

LITERATURA VIVO

Numero 016

Oktobro 2026

www.literaturavivo.com

©Monthly Published by John Huang & Erika Godó in Mississauga, Ontario, Canada

Enhavlisto

Alklakante la koncernan bluan titolon, oni povas salti al ĝia responda paĝo.

Alklaku la malgrandan laŭtparolilon por aŭskulti la voĉlegadon de la verko.

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Vortoj por niaj legantoj	redakcia	Erika Godó / John Huang	5–6
Intervjuo al Petro Palivoda	intervjuo	Erika Godó / Petro Palivoda	7–11
MEMORU!	poemo	Petro Palivoda, trad.	12
Al mia filino	poemo	Petro Palivoda, trad.	13
Ni ĉiuj retrorigardis	poemo	Petro Palivoda, trad.	14
Kial vi ne venis?	poemo	Petro Palivoda, trad.	15
VIOLONISTO	kantoteksto	Petro Palivoda	16
FOLIFALA ELEGIO	kantoteksto	Petro Palivoda	17
ROBINSONO	kantoteksto	Petro Palivoda	18
TERO DE PACO	kantoteksto	Petro Palivoda	19
MI KREDAS	kantoteksto	Petro Palivoda	20
Intervjuo al Alessio Giordano	intervjuo	Erika Godó / Alessio Giordano	21–27
Arkadio	romano/poemo	Iacopo Sannazaro, trad. Alessio Giordano	28–29
La patrin’ de la orfoj	poemo	Ketægkaty Leuany fyr K’osta, trad. Alessio Giordano	30–31
Balado de la tri folioj 	poemo	Sándor Weöres, trad. Erika Godó	32
Oni ankoraŭ aŭdas la maron	poemo	Salvatore Quasimodo, trad. Erika Godó	33
Leteroj el la Kosmo (5)	romano	Elena Popova	34–35
Spuroj de la Transnormala tra la Jarcentoj	eseo	Roland Platteau	36
La serĉo al la Sovaĝa Ŝafo	eseo	Roland Platteau	37–38
Iranano 1977	eseo	Roland Platteau	39–42

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Neforsendita letero	rakonto	Laimundas Abromas	43–44
VIRINO EL FAJRO – nova poezia voĉo en Esperanto	recenzo/eseo	Erika Godó	45–46
Vento orienta - Vento okcidenta (16)	romano	Pearl S. Buck, trad. Detlef Karthaus	47–51
La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (9)	romano	Muriel Spark, trad. Detlef Karthaus	52–59
Jaga (16)	fantasta romano	Maksim Boĉkarev, trad. Sergei Isakov	60–62
Plantado	poemo	Erika Godó	63
Aŭroren	novelo	Jorge Rafael Nogueras	64–66
Kunveno pri poŝtelefono	novelo	Miklós Cseszneky	67–68
La Verda Libreto	rakonto	Miklós Cseszneky	69–71
La milito komenciĝos morgaŭ	novelo	Jorge Rafael Nogueras	72–74
Epizodo el kata vivo	rakonto	Miriĉ Jadranka	75–76
La 111-a Universala Kongreso en Graz	raporto	Liba Gabalda	77–79
Mia vojaĝo	poemo	Ángel Arquillos Lopez	80
La doloro de malsama infaneco – la poliomjelito	eseo	Caio Matos	81
Kio faras nin homaj? – Kiam la Lingvo ekparolas	eseo	Erika Godó	82–83
Telefoni al vi	poemo	Lenke Szász	84
Nia verda lando	poemo	Yi Qiao	85
Universala Historio	poemo	Gianni Rodari, trad. Cristina Bollini	86
La famo	poemo	Gianni Rodari, trad. Cristina Bollini	87
Homoj en Nia Vivo	poemo	Khalil Gibran, trad. Cristina Bollini	88
Virino kaj hundo	rakonto	Yin Jiaxin	89–94
Al la Rivero	poemo	Edgar Allan Poe, trad. John Huang	95

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
La Ok Senmortuloj Transiras la Maron	rakonto	trad. John Huang	96–97
Carroll vortludas — Kearney reludas	eseo	John Huang	98–104
Atendante Respondon	poemo	Poshraj Subedi	105
LA VOJO DE LA VERDA STELO	poemo	Muhammad Naeem Javaid	106
LA VIRINO ĈE LA NULA PUNKTO	eseo/romano	Muhammad Naeem Javaid	107–112
La Interkonsento de la Verda Stelo	rakonto	Viktoria	113
La Floro en Kaĝo	rakonto	Mo Yangsheng	114–115
Adiaŭ al Kembriĝo	poemo	Xu Zhimo, trad. Mo Yangsheng	116
La Jaro Forkuras	poemo	Jeroubbesheth	117
Kanto de la Pluvo en Goma	poemo	Jeroubbesheth	118
Miaj floroj ne velkos	poemo	Abiudo Suarezo Korteso	119
La Numero 1 Zoroastra-Esperantista Detektiv-Agentejo	romano	Anand Manikutty	120–123
Taglibro de Pipi	taglibra prozo	Pipi	124–128
Alicio kaj Georgo en Aŭstralio	karikatur	John Huang	129
Fotografia rubiko: Portistoj ĉe Jangzio / Jada Lageto	fotografia rubiko	Ran Hua, trad. John Huang	130–131
Alvoko por la Konkurso „Virina Aŭtoro de la Jaro”	anonco	Literatura Vivo	132
Anonco: la IKEF-Filio pri Literaturo kaj Virina Vivo	anonco	Literatura Vivo	133
Voĉoj de la mondo	projekto/anonco	Erika Godó	134–135
LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY	anonco	Literatura Vivo	136–137

Deklaro pri aŭtorrajtoj por ĉiuj kontribuantoj

Ĉiu persono, kiu sendas al Literatura Vivo originalan verkon, tradukon, recenzon, eseon, bildon aŭ alian materialon por eventuala publikigo aŭ por partopreno en konkurso, estas konsiderata kiel konfirmanta, ke la sendita materialo estas lia aŭ ŝia propra verko, aŭ ke li aŭ ŝi laŭleĝe disponas pri ĉiuj necesaj rajtoj por ĝin sendi, traduki, publikigi kaj disvastigi; se temas pri traduko, la kontribuanto garantias, ke la originala verko jam apartenas al la publika havaĵo aŭ ke li aŭ ŝi ricevis la necesan permeson de la rajtoposedanto, kaj la redakcio rajtas peti pruvon pri tia permeso; se la kontribuo enhavas fotojn, ilustraĵojn, bildojn, teksterojn, tabelojn, kantotekstojn aŭ aliajn materialojn devenantajn de triaj personoj, la kontribuanto garantias, ke li aŭ ŝi akiris la necesajn permesojn por ilia uzo; la kontribuanto mem respondecas pri ĉiuj juraj sekvoj rezultantaj el malobservo de aŭtoraj rajtoj, tradukrajtoj, portretrajtoj, privatecaj aŭ aliaj rilataj rajtoj, kaj Literatura Vivo kaj ĝia redakcio ne respondecas pri malveraj aŭ nekompletaj deklaroj faritaj de la kontribuanto; la redakcio rezervas al si la rajton peti pliajn informojn, pruvmaterialojn aŭ permesojn, kaj laŭbezone rifuzi, prokrasti, forigi aŭ retiri materialon, se aperas dubo aŭ disputo pri la rajta stato de la kontribuo; la samaj reguloj validas ankaŭ por kontribuoj senditaj al konkursoj organizataj aŭ kunorganizataj de Literatura Vivo, kaj se la kontribuo montriĝas rajte problema, la organizantoj rajtas nuligi ĝian akcepton, forigi ĝin el la konkurso aŭ, se necese, nuligi premion; per sendo de materialo al Literatura Vivo, la kontribuanto estas konsiderata kiel plene leginta, kompreninta kaj akceptinta ĉi tiun deklaron.

Redakcio de Literatura Vivo

Vortoj por niaj legantoj

Erika Godó kaj John Huang

Karaj legantoj de Literatura Vivo,

Kun granda ĝojo kaj fiero, ni – Erika Godó kaj John Huang – bonvenigas vin al la dek-sesa numero (oktobro 2026) de nia revuo. Ĉar la orkolora aŭtuno alportas riĉan rikolton, tiel ĉi tiu numero kolektas la plej profundajn kaj belajn literaturaĵojn el niaj tutmondaj aŭtoroj, konstruante spiritan ponton inter diversaj kulturoj kaj koroj.

En ĉi tiu numero, ni prezentas du esceptajn profundajn intervjuojn:

- **Petro Palivoda** (Ukrainio), konata poeto, tradukisto kaj gajninto de la Beletraj Konkursoj de UEA, parolas pri sia krea vojo, la emocio traduki ukrainan milito-poezion (kiel ekzemple verkojn de Oleksandr Oles kaj Pavlo Viŝebaba), siaj kantotekstoj kaj la dulingva poemaro Pendolo.
- **Alessio Giordano** (Italio), kaŭkazologo, kunĉefredaktoro de Literatura Foiro kaj sekretario de Esperanta PEN-Centro, gvidas nin tra la oseta literaturo de K'osta, la lingvistiko de Ferdinand de Saussure kaj la defioj traduki klasikaĵojn kiel la itala Arkadio de Iacopo Sannazaro.

Ni estas fieraj publikigi la gajnintajn verkojn de la **Literatura Konkurso Kálmán Kalocsay 2026** en la branĉo prozo kaj novelo:

- **Unua premio:** Aŭroren de Jorge Rafael Noguerras, drameca kaj kortuŝa noktotravivaĵo pri patro Jozefo kureganta tra la ŝoseo por ĉeesti la naskiĝon de sia filineto Aŭrora.
- **Dua premio:** Miklós Cseszneky brilas per du perlaĵoj: Kunveno pri poŝtelefono, sprita kaj filozofia disputo en Esperanto-klubo pri lingvaj detaloj, kaj La Verda Libreto, nostalgio-plena rakonto pri maljuna stacidoma komizo konservanta adresaron de tutmondaj korespondantoj el 1959.
- **Tria premio:** La milito komenciĝos morgaŭ de Jorge Rafael Noguerras, streĉa rakonto pri armea oficiro Kelvin transiranta la landlimon je la antaŭvespero de milito.

Nia proza sekcio proponas vastan gamon de emociaj kaj profundaj rakontoj:

- **Yin Jiaxin** donacas al ni Virino kaj hundo, streĉan kaj tragedian dramon pri geedza silento, malfidelo kaj la neŝanceblebla lojaleco de hundo Laifu dum danĝera akcidento en marĉo.
- **Elena Popova** daŭrigas sian kosman vojaĝon en Leteroj el la Kosmo (5).
- **Laimundas Abromas** kortuŝas per Neforsendita letero, kie la knabeto Peĉjo skribas senkulpan leteron al sia forestanta patro.
- **Mo Yangsheng** (Mo Yangsheng) en La Floro en Kaĝo bildigas la malfeliĉan sorton de iama lerneja belulino katenita en vilaĝa superbazaro.
- **Anand Manikutty** sukcese konkludas la unuan kazon de La Numero 1 Zoroastra-Esperantista Detektiv-Agentejo en Mumbajo.

- **Pipi** en sia Taglibro rakontas pri Avo Bovo kaj kune kun ni meditas pri kampara vivo kaj Esperanto.

Niaj eseoj kaj studoj esploras fascinajn literaturajn mondojn:

- **John Huang** en Carroll vortludas — Kearney reludas profunde analizas la majstran manieron, kiam la tradukinto E.L. Kearney en 1910 rekreis la laŭsonajn kaj lingvaj vortludojn de Lewis Carroll en Alicio en Mirlando.
- **Erika Godó** prezentas du gravajn librojn: la novan poezion de Kosov-albana poetino Donika Dabishevci (*Virino el fajro*, publikigatajn fare de Literatura Vivo Eldonejo) kaj la poezian lingvistan verkon de Victor D.O. Santos (*Kio faras nin homaj?*) tradukita de Paŭlo Sergio Viana en la kunteksto de la UNESKO-Jardeko de Indiĝenaj Lingvoj.
- **Roland Platteau** meditas pri la romano de Haruki Murakami *La serĉo al la Sovaĝa Ŝafo* kaj pri misticismo.
- **Caio Matos** en *La doloro de malsama infaneco* rememoras la infanajn jarojn kun poliomjelito en Brazilo.
- **Muhammad Naeem Javaid** proponas profundan feminisman kaj filozofian studon pri la fama egipta romano *La virino ĉe la nula punkto* de Nawal El Saadawi.

Nia poezia sekcio kaj felietonoj same floras:

- Poeziaj trezoroj elstaras per verkoj de Paŭlo Sergio Viana (Plantado), Erika Godó, Ángel Arquillos Lopez, Yi Qiao (Nia verda lando), Cristina Bollini (Gianni Rodari, Khalil Gibran), John Huang (Edgar Allan Poe Al la Rivero), Mo Yangsheng (traduko de Xu Zhimo Adiaŭ al Kembriĝo), Poshraj Subedi, Jeroubbesheth, Abiudo Suarez Kortesio, kaj Muhammad Naeem Javaid.
- Niaj felietonoj fidelas al la legantoj per Vento orienta – Vento okcidenta (16) de Pearl S. Buck (trad. Detlef Karthaus), *La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi* (9) de Muriel Spark (trad. Detlef Karthaus), kaj la rusa fabela romano *Jaga* (16).

Laste, nia **Fotografia Rubriko** zorge prizorgata de John Huang prezentas du dokumentajn verkojn de la ĉina fotisto kaj advokato **Ran Hua** (Portistoj ĉe Jangzio kaj Jada Lageto), kune kun la amuza karikaturado de John Huang (Alicio kaj Georgo en Aŭstralio) kaj la anonco pri nia nova internacia literatura projekto kun IKEF: **"Voĉoj de la mondo: Literaturo kaj Virina Vivo"** kaj la gratulo okaze de la fondiĝo de la IKEF-Filio pri Literaturo kaj Virina Vivo.

Ni elkoran dankon esprimas al ĉiuj niaj aŭtoroj kaj legantoj. Ni esperas, ke ĉi tiu 16-a numero alportos al vi profundan gajon, inspiron kaj trankvilon dum ĉi tiu orkolora aŭtuno!

Agrablan legadon!

Viaj redaktoroj,

Erika Godó John Huang

Alklaku la malgrandan laŭtparolilon por aŭskulti la voĉlegadon de la verko.

Intervjuo al Petro Palivoda

Erika Godó

1, Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

En nia familio preskaŭ ĉiu multe legis: mia patro, mia plej aĝa frato, kaj poste ankaŭ mi. Ankaŭ mia patrino ŝatis legi, sed ŝi ne havis por tio tro multe da tempo. Oni povas diri, ke en nia familio regis vera kulto de libroj. Kien ajn mia patrino vojaĝis, ŝi ĉiam alportis al mi libron kiel donacon. Cetere, ĝuste pro tiu fakto mi ekkonis Esperanton. Iam mia patrino donacis al mi libron de la ukraina verkistino Nadija Hordijenko-Andrianova, “Ekbruligis mi fajron en kor’”, pri la blinda esperantisto, vojaĝanto kaj verkisto Vasil Eroŝenko, ukraino laŭ deveno. Tiel unu ordinara libro, donacita de mia patrino, neatendite malfermis antaŭ mi tutan novan mondon.

2, Kiam vi verkis vian unuan poemon?

Ĉio komenciĝis per tio, ke nia instruistino pri literaturo donis al ni hejmtaskon: verki poemon pri vintro laŭ donitaj rimoj. Mi tiam estis dekdujara lernanto de la sesa klaso. La poemo, laŭ mia opinio, ne estis malbona, kaj la tuta procezo plaĉis al mi. Kaj ĉirkaŭ la aĝo de dek kvar jaroj mi jam komencis regule noti miajn poemojn en dika kajero. Verŝajne ĝuste tiam mi ekkomprenis, ke poezio povas fariĝi ne nur lerneja tasko, sed parto de mia vivo.

3, Kio estas la fonto de via inspiro por verki poezion kaj prozon?

Mi provas vidi kaj senti poezion ĉie, eĉ en la plej ordinaraĵoj ĉiutagaj aferoj. Infana rideto, rigardo de la amata persono, varma printempa pluveto, la suno post ĝi, verda herbo, belaj floroj, ludema hejma besteto - ĉio povas fariĝi impulso por kreado. Verŝajne, por mi inspiro estas antaŭ ĉio la kapablo ne perdi la senton de miro antaŭ la mondo. Poeto komenciĝas tie, kie homo ĉesas percepti la ordinaran kiel ordinaran.

4, Kion signifas poezio por vi?

Mi ne povas imagi mian vivon sen poezio. Por mi poezio estas maniero esprimi la plej profundajn sentojn kaj samtempe pli bone kompreni mian internan mondon. Cetere, kiel diris la elstara ukraina poetino Lina Kostenko: “Poezio estas ĉiam unikaĵo, ia senmorta tuŝ’ al la anim’”. Mi tre ŝatas tiun difinon. Eble ĝuste pro tio poezio por mi estas ne tiom literatura ĝenro, kiom maniero vidi kaj travivi la vivon.

5, Vi estas kaj poeto kaj tradukisto. Kiu el tiuj du laboroj estas por vi pli persona – verki aŭ traduki?

Verŝajne, verki propran poezion estas por mi pli grava, ĉar ĝi estas ia eksplodo de emocioj, kun kiu estas malfacile kompari ion alian. Tamen lastatempe mi tradukas pli ol mi verkas propran poezion. Sed mi ne volus kontraŭmeti tiujn du agadojn. Tradukisto de poezio ne povas ne esti almenaŭ iomete poeto. Ja traduki poemon signifas ne simple transdoni la vortojn kaj la signifon. Necesas denove travivi ĝian emocion, aŭskulti ĝian ritmon, senti ĝiajn bildojn kaj trovi por ĉio novan lingvan sonadon.

6, Kiam vi tradukas ukrainan poezion al Esperanto, kio estas la plej granda defio: konservi la signifon, la ritmon aŭ la emocion?

Por mi ĉiuj tri aferoj estas same gravaj. Signifo sen emocio transformas poezion en sekan rakonton, emocio sen precizeco povas forkonduki de la intenco de la aŭtoro, kaj perdo de ritmo ofte detruas ĝuste la muzikan spiradon de la poemo. Kompreneble, foje tradukisto estas devigita ion oferi. Sed mi ĉiam provas trovi tian varianton, kiu estu kiel eble plej proksima ne nur al la signifo, sed ankaŭ al la interna sonado de la originalo.

7, Vi tradukis verkojn de multaj gravaj ukrainaj poetoj. Ĉu estas poeto, kies verko aparte tuŝis vin? Kial?

Mi tradukis verkojn de multaj ukrainaj poetoj, sed nun mi tradukas verkojn de tiuj, kiuj kun armilo enmane defendas la sendependecon de nia lando kaj la rajton de ukrainoj ekzisti. Iliaj verkoj tuŝas min. Sed verŝajne plej forte impresis min la poemo “Memoru!” de la elstara ukraina poeto Oleksandr Oles, verkita en 1931. Mi tradukis ĝin komence de la plenskala invado de Rusio en Ukrainion, kaj ĝi estis publikigita en kelkaj esperantlingvaj eldonaĵoj. Min profunde impresis, kiel terure aktuala ĝi montriĝis. Bedaŭrinde, la historio ripetiĝas. En tiu poemo la aŭtoro parolas pri la tragedio de Ukrainio kaj pri la silento de Eŭropo. En mia traduko estas jenaj verslinioj:

*Dum Ukrainio en morta batal’
La rajton de l’ viv’ kontraŭ bestoj defendis,
Nur volis kompaton pro sia fatal’,
Eŭropo silentis.*

Por mi tio estis unu el tiuj okazoj, kiam tradukado ĉesas esti simple literatura laboro kaj fariĝas persona travivaĵo de la historio.

8, Via libro „Pendolo” aperis kaj en Esperanto kaj en la korea lingvo. Kiel vi sentis vin, kiam viaj poemoj unuafoje atingis koreajn legantojn?

Por poeto ĉiam estas granda feliĉo, kiam aperas liaj libroj, kaj kiam ili estas tradukitaj ankaŭ en aliajn lingvojn - tiu feliĉo duobliĝas. Por mi estis aparte interese konscii, ke miaj poemoj, verkitaj de ukraino kaj koreigitaj, nun estas legataj de homoj ĉe la alia flanko de la mondo - en Sud-Koreio. Kaj, kompreneble, mi tre ŝatus, ke iu koreo aŭ koreino malfermu mian poemaron, legu ĝin kaj ekkriu: “Ho, kiel bele!” Ŝajnas al mi, ke por verkisto ne ekzistas pli granda ĝojo ol konstati, ke tio, kion li verkis, ĉesas esti nur lia persona travivaĵo kaj komencas vivi en la animoj de aliaj homoj.

9, Multaj el viaj poemoj fariĝis kantoj. Ĉu vi verkas iujn poemojn jam kun muziko en la menso, aŭ la muziko venas poste?

Ambaŭ okazas. Foje mi verkas tekston jam laŭ preta muziko, kaj foje mi unue verkas poemon, kantetas ĝin al mi mem, kaj nur poste komponisto muzikigas la tekston. Kaj tre ofte evidentiĝas, ke mia propra kantado tute ne similas al tio, kion fine kreis la komponisto. Kaj tio estas tre interesa: kvazaŭ vi donas vian poezion al alia artisto, kaj li malkovras en ĝi ion, kion vi mem komence ne rimarkis.

10, Kion vi sentas, kiam alia artisto muzikigas vian poemon? Ĉu vi lasas al li aŭ ŝi plenan liberecon?

Jes, mi plene fidas la komponistojn, kun kiuj mi kunlaboras. Mi opinias, ke komponisto rajtas vidi kaj aŭdi mian tekston laŭ sia propra maniero. Kompreneble, foje post la unua versio mi faras kelkajn rimarkojn, kaj tiam la komponisto ŝanĝas ion en la melodio aŭ en la ritmo. Sed ĝenerale mi ŝatas observi, kiel unu arta formo transiras en alian. Tamen ĝis nun neniu komponistino muzikigis miajn poemojn. Eble tio ankoraŭ venos.

11, Vi ricevis plurajn premiojn, inkluzive de la Beletraj Konkursoj de UEA en 2025. Kiu premio havas por vi la plej specialan signifon?

Ĉiuj premioj estas gravaj por mi, sed verŝajne plej multe mi ĝojis, kiam mia unua kanto, verkita kunlabore kun konata ukraina komponisto, fariĝis laŭreato de la Tutukraina Festivalo de Ukraina Moderna Estrada Kanto “Pisennij Vernisaĵ-2006”. La kanto estis pri la vilaĝo, kie mi loĝas, kaj tial tiu venko estis por mi aparte persona. Alia speciala ĝojo estis la kanto-konkurso Ĝanfranko-2021 en Italio. Mi, kun la kantisto Jurij Krombet, sendis tien du kantojn kun miaj tekstoj, kaj ili okupis la unuan kaj la duan lokojn. Koncerne la Beletrajn Konkursojn 2025, mi bedaŭrinde havas miksitajn sentojn. En la kategorio “Kantoteksto” mi okupis la unuan kaj la duan lokojn. Por la unua loko estis monpremio. Krome, laŭ la kondiĉoj de la konkurso, la organizantoj devis trovi komponiston, kiu muzikigus la tekston, kaj ankaŭ kantiston aŭ muzikgrupon, kiuj prezentus la kanton. La monan parton de la premio mi ricevis, sed la parton de la konkursaj kondiĉoj pri muzikigo de la kantoteksto la organizantoj ĝis nun ne plenumis. Bedaŭrinde, poste ili simple ĉesis respondi al miaj demandoj. Por mi tio estis certa seniluziigo, precipe ĉar temis ne simple pri deziro aŭ propono, sed pri oficiala kondiĉo de la konkurso.

12, Kiel la milito en Ukrainio influis vian verkadon kaj vian percepton de la rolo de poeto?

Estas tre malfacile vivi, des pli verki, sub konstantaj bombardoj, aŭskulti, kiel super la kapo zumas kaj fajfas rusaj senpilotaj aviadiloj aŭ misiloj. Kiel mi jam menciis, en tiu periodo mi komencis pli multe traduki junajn ukrainajn poetojn, multaj el kiuj troviĝas ĉe la fronto kaj kontraŭstaras la agresanton. Mi opinias, ke la rolo de poeto dum milito estas samtempe esti atestanto de tragedio kaj voĉo de emocia rezisto. La tasko de poeto estas fiksi la realon ĉi tie kaj nun, transformante torentojn de teruro, doloro kaj malespero en vortojn, kiuj ne permesos forviŝi la memoron pri krimoj kaj perdoj. Kaj se temas pri poezio en Esperanto, ĉi tie ekzistas ankoraŭ unu grava misio: poetoj povas rakonti al internacia publiko pri la milito per la lingvo de arto. Ne nur komuniki faktojn, sed helpi homojn senti la doloron, timon, kuraĝon kaj esperon de tiuj, kiuj defendas sian patrujon.

13, Ĉu poezio povas helpi homojn travivi malfacilajn tempojn kaj konservi esperon?

Kiam mi donacis al iu mian poemaron, mi foje skribis en la dediĉo: *“Poezio savos la mondon”*. Kompreneble, tio sonas iom naive. Poezio ne povas haltigi misilon aŭ ĉesigi militon. Sed ĝi povas helpi homon ne rompiĝi, konservi esperon kaj fidon al la homaro. En unu el miaj poemoj mi alparolas la Teron:

*Detruas vin militoj kaj suferoj,
Turmentas vin malamo kaj dolor’,
Sed vivas tamen en la kor’ esperoj
Al via bona kaj feliĉa hor’.*

Mi volas kredi, ke ĝuste tiu interna lumo - espero - estas unu el la plej gravaj aferoj, kiujn poezio povas konservi en homo.

14, Kion Esperanto povas doni al ukrainaj verkistoj en tempo, kiam la mondo pli multe atentis Ukrainion?

Fine de februaro 2022 mi ricevis tre multajn mesaĝojn de esperantistoj el diversaj landoj. Homoj invitis min al si, proponis diversspecan helpon al mi kaj al mia familio, kaj simple sendis vortojn de subteno. Tiam mi plene sentis, kiom la esperantista mondo kapablas esti ne nur komunumo de homoj, kiuj parolas la saman lingvon, sed vera homa reto de solidareco. Por ukraina verkisto Esperanto donas la eblon paroli rekte al internacia publiko - ne nur pere de tradukoj de novaĵraportoj kaj ne nur per ĵurnalistaj raportoj, sed per propra voĉo, per la lingvo de literaturo. Eble ĝuste tio estas hodiaŭ unu el la plej gravaj donacoj de Esperanto al ukrainaj aŭtoroj: la ebleco esti aŭdataj ne nur kiel reprezentantoj de lando travivanta militon, sed kiel memstaraj artistoj kun propraj pensoj, sentoj kaj rakontoj.

15, Kion vi ŝatus, ke leganto sentu post legado de unu el viaj poemoj?

Ĉio dependas de la konkreta poemo. Sed mi ĉiam volas veki ĉe la leganto profundan emocian aŭ intelektan respondon - ke post la lasta verso li sentu ion, kio ŝanĝos lian internan staton. Ankaŭ tre gravas por mi, ke homoj sentu: ili ne estas solaj en siaj travivaĵoj; ke ie ekzistas alia homo, kiu ankaŭ sentas tiun doloron, amon, timon, esperon aŭ ĝojon kaj kapablas kompreni ilin. Se post legado de mia poemo homo dum kelkaj minutoj haltos kaj rigardos la mondon iom alie, mi konsideros, ke la poemo ne estis verkita vane.

16, Se vi povus sendi unu mesaĝon per via poezio al la tuta esperantista mondo, kio ĝi estus?

Eble mi dirus:

*Ni strebu al paco, infanoj de l' Tero,
Aspiru la celon kun arda pasi',
Per lingvo komuna kaj en harmoni'!
Mi kredas je amo, feliĉo kaj vero!
Homaro, mi kredas je vi!*

Eble ĝuste la lasta verslinio - «*Homaro, mi kredas je vi!*» - estas la mesaĝo, kiun mi ŝatus lasi por la mondo.

17, Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Poeto povas esplori en sia verkado senliman nombron da temoj, ĉar poezio estas maniero kompreni praktike la tutan homan sperton. Koncerne min, mi ne opinias, ke mi havas iujn konkretajn aŭ apartajn temojn. Eble temas antaŭ ĉio pri esplorado de la propra “mi”, pri la eterna temo de amo, kaj ankaŭ pri la pasemeco de la tempo kaj pri tio, kio restas post homo. Cetere, mia ukrainlingva poemaro nomiĝas “Kontraŭ la tempo”. Ĝi estas kvazaŭ provo defii la tempon - almenaŭ per la helpo de la vorto. Ja poezio eble estas unu el la malmultaj manieroj, per kiuj homo povas diri al la tempo: “*Vi povas forpreni de mi momenton, sed vi ne povas forpreni la vorton, per kiu mi nomis ĝin.*”

18, Ĉu estis iu persono, kiu aparte influis vin kiel verkisto?

Mi tre frue lernis legi. Kiam mi estis kvinjara, mi jam legis al mia avino la poemaron “Kobzar” - la libron de nia plej granda poeto Taras Ŝevĉenko. Kompreneble, tiam mi ne komprenis multon, sed jam sentis la grandecon de poezio, ĝian forton. Eble jam tiam mi intuicie komprenis, ke la mondo estas ne nur tio, kio estas ĉirkaŭ ni, sed ankaŭ tio, kio okazas en niaj animoj.

Kaj kiel mian poezian mentoron mi konsideras la ukrainan poeton Mikaelo Ternavski, kiu verkis ne nur en la ukraina, sed ankaŭ en Esperanto. Ni konatiĝis dum kongreso de ukrainaj esperantistoj. Li, same kiel mi, tre ŝatis liberajn versojn. Mi ricevis de li multajn valorajn konsilojn kaj instruojn. Unu el ili aparte restis en mia memoro: poeto ne devas iri kontraŭ sia konscienco, ne devas fariĝi konjunkturisto, ĉar alie tio poste ne donos al li trankvilon kaj ĉiam turmentos lin. Mi pensas, ke tiu konsilo estas grava por mi ankaŭ hodiaŭ.

19, Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Verki, traduki - tiom longe, kiom sufiĉos fortoj kaj inspiro. Eble tio estas la plej bona plano: ne starigi antaŭ si tro malproksimajn celojn, sed simple daŭrigi tion, sen kio oni ne povas imagi sian vivon. Kaj dum ankoraŭ estas io por diri kaj estas por kiu verki kaj traduki - necesas daŭrigi.

20, Kion vi volus diri al legantoj de Literatura Vivo?

Mi deziras, ke ĉiu literatura vorto, verkita aŭ tradukita en Esperanto, trovu vojon al via animo kaj lasu en ĝi sian spuron. La prozo lasu longan agrablan postguston, kaj la poezio inspiru vin krei pli da harmonio ĉirkaŭ vi. Kaj antaŭ ĉio - mi deziras al ni ĉiuj justan pacon. Kaj mi ankaŭ deziras, ke Esperanto restu ne nur lingvo, kiu helpas nin kompreni unu la alian, sed ankaŭ lingvo, kiu helpas nin senti unu la alian. ♦

Foto de vikipedio

MEMORU!

Oleksandr Oles

Dum Ukrainio en morta batal'
La rajton de l' viv' kontraŭ bestoj defendis,
Nur volis kompaton pro sia fatal',
Eŭropo silentis.

Elukrainigis Petro Palivoda

Dum Ukrainio, lasita de Di',
La tuta plu sangis kaj plore lamentis,
Atendis ĝi helpon amikan por si,
Eŭropo silentis.

Dum Ukrainio en jugo el fer'
Servutis kaj plugis, ĝin vundoj turmentis,
Eĉ rokoj sin movis pro tiu sufer',
Eŭropo silentis.

Dum Ukrainio en sangrikoltad'
Por la torturant' sian morton jam sentis,
Eĉ vortoj mutiĝis pro nigra malsat',
Eŭropo silentis.

Dum Ukrainio la vivon sen bon'
Malbenis kaj tombon prezentis,
Eklarmis eĉ fia malica demon',
Eŭropo silentis.

22.08.1931

Al mia filino

Pavlo Višebaba

Elukrainigis Petro Palivoda

Nur ne skribu al mi pri la milit',
sed ĉu belas tie ĝarden' ĉe vi,
ĉu cikada vekas vin melodi',
ĉu helikoj rampas sur volvokreska vit'.

Kiel homoj sur malproksima ter'
siajn katojn nomas laŭ la kutim'?
Vere ŝatus pleje mia anim',
ke malgaj' forestu nun en via leter'.

Ĉu ĉerizflorado ĝojigas vin?
Se donita estos al vi buked',
ne rakontu pri fuĝ' for de raket',
skribu nur pri nia bona estinta viv'.

Kaj invitu gastojn al nia land',
venu konatar' al Ukraini',
postmilite ilin dankegos ni:
pacon ĝuis tie nia ĉiu infan'.

2022

Ni ĉiuj retrorigardis

Artur Dron

Elukrainigis Petro Palivoda

Kiam ni demetas niajn kirasveŝtojn,
kaskojn, pizmantelojn, jakojn, gantojn,
kaj manĝas mandarinojn apud la ferhejtilo,
kaj similiĝas al infanoj,
foje mi pensas,
ke vi estas ie en la najbara ĉambro.

En la vilaĝo
iu el lokaj virinoj
diris al infano: "Fileto."

Sed ĉiu el ni
retrorigardis.

2022

Kial vi ne venis?

Ukraina popola kanto

Elukrainigis Petro Palivoda

Jam subiris sun'
kaj arĝentis lun'...
Kial vi ne venis?
Mankis la ĉeval'
aŭ vojet' tra l' val',
ĉu patrin' retenis?

Pretis la ĉeval',
estis voj' tra l' val',
panjo min delasis,
sed la junfratin'
malĝojigis min,
ie selon kaŝis.

Sed la grandfratin'
baldaŭ trovis ĝin,
la ĉevalon selas:
"Rajdu al knabin',
ŝi atendas vin
kaj al vi fidelas".

Fluas riveret',
bluas en kviet',
bela kaj radia.
Edzinigu min,
ho, kara patrin',
kun amato mia.

Jam subiris sun',
kaj arĝentis lun',
Jam subiris sun'...

KANTOTEKSTOJ

VIOLONISTO

Petro Palivoda

Solviĝas en muzik' esenco mia,
per ondo kolizias kun etero,
leviĝas super falso, super vero -
kaj for de l' universo materia.

Forviŝos mi por ĉiam homajn limojn,
al mi etendas manojn milionoj.
Fluadas mi: ĉu bono, ĉu malbono -
venen', balzam' inspiras la animojn...

...L' vizi' degelis, estas mi en ordo,
nur infinito premas la memoron...
Violonisto arĉas jam ne kordojn -
sed mian koron.

FOLIFALA ELEGIO

Melodio de l' vento plu tristas,

Petro Palivoda

Oras pro foliaro la tero.

Kaj nenio enmonde ekzistas,

Sole ĉi folifala vespero.

Estingiĝas espero kaj flamo,

Grizaj nuboj kovradas la sunon.

Mi revenos al vi, mia amo,

Iam en la plorantan aŭtunon.

Kaj kirliĝos sub la firmamento

Ornamaĵoj por la flava balo.

Kun folioj portataj de l' vento

Ni valsados en la folifalo.

Sonas de la aŭtun' elegio,

Ploras nuboj, malgajas la koro.

Kaj ekzistas enmonde nenio,

Sole ĉi folifala angoro...

Estingiĝas espero kaj flamo,

Grizaj nuboj kovradas la sunon.

Mi revenos al vi, mia amo,

Iam en la plorantan aŭtunon.

ROBINSONO

Petro Palivoda

La senlima for' senfundas,
La brueg' de l' mar abundas,
Ree dezertas horizont'.
Kvankam homojn tre sopiras,
Vane al la maro iras,
Vane al la maro iras
Ĉi-matene Robinson'.

Blankaj ŝipoj ne videblas,
Kaj espero lia feblas,
Nur solecas la insulo,
Ĉirkaŭita de l' nebulo...

Ploras la animo-mevo,
Sed vi kredu je la revo,
Certe prosperos via mond'.
Bluaj ondoj vin karesos,
Ĉio en la viv' sukcesos,
Ĉio en la viv' sukcesos,
Ekridetu, Robinson'.

Venos feliĉega horo -
Returniĝos am' al koro,
Ĉar senmortas sento hela
Kaj la vivo estas bela.

TERO DE PACO

Petro Palivoda

Kredu ni je la estonto,
Esperante revu ni,
Certe trans la horizonto
Viglos viv' en harmoni'.

Kiam verda primavero
Floros bele en anim',
Nur antaŭen kun espero
Iru firme vi sen tim'.

Vojeton ni sternu de koro al koro,
Foriĝu el koroj malam' kaj doloro,
Kaj sonu feliĉe por mi kaj por vi,
Por ĉiu sur Tero de pac' melodi'.

Vin atendas via stelo,
Do kuraĝu al la voĵ',
Birde flugu al ĉielo,
Plena de liber' kaj ĝoj'.

Sur lazura alta ondo
Kanto sonu tra l'eter'
Pri mirinda nia mondo,
Pri belega nia Ter'.

Vojeton ni sternu de koro al koro,
Foriĝu el koroj malam' kaj doloro,
Kaj sonu feliĉe por mi kaj por vi,
Por ĉiu sur Tero de pac' melodi'.

MI KREDAS

Petro Palivoda

La luno brilas sur la nokta ondo,
Kaj lumas hele steloj tra l'eter'...
Ekdormu kalme, maltrankvila mondo,
Ripozu de malĝojo, kara Ter'.

Detruas vin militoj kaj suferoj,
Turmentas vin malamo kaj dolor',
Sed vivas tamen en la kor' esperoj
Al via bona kaj feliĉa hor'.

Ni strebu al paco, infanoj de l' Tero,
Aspiru la celon kun arda pasi',
Per lingvo komuna kaj en harmoni'!
Mi kredas je amo, feliĉo kaj vero!
Homaro, mi kredas je vi!

Ni ofte flugas pense al ĉielo,
Nin ebriigas alto kaj liber',
Allogas nin kaj ravas Dia belo
En ĉiu flor', nubeto kaj roser'.

Sed pafojn sonĝas beb' en sia lito -
Kaj super ĝi kliniĝas la patrin',
Ŝi sian bebon gardas de milito,
Kaj estas nia devo helpi ŝin.

Ni strebu al paco, infanoj de l' Tero,
Aspiru la celon kun arda pasi',
Per lingvo komuna kaj en harmoni'!
Mi kredas je amo, feliĉo kaj vero!
Homaro, mi kredas je vi!

Intervjuo al Alessio Giordano

Erika Godó

1. Kio unue instigis vin interesiĝi pri literaturo?

La intereso pri beletro estas relative lastatempa ŝtupo de mia vivo, ĉar jam dum liceo kaj poste en universitato mi dediĉis min ĉefe al esea literaturo. Tio tamen ne signifas, ke mi entute neglektas beletron, nur ke kompare kun eseoj kaj sciencaj artikoloj ĝi restis longe minora parto de mia privata vivo.

Ekde la komenco de mia kunlaboro kiel redaktoro de Literatura Foiro, antaŭ ses jaroj, beletro eniras la ĉiutagecon, kaj tio instigis min foje ankaŭ mian liberan tempon investi en legado de beletraĵoj.

2. Kiu libro plej forte influis vian pensmanieron?

Laŭ la momentoj de mia kresko, mi supozas ke tri verkoj aparte ludis rolon en la muldado de mia personeco. Plej unue *La idioto* de Fëdor M. Dostoevskij, kronologie sekvis *Demian* de Hermann Hesse, laste *Solve coagula* de Augusto Vitale. Ĉi-lastas estas vera perlo; se mi devus konservi unu libron el ĉiuj de mi legitaj, estus sendube tiu. Male ol la aliaj du, ĝi ne estas romano... tamen eĉ ne eseo. Temas pri poezia prozaĵo komentario al alĥemia verko de la dektria jarcento, *Rosarium Philosophorum*, kiu konsistas el sinsekvo de desegnoj indikantaj la manieron elkrei la Ŝtonon de la Saĝuloj.

3. Ĉu estas persono, kiu aparte influis vian vojon kiel esperantisto aŭ intelektulo?

Mi kredas ke ne. Ne kiel esperantisto almenaŭ, mi lernis la lingvon aŭtodidakte kaj intimiĝis kun ĝiaj historio kaj kulturo antaŭ ol aktive eniri la komunumon. Pluraj influis, kelkaj pli ol aliaj, neniu aparte. Kaj kiel intelektulo... nu, pli malpli same. Kompense la vivo regalis min per tre valoraj geamikoj kaj kunlaborantaro, pri kies ĉeesto mi sentas apartan fieron.

4. Kian rolon havas literaturo en via scienca laboro?

Ekster esperanto mi okupiĝas pri literaturoj de Kaŭkazio kaj aperigis kelkajn sciencajn artikolojn pri la temo. Projekto farata estas la italigo de Iron fandyr (Oseta liro), ĉefverko de la oseta nacia poeto, Xetægkaty Leuany fyrt K'osta, al la itala; parto estas jam preta, tial mi profitis Kulturan Esperanto-Festivalon kaj plurajn Internaciajn Vesperojn dum IJK kaj IJF por deklami poemojn, dum aliajn mi esperantigis por Literatura Foiro antaŭ kelkaj jaroj.

Kvankam ne strikte beletra, mia venonta libro, kunverkata kun Vittorio Tomelleri kaj eldonota de Peter Lang en 2027, temos pri la epistola interŝanĝo de du intelektuloj: Bajaty Gappo, oseto migrinta al Berlino, kaj Munkácsi Bernát, juda hungaro; kial ili korespondis, kion ili havis por diri inter si, kaj ĉefe kial la tuta afero daŭris dudek jarojn? Ni komencis tiun esploron antaŭ kvar jaroj pro scivolemo, sed ĝi fariĝis tiel interesa ke ni fine verkis libron (en la angla).

Ĉe la esperanta flanko, nuntempe mia ĉefa literatura okupo, paralele kun la redaktado de Literatura Foiro, estas la reeldono, kune kun Carlo Minnaja kaj Giorgio Silfer, de Historio de la esperanta literaturo. Ni reviziis la tuton, aplikis kiel eble la sugestojn kaj kritikojn de la recenzintoj, novigis la grafikan flankon kaj adoptis novan paĝostrukturon. Do malgraŭ ĉio literaturo okupas gravan lokon en mia scienca laboro.

5. Ĉu estas verko aŭ esplorprojekto, pri kiu vi sentas apartan personan fieron? Kial?

Estas du verkoj pri kiuj mi aparte fieras. La unua estas mia doktora disertaĵo pri dialektologio de la oseta lingvo, laŭ studo kiun mi faris en Ciskaŭkazio antaŭ kaj fine de la pandemia periodo. Mi sukcesis rekonstrui diakronan evoluon de la lingvo kaj kompari la diversajn variantojn de ĝi laŭ la oseta teritorio, inkluzive de suda Osetio, en Kartvelio. Restis for nur la variantoj parolataj de enklavoj en Turkio, Jordanio kaj Sirio. Ĝis nun, mi kredas ke ĝi estas la plej detala laboro pri tiu temo, premiita ankaŭ de la Oseta Akademio de la Sciencoj.

Alia verko pri kiu mi sentas min tre fieras estas filologia esploro. Mi ankoraŭ ne diris ke, efektive, laŭ miaj studoj mi estas kaŭkazologo kaj iranologo, sed kun aparta fokuso pri la nord-orientaj iranaj lingvoj kaj specife pri la jam menciita oseta, fakte parolata en Kaŭkazio. Sed la oseta ne estas la sola el tiuj lingvoj pri kiuj mi okupiĝis. En 2017 mi estis defiita de mia tiama universitata profesoro pri hind-irana lingvistiko analizi manuskripton kaj klopodi rekonstrui ĝian stemma codicum – nome la genealogia arbo surbaze de kiu la teksto nin atingis ekde sia originalo, pasante tra diversaj kopioj. La koncerna teksto, verkita en la pahlava, estis Bundahišn (Origina kreo), kiu rakontas pri la genezo de la mondo laŭ Zoroastrismo. Nu, la profesoro, jam sufiĉe maljuna, mortis kelkajn monatojn poste, antaŭ ol mi povu prezenti la rezultojn; tamen ĝi publikiĝis. Post tio mi ne plu science okupiĝis pri Zoroastrismo, bedaŭrinde, sed ĝi restas mia maroto de la universitataj jaroj.

6. Kiam vi komencas novan esploron, kio kutime venas unue: scienca demando, lingva problemo aŭ persona scivolemo?

Persona scivolemo – devas ekzisti praktika kialo pro kiu min interesus temo. Poste la afero povas fariĝi pure delekta aŭ eĉ frivola, kaj tio ofte okazas ĉar plejparton de miaj esploroj mi komencas sed ne finas. Sed kion fari? En la mondo estas tiom da interesaj aferoj!

7. Ĉu ekzistas lingvo, pri kiu vi ankoraŭ revas okupiĝi?

Jes, sed mi dubas ke tiu revo iam konkretiĝos... Mi havas jam planojn por la venonta jardeko, kaj tiu lingvo – la ĉerkesa – ne trovas lokon en ili. Eble post mia kvardeka jaro...

8. Vi samtempe estas esploristo, verkisto, tradukisto kaj esperantisto. Kiel tiuj malsamaj flankoj de via laboro influas unu la alian?

Estas fakto, ke nia socio bezonas iel distingi la rolojn pro la pli kaj pli profunda specialiĝo de fakoj kaj profesioj, sed mi ne sentas ke ili estas iel malsamaj flankoj de mia laboro; kvankam mi legis, profundigis kaj spertiĝis pri tiuj temoj, fine mi opinias, ke tiuj kompetentaj dialogas inter si kaj nutras laŭ simila maniero la intelektan vivon – kaj, en mia laboro, tio estas je avantaĝo de Esperanto.

Kurioze, de verkisto kaj tradukisto oni ne havas la pretendon, ke li estu kapabla ankaŭ esplori; sed esploristo devas (devus?) havi la kapablon bone verki, por prezenti siajn elvenojn en maniero komprenebla kaj espereble eĉ digestebla. En Literatura Foiro ni ricevis, lastatempe, tre bonajn originalajn rakontojn verkitajn de juna universitata esploristo, sed je nivelo tute preter amatora verkado... Tio pravas, ke tiuj “malsamaj” flankoj ne nur povas apudvivi, sed harmoniiĝi, kaj plaĉas al mi konjekti, ke tio eblas ĝuste pro la kvara variablo en via ekvacio: ĉar ankaŭ esperantisto!

9. Vi laboris pri la tradukado de Ĉetagurov el la oseta lingvo en la italan. Kio estas la plej granda defio, kiam oni tradukas poezion el lingvo kun tre malsama kultura kaj lingva fono?

La rusoj nomas lin Ĉetagurov, sed lia vera nomo estas Ketægkaty; tion mi parte komprenas, ĉar la oseta, kiel ĉiu cetera kaŭkaza lingvo, ne estas facile prononcebla de nekaŭkazanoj, kaj verdire ankaŭ ĉe osetoj mi ofte aŭdas la rusan nomon.

Mi bone studis tiun lingvon kaj sentas ke ĝi ne havas tro malsaman kulturan fonon, eĉ ne gramatikan; osetoj (kiam ilia nomo estis “alanoj”) fondis urbojn en la teritorioj de la nuntempaj Rumanio kaj Italio, establis regnon de Iberio ĝis Kartago kaj lasis eĉ lingvajn spurojn en la hungara, pro la strikta kontakto. Pri tio verkis ĝuste la antaŭe aludita Munkácsi en verko *Árja és kaukázusi elemek a finn-magyar nyelvekben* (Arjaj kaj kaŭkazaj elementoj en la finn-ugraj lingvoj), en 1901. Hodiaŭ neniuj memoras pri la osetoj, sed tiu irana popolo (kun aliaj) konkeris duonon de Eŭropo dum la kvina jarcento p.K.

Iron fandyr estas la efektiva komenco de la oseta skriba literaturo, unua eldono en 1899. Ketægkaty estis poeto popola laŭ la enhavoj, sed stile eŭropeca, kiu kapablis adapti la parolan poezion al la okcidenta verstekniko. Ke Ketægkaty estas konsiderata de osetoj ekvivalento de ideala nacia poeto, kvazaŭ Shakespeare por la angloj, Goethe por la germanoj, Dante por la italoj, kaj tiel plu, ŝajnas troiĝa komparo. Oni tamen sin demandu, kiajn sekvojn havu ĉio ĉi pri la maniero legi tiun aŭtoron, kaj precipe legigi lin ekster la montaj baroj de lia naskiĝlando: jen la ĉefa defio, preter la redono alilingven de metriko, rimoj kaj stilo.

10. En 2022 vi verkis la antaŭparolon al la Esperanta eldono de la „Kurso de ĝenerala lingvistiko“ de Ferdinand de Saussure. Kial estis grave, ke tiu verko aperu ankaŭ en Esperanto?

Unuavice, ĉar la fondinto de la moderna lingvistiko havis personan intereson pri esperanto, tiel ke lia frato René pro lia stimulo fariĝos mem esperantisto, eĉ grava esperantisto. Due, en sia kurso Saussure menciis almenaŭ du fojojn esperanton, kaj en maniero pli inteligenta ol faros dum la postaj jardekoj pluraj lingvistoj – kies modela ekzemplo estas Noam Chomsky, asertinte, ke esperanto ne estas lingvo. Mi ne eniros la detalojn de tiu diskuto, sed estas fakto, ke dum longa tempo mankis seriozaj lingvistikaj esploroj pri esperanto. Ankaŭ valoraj gramatikistoj kiaj Kalocsay kaj Waringhien aŭ vortaristoj kiel Grosjean-Maupin ne estis profesie lingvistoj. Krom la esceptaj esploroj de Drezen kaj – multe poste – de Szerdahelyi, ĝenerale la rilatoj inter esperanto kaj lingvistiko dum ĉirkaŭ jarcento estis tre sporadaj aŭ limiĝis al bobele internaj kvereloj pri la fundamenteco de kelkaj lingvouzoj. Nun, ke jam de jardekoj multaj pliaj studoj, verkoj kaj esploroj pri esperanta lingvistiko aperas, tiu teksto montriĝas nemalhavebla por firmigi bazan kaj referencan lingvistikan terminologion – kaj flanke por ekinteresi lingvistojn pri la esperantigo de grava lingvistika verko.

11. Kio estis por vi la plej granda defio rilate al la Esperanta eldono de Saussure?

Manke de limdatoj aŭ eksteraj premoj, mi ne tiom sentis la aferon kiel defian, sed retrospektive ĝi estis vere gargantua laboro. Kvankam la rilatoj kun la tradukinto, Fernando Pita, estis agrablaj kaj glataj, la verko bezonis plurajn seancojn de provlegado kaj reviziado – jen gramatika, jen koncepta, jen kompara kun aliaj tradukoj aŭ lingvistikaj verkoj/terminaroj, por garantii kiel eble plej uzeblan kaj fidelan materialon. La plej engaĝitaj estis Andres Bickel, Perla Martinelli kaj Giorgio Silfer, sed la kontrolado estis tiel skrupula ke la traduko, jam preta en 2017, eldoniĝis ĉe LF-koop nur en 2022, post longa prilaboro.

12. Ĉu vi opinias, ke Saussure estas same grava por la Esperanto-movado kiel por la ĝenerala lingvistiko?

Se vi demandas specife pri la esperanta movado, tiam li apenaŭ gravas. Mi eĉ dirus ke certgrade li povas esti malhelpa, ĉar mi ne vidas kiel ligi la aserton de Saussure, ke esperanto iam eniros sian semiologian vivon kaj fariĝos natura lingvo de komunumo same kiel ĉiuj aliaj ekzistantaj lingvoj, kun la oftaj movadaj sloganoj, ke esperanto estas facila, neŭtrala kaj ke ĝi fariĝu ĉies dua lingvo. Se ni tamen alfrontas la demandon el alia perspektivo, kaj anstataŭ turni nin strikte al la movado ni analizas la efektivan esperantan komunumon, Saussure montriĝas ne nur grava sed eĉ profeta. Ke esperanto ne plu estas projekto sed vivanta lingvo, tio estas fakto, kaj ke la konkreta lingvouzo estas senkompare pli kompleksa ol la dek ses reguloj de la Fundamento, tion demonstros pluraj lingvistikaj verkoj.

13. Kion Esperanto povas proponi al lingvistiko, kion naturaj lingvoj ne povas tiel facile montri?

Tiu demando subkomprenigas la nocion, ke esperanto estas iel nenatura. Fakte ĝi estas planita lingvo, laŭdifine. Sed ĉiuj oficialaj lingvoj estas iel planitaj, en la senco ke, iam, komisiono aŭ unuopulo ekdecidis kiu varianto de idioma estu akceptita kiel la norma, la regula, kaj kiu estu la escepta, la neĝusta.

Mi revenas ankoraŭfoje pri la oseta. Dum sia ekzisto tiu lingvo havis, ĉu samtempe, ĉu unu post la alian, ĉirkaŭ dekon da alfabetoj, gramatikajn tradiciojn inter si ne akordiĝantajn, influatajn jen de la kartvela lingvistika aliro, jen de la slavaj skoloj, jen de entuziasmaj lingvistoj el okcidenta Eŭropo kiuj pretendis ĝin analizi laŭ la gramatika strukturo de la latina. Ĉu eblus preni unu el tiuj alfabetoj, aŭ unu el tiuj verkoj pri la oseta gramatiko, kaj aŭdaci “Jen, tiu ĉi estas la oseta lingvo”? Ne, ĉar ĉiu el tiuj verkoj kaj alfabetoj estas, iel, la oseta lingvo, el malsama perspektivo, kaj semtempe neniu el ili estas “plene” la oseta, same kiel ne ekzistas “plenaj” vortaroj aŭ “plenaj” gramatikaj manlibroj, malgraŭ la ŝatataj titoloj ĉe la bretoj de ni esperantistoj.

Finfine ekzistas iu nukleo, iu gramatika kerno en ĉiu lingvo; la homoj klopodas ĝin priskribi, foje preskribi, per tiuj aĉeteblaj brikoj kiujn ni nomas gramatikoj. Tiu estas formo de lingvoplanado – kiam ni ekstudas lingvon per manlibro, ni studas la planitan formon de tiu lingvo, regulitan, adaptitan, simpligitan laŭeble por ke ni lernu ĝin. Sed la profunda kerno de tiu lingvo restas iel kaŝita, pli netuŝebla ol nia Fundamento, ĉar neniu vere scias, kio estas lingvo, kaj ĝuste tiu dilemo motivis mian transiron, en universitato, de filozofio al lingvistiko. Mi opinias ke la diferenco inter la planitaj kaj la tiel nomataj “naturaj” lingvoj ne estas kvalita, sed nur kvanta, laŭ la gradoj de planiteco.

Startante de tiuj premisoj, esperanto naskiĝas kiel libreto kun dek ses reguloj, sed en la menso de sia kreinto ĝi jam havis sian profundan kernon, ĉar Zamenhof baziĝis sur jam ekzistantaj lingvoj, kaj li nekonscie transportis ĝin ankaŭ en esperanton. Sed tio ne sufiĉas por ke esperanto sola ŝosu kiel natura lingvo, laŭ la aŭguro de Saussure; tiun ĝermon nutratis, kulturis kaj vartis la esperantistoj. Sama sindediĉo, tiel konstanta kaj tiel daŭra, mankis ĉe aliaj lingvoprojektoj, kies “naturiĝo” restas nur potencialo.

14. Ĉu via scienca laboro ŝanĝis vian propran manieron rigardi Esperanton?

Mi dirus ke ne.

15. Kiel kunĉefredaktoro de Literatura Foiro, kion vi opinias la plej granda defio de la Esperanta literaturo hodiaŭ?

Estas du defioj. Unuavice ĉe la redaktoroj de periodaĵoj: ili kapablu kapti la tendencojn de la epoko, paroli la saman lingvaĵon de la legantaro kaj samtempe adapti siajn servojn al la formoj kaj manieroj de kultura konsumado plej modaj, ne perdante la vizion kaj celojn de sia produktado.

Aliflanke ekzistas ĝenerala demando pri kvalito. Tio estas, kiom influas la fakto ke verko estas en esperanto. Alivorte, ĉu ni same legus tiun revuon, blogon, libron, se ĝi estus verkita en nia denaska lingvo? Ĉu ni entute legas la esperantan literaturon ĉar en esperanto, aŭ precipe ĉar temas pri bona literaturo? Kiel redaktoro, mi mem ricevas tekstojn de aŭtoroj, kaj tial selektas la plej bonajn por aperigo; sed, kiam mi rigardas al la esperantlingva eldona panoramo el la vidpunkto de leganto, mi sentas ofte la defion trovi bonan libron en esperanto, legindan ĉar bona verko, ne nur ĉar en esperanto.

16. Kion vi serĉas en verko, kiam vi decidis, ke ĝi indas esti publikigita?

Ha, eble vi atendus filozofian respondon... Nu, mi estos tre konkreta. Revuoj kaj eldonejoj, krom esceptoj, funkcias danke al mono: ĉu donacoj aŭ subvencioj, ĉu abonoj, ĉu aĉetoj. La motoro bezonas benzinon, estas kostoj pro la presado, la ekspedo, la salajro aŭ gratifiko de profesiuloj, la bontenado de la retejo kaj de la reta vendejo, la reklamado, la partopreno ĉe internaciaj foiroj, kaj multo plia. Mi abonas plurajn revuojn kaj manplenon da gazetoj ne nur en esperanto – pri lingvistiko, pri ekonomiko, pri beleto –, plie mi havas aliron al senpagaj enhavoj pere de la reto. Laŭ mia persona sperto, la pagita materialo estas nete pli altkvalita ol la senpaga, kiun mi same ĝuas, kvankam kun malpli da atendoj.

Tial, kiam mi legas kaj selektas materialon por Literatura Foiro, mi faras al mi tre simplan demandon: ĉu mi mem pagus por legi tion? Per tio mi klopodas respekti la tempon kaj la fidon kiujn niaj legantoj konfidas al la revuo. Kompreneble gravas ankaŭ garantiĵoj pri belstilo, originala intrigo, science bazitaj eseoj, “ĉu oni perceptas la aŭtentikan voĉon de la aŭtoro” kaj pliaj kriterioj; jes, tio gravas, kaj kiel ajn ĝi same influas mian takson.

17. Ĉu vi vidas diferencon inter la literaturo verkita rekte en Esperanto kaj tiu tradukita al Esperanto?

Ne vere, el bona tradukisto venas bona literaturo, kun pli aŭ malpli la samaj limoj kiujn ni trovas en tradukoj al aliaj lingvoj. Malgraŭ tio, mia persona prefero, almenaŭ se temas pri esperanto, estas pri originalaĵoj.

Cetere mi dirus ke bonaj tradukistoj malpli oftas ol bonaj originalaj verkistoj, kaj tio certgrade igas la bonajn tradukojn iel pli valoraj ol kelkaj originalaj tekstoj – sed la kazoj pocas.

18. Kia estu, laŭ vi, bona literatura revuo en la 21-a jarcento?

Ni iru al la radikoj. Kial naskiĝas literaturaj revuoj? Ĉar ekzistas tekstoj kiujn la eldona merkato rifuzas: eksperimenta prozo, verkoj de negravuloj, hibridaj enhavoj, minoritataj lingvoj... Tiel revuoj kaptas iun bezonon: doni voĉon al verkistaro kaj publiko kiuj sentas sin ne reprezentataj.

Foje tiu publiko ankoraŭ ne ekzistas, ĝin kreas la revuo mem. Ili plie kolektas recenzojn, polemikojn, retrospektivajn analizojn, kiuj ĉe oficialaj kanaloj entute mankas aŭ suferas cenzuron, adapton, mildigon.

Sed hodiaŭ kial plu ekzistu revuoj? Ĉiu aŭtoro havas sian personan voĉtubon senpage per platformoj kiel Substack kaj similaj; eblas publikigi aŭtonome verkon per malmultekostaj retaj eldonejoj, kiuj apenaŭ kontrolas aŭ garantias pri la enhavo; la prezo de la papero altiĝas, same la ekspedo; pli kaj pli da homoj konsumas kulturon, se entute, ĉefe tra la ekrano de sia saĝtelefono.

Do bona revuo havu la kapablon alfronti tiujn ĉi defiojn. Unue, inter oceano da nefiltritaj enhavoj, la redakta selektado estu garantio de kvalito. Due, la revuo estu loko kie aŭtoroj, kritikistoj kaj legantoj interkonatiĝu, starigu kontaktojn, kreu komunumon, kleriĝu. Trie, revuoj garantiu indeksigitan serĉeblecon, la artikoloj ricevu DOI-numeron, la tekstoj estu jure protektataj. Kontribuo en la reto perdiĝas inter aliaj miliardoj se la algoritmo opinias ke ĝi ne valoras por altiri ies intereson, aŭ aliaj povas, eĉ rajtas, plagii ĝin, ĉar aŭtoro havas neniun kontrolon sur sia produkto.

Laste, se sociaj retejoj opinias ke produktado de verkisto iel malrespektas la ĝeneralan regularon, ili povas arbitre interveni por bloki konton, eĉ elimini ĝin kaj ĉiun enhavon. Aŭtoro, eĉ kun mil, dekmil, miliono da sekvantoj, estas nur unu konto inter miliardoj, sola; ne ekzistas redakcia skipo al kiu sin turni okaze de problemoj, miskomprenoj, profesiaj stumbloj.

Jen, bona revuo havu la kapablon esti pli ol sinsekvo de tekstoj, kiom ajn konstanta kaj akurata estu ilia publikigo, kaj fariĝu hibrida kultura platformo je la servo de siaj legantoj kaj aŭtoroj.

19. Vi esploras lingvojn, tradukas literaturon, verkas pri Zamenhof kaj laboris pri la Esperanta eldono de unu el la fondaj verkoj de la moderna lingvistiko. Ĉu vi vidas ĉiujn tiujn aktivecojn kiel malsamajn vojojn al unu sama celo? Se jes, kio estas tiu celo?

Vi mencias nur parton de miaj intereso, kiujn mi konsideras eĉ ne la ĉefaj. Paralele al tiu flanko de mia vivo ekzistas aliaj padoj sur kiuj mi iras: kelkaj estas pli seriozaj, aliaj ŝajnas pli bagatelaj. Mi povas imagi, supozi aŭ eĉ kredi, ke estos iu esperata celo, sed sincere mi ne scias kien ili kondukos min. Tamen mi estas kontenta pri mia ĝisnuna vivo, kaj tio motivas la pluan iron.

20. En 2026 vi gajnis premion en la Tradukkonkurso de la Itala Esperanto-Federacio en la branĉo de poezio. Kion signifas por vi ĉi tiu premio, kaj ĉu ĝi ŝanĝis vian rigardon pri la tradukado de poezio inter la itala kaj Esperanto?

La pasintan jaron, leginte la alvokon de la konkurso (en la itala), mi preteratente legis parton, fakte la plej gravan, nome ke la gajninto ricevos akvaforon (it. acquaforte). Nu, anstataŭ akvaforto, monatojn poste mi fuŝe rememoris, pensante ke temos pri acquavite, t.e., brando! Imagu mian desapontiĝon, kiam mi ricevis pentraĵon anstataŭ alkoholaĵo. Tamen ĝi tiom plaĉis al mia patrino, ke ŝi petis min partopreni denove en 2026 por gajni duan akvaforon. Ĉar mi gajnis la unuan premion en la branĉo prozo, laŭ la regularo mi povus nur en la branĉo poezio; jen kial mi partoprenis denove. Do por mi tiu premio estis komplezo al mia patrino, sed kompreneble ankaŭ defio al mi mem, ĉar la elektita poeziaĵo, Recitativo kaj ario de la itala poeto Metastasio, same kiel la pasintjara prologo el la verko Arkadio de Iacopo Sannazaro, estis tradukoj el la renesanca itala. La esperantigo helpis komprenigi la tekston pli bone unuavice al mi mem, ĉar finfine temas pri alia lingvo.

21. Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Krom la menciitaj projektoj, nome la korespondado inter Bajaty kaj Munkácsi kaj la iam kompletigota italigo de Iron fandyr, ne estas planoj. Mi havas rubrikon “Vidpunkto” en Literatura Foiro, ĉe kiu mi inkas pri temoj diversaj laŭ mia emo: laste pri la uzado de AI ĉe redaktaj laboroj kaj polemika komento pri la encikliko de Papo Leono. De tempo al tempo venas agnoskoj pri intaj publikaĵoj; ĝuste en septembro mi estis kooptita kaj elektita al Cercle Ferdinand de Saussure, mi ne scias kiu nomumis min, sed okaze ke vi legas ĉi tie: dankon!

Se temas ne strikte pri “mia” verkado, mi planas intensigi la laborojn de Esperanta PEN-Centro, ĉar antaŭ nelonge mi fariĝis ties sekretario. Estas pluraj projektoj je internacia nivelo kaj rilatoj por flegi, kaj tio certagrade konsidereblas flanka aktiveco de verkisto.

22. Kion vi volus diri al la legantoj de Literatura Vivo?

Dankon, ke vi spektis ĉi tiun longan demand-respondan dancon inter mi kaj Erika, kaj dankon al ŝi pro la interesaj demandoj! ♦

Arkadio

*de Iacopo Sannazaro
elitaligis Alessio Giordano*

[Antaŭparolo]

[1] **A**ltaj kaj grandaj, nature naskitaj, plejofte la arboj de la sovaĝaj montoj plaĉas al la rigardantoj pli ol la kultivitaj plantoj, zorgataj de spertaj manoj en ornamitaj ĝardenoj; kaj, tra la solecaj arbaroj, la liberaj birdoj, sur verdaj branĉoj kantantaj, plaĉas al la aŭskultanoj pli ol tiuj dresitaj en luksaj kaj dekoritaj kaĝoj ene de la homplenaj urboj.

[2] Pro la sama kialo (tiel mi supozas) la arbaraj kanzonoj ĉizitaj sur raspaj fagaj ŝeloj plezurigas la legantojn ne malpli ol

la kleraj versoj skribitaj sur la glataj paĝoj de iluminataj libroj; kaj la vaksitaj ŝalmoj de la paŝtistoj proponas tra la floraj valoj eble pli agrablan sonon ol la puraj kaj brilbuksaj flutoj de la muzikantoj en majestaj ĉambroj.

[3] Kaj kiu dubas, ke por la homaj mensoj estus pli plaĉa fonto nature ŝprucanta el vivantaj ŝtonoj, ĉirkaŭata de verdaj herbetoj, ol ĉiuj fontanoj, arte faritaj el blankegaj marmoroj, pro orabundo splendaj? Certe, mi kredas, neniu.

[4] En tio konfidante, ja povos mi tra tiuj senhomaj lokoj, al la aŭskultontaj arboj kaj al la pokaj paŝtistoj tie ĉeestontaj,

rakonti la krudan eklogojn el natura inklino originajn, deklamante ilin, orname nudajn, kiel sub plezuraj ombroj, je la plaŭdo de likvaj fontoj, mi aŭdis ilin kanti de paŝtistoj el Arkadio.

[5] Tiujn ne unu sed mil fojojn la montaj dioj de dolĉeco venkitaj aŭskultis atenteme, kaj la teneraj nimfoj, forgesintaj la vagantajn bestojn postkuri, lasis sagulojn kaj arkojn piede de la altaj pinoj de Menalo kaj de Liceo.

[6] Tial (se tio al mi licus) mi taksus pli glorie fiksi mian buŝon al la humila ŝalmo de Koridono, al li regale donita siatempe de Dameta, ol al la sonora fluto de Palaso, per kiu je sia risko la fifiera satiruso provokis Apolonon. Ĉar certe pli bonas malmultan teron efike kulturi, ol multan pro miskulturo mizere sovaĝigi.

I

[1] Kuŝas sur la supro de Parteniono, alta monto de la paŝtista Arkadio, agrabla ebenaĵo, amplekse ne tiom granda, ĉar tion ne permesas la lokosituo, sed tiom plena de subtila kaj verdegaj herbetoj ke, se la petolaj ŝafoj per siaj avidaj mordoj ne tie paŝtiĝus, oni povus trovi verdaĵon ĉiusezone..

[2] Kie (se mi ne trompiĝas) estas eble dek du aŭ dek kvin arboj de tiom nekutima kan senmezura beleco, ke ĉiuj ilin rigardantaj opinius ke majstro Naturo plejplezure al ili donis formon. Kiuj, inter si sufiĉe malproksimaj kaj laŭ spontana ordo lokitaj, per sia raro ege nobligas la naturan belecon de la loko.

[3] Tie, sen tubero ajna elstaras la rektega abio, naskita por elteni la danĝerojn de la maro, kaj kun branĉoj pli malfermaj la fortika kverko kaj la alta frakseno kaj la tre plaĉa platano per siaj ombroj etendiĝas, ne pokan parton de la bela kaj riĉa herbejo kovrante. Kaj tie estas, kun pli modera frondo, la arbo per kiu Heraklo kroni sin kutimis, en kies trunkon la povraj filinoj de Klimeno estis transformitaj.

[4] Kaj ĉe unu el ĝiaj flankoj videblas la nodoplena kastaneo, la branĉoriĉa bukso kaj kun pinglofolioj la alta pino, ŝargita

de siaj duregaj fruktoj; ĉe la alia la ombra fagio, la nekoruptebla tilio kaj la fragila tamariko, kune kun la orienta palmo, dolĉa kaj honorata premio de la venkintoj.

[5] Sed inter ĉiuj en la mezo, apud klara fonto, leviĝas al la ĉielo rekta cipreso, aŭtenta imitanto de la superaj pintoj; en

ĝin ne nur Kipariso, sed Apolono mem (se decas diri tion) ne hontus transfiguriĝi.

[6] Ne tiom malĝentilas la menciitaj plantoj, ke per siaj ombroj ili tute barus la eniron de la sunradioj en la plaĉan boskon; tiujn, male, en diversaj lokoj ili tiel gracie ricevas, ke maloftas herbeto ne ĝuanta de ili grandegan refreŝiĝon. Kaj se en ĉiu sezono ĝi estas agrabla loko, dum la flora printempo pli ol dum la cetera jaro tre plaĉa sin proponas.

[7] El la proksimaj montoj ofte kunvenas al tia loko la paŝtistoj kun siaj gregoj, kaj tie en pluraj kaj malfacilaj provoj ekzerciĝas, tiel lanĉante la pezan palison, celpafante per arkoj, kaj trejniĝante al la delikataj saltoj kaj fortaj luktoj, plenaj de kamparanaj insidoj; plurfoje kantante kaj ludante ŝalmojn konkure unu kun la alia, ne sen estimo kaj laŭdo por la venkinto.

[8] Sed, unu fojon kiel la aliaj, kiam preskaŭ ĉiuj ĉirkaŭaj paŝtistoj kun siaj gregoj ariĝis tien kaj ĉiu, plurmaniere serĉante amuziĝon, proponis mirindan feston, nur Ergasto, nenion dirante aŭ farante, kuŝis piede de arbo, forgesinta pri si kaj siaj gregoj, kvazaŭ li estus ŝtono aŭ trunko, kvankam iam li kutimis plaĉi kaj graciai pli ol la aliaj paŝtistoj.

[9] Ties mizeran staton Selvaĝo kompatis kaj, por doni al li ian konsolon, per laŭta kanto amikece ekparolis. ♦

Aperis en *L'esperanto*, 1-2(2026): 25-28.

La patrin' de la orfoj

de Ketægkaty Leuany fyrt K'osta
eloretigis Alessio Giordano

La ĉefa poeto kaj plej grava reprezentanto de la oseta literaturo estas sendube Xetægkaty Leuany fyrt K'osta (1859-1906), aŭtoro de la t.n. *Oseta liro*, kolekto enhavanta pli ol kvindek poemojn. La poemon ĉi tie tradukitan verkis K'osta fine de la 1880-aj. Ĝi temas pri familia tragedio kun tute malfeliĉa epilogo. Laŭ la oseta tradicio, post la morto de sia edzo la edzino devis aranĝi imponan funebraĵon, luksan kaj tre multekostan, neglektante la financajn konsekvencojn, kiuj normale kaŭzas la ekonomian kolapson de la familio. K'osta priskribis do eventon tipan en Osetio, kvankam tre ĉagrenigan.

Frosta korvo sur prunuso.
La ŝtormego iĝis neĝoŝtormo...
Apud la deklivo de nigra monto
kuŝas vilaĝo Nar...
Por vivulo plibonas longa nokto
ol malbona vetero...
El la ĉirkaŭaĵo venas lumo,
ie oni ankoraŭ maldormas.
Kaduka brutejo,
preskaŭ for de la vilaĝo,
sola kaj aparta,
fariĝis dometo.
Vin ne surprizu tiu ĉi maldormo!
Ĉirkaŭ marmito
klopodas kuiri
virino funebre vestita.
Ĉe la kameno,
proksime de cindro,
sidas infanoj,
kiu nuda, kiu ĉifonvestita.
Froston kaj malsaton
ankaŭ lupro timas,
la mortanĝelo rapide
forkaptos tiajn etulojn.
"Ne ploru, miaj forlasitaj",
diras la patrino,
"la fazeoloj baldaŭ pretos,
kvietiĝu!"

La neĝkovrita junipero
pikas la okulojn per fumo...
Larmo kaŝe
falas en la marmiton.
En gorĝo ŝia la kanto strangoliĝas:
"Sub la neĝdefalo
suferu nia familestro,
kiu trompis nin.
Kvin orfojn li lasis
al mi, sola generintino –
li distrancis la patrinan koron...
Nun mi estas en ruino!
Via scio superis la mian,
ho, mia kara edzo.
Vi forfuĝis el la orfoj
en tombon, kun nia honto!
La milda infano vokas vin,
lia patrino lacegas...
Bonvolu baldaŭ prepari por ni
loĝlokon flanke de vi".
Larmo kaŝe
falas en la marmiton.
La neĝkovrita junipero
pikas la okulojn per fumo...
Finfine laciĝis plori
la plej eta en la familio.
Ĉe la kameno ekdormis
li, la plej elstara.

Ĉiu ekfalos
 same kiel li.
 Malsataj kaj lacaj
 ilin venkos la dormo.
 "Ho, panjo, kiam estos prete?
 nu, malfermu la poton!"
 "Sidiĝu! Ĉiu havos
 sufiĉe por manĝi..."
 La marmito bolas ĉe siaj flankoj,
 la fazeoloj kuiriĝas...
 Kuntiritaj diversloke
 la infanoj ekdormis.
 Kiam onin venkas
 feblo kaj ploro,
 tiam la dormo profundigas,
 oni ne plu suferas.
 La patrino kuŝigis
 la etulojn sur pajlon,
 ilin ŝi kovris
 per kelke da ĉifonoj...
 Ŝi metis ilin en angulon,
 kaj sidis ĉe ties piedoj.
 Ve! Male ol ili, la ploro
 ne satigis ŝin.
 Al la orfoj fazeolojn
 ŝi promesis por manĝi,
 sed nur ŝtonojn
 en la marmito kuiris.
 Per preteksto kuiri,
 ke la orfoj forgesu malsaton!
 Malsato ne konas finon;
 ĉi-nokte nutru ilin nur la trompo.

Aperis en *Literatura Foiro*, 312: 222-223.

Balado de la tri folioj

Sándor Weöres
Tradukis: Erika Godó

Tri folioj falis

silente de la aŭtuna branĉo,
Kaj la vento venis, la malproksima vento,
el malproksima, alia, nova mondo -
Tri folioj forflugis.

Unu sopiris iri alten:
ĝi trovis novan mondon inter la nuboj,
la vento levis ĝin, levis ĝin.
La alia sopiris kuri:
ĝi grimpis alten kaj malsupreniris profunden,
la vento blovis ĝin, blovis ĝin.

Tria sopiris kapturniĝi:
ĝi fermis la okulojn, vidis nenion, la vento movis ĝin, movis ĝin.
Tri folioj flirtis en la vento.

Tri folioj falis
senhelpe en la mondo.
Tie sube estas la koto, nigra, profunda -
kiu levos vin el la aŭtuna koto,
vi kompatindaj tri folioj?

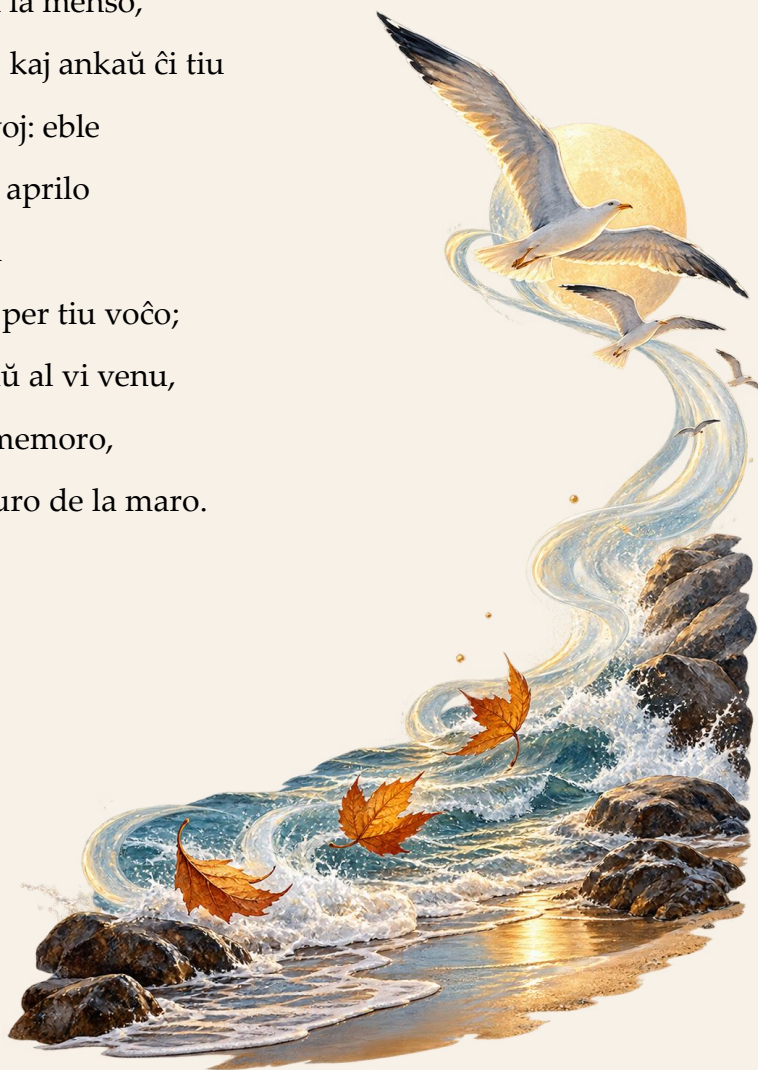
Alklaku la malgrandan laŭtparolilon por aŭskulti la voĉlegadon de la verko.

Oni ankoraŭ aŭdas la maron

Salvatore Quasimodo

Tradukis: Erika Godó

Jam de pluraj noktoj oni ankoraŭ aŭdas la maron,
milde, supren kaj malsupren, sur la glataj sabloj.
Ĥo de voĉo fermita en la menso,
kiu leviĝas el la tempo, kaj ankaŭ ĉi tiu
senĉesa plendo de mevoj: eble
de birdoj el turoj, kiujn aprilo
pelas al la ebenaĵo. Jam
vi estis proksima al mi per tiu voĉo;
kaj mi dezirus, ke ankaŭ al vi venu,
nun, pri mi, ia ĥo de memoro,
kiel tiu malhela murmuro de la maro.

La traduko gajnis premion en la itala tradukkonkurso en 2026.

LETEROJ EL LA KOSMO (5)

Daŭrigante la enhavon de numero 015

Elena Popova

MESAĜO DE LA VERDA ARBARO

Mi haltis en la arbaro, antaŭ arko de grandegaj branĉoj:

—Bonan tagon! Ĉu mi povas eniri? Mi volas trarigardi vian planedon...

—De kie vi estas?... — La voĉo estis severa, sed mi povis aŭdi kaj vidi neniun, krom ĉi tiujn arbojn.

—Mi venas el la planedo Tero. Mi volas paroli kun iu homo...

—Homoj ne loĝas ĉi tie. —Kun kiu mi parolas?

—Kun mi!... Unu el la arboj, gardantaj la enirejon, svingis branĉon.

—Estas malpermesite al la homoj el la Tero eniri ĉi tien!

—Pro kio?

—Niaj fratoj sur la Tero ploras pro via sinteno al ili.

—Estas multe da arbaroj sur la tero, eĉ ĝangaloj...

Kaj en la vilaĝoj kaj urboj ni plantas multajn arbojn. Ankaŭ mi plantis arbojn, pleje fruktodonajn...

—Vi ne estimas la arbojn, sed sen ili via planedo fariĝos dezerto. Niaj fratoj suferas, sekiĝas kaj ĉiam pli kaj pli petas helpon. Kial vi ne esploras iom da viaj arbaroj, sed venas ĉi tien?

—Mi estas altirita de la verdeco... Mi volas kompreni, kion oni tie ĉi faras... Kiam mi kreskos, mi povos fari pli por la arboj... Lasu min eniri, mi petas!

—Ne estas eble promeni ĉi tie, neniuj gvidos vin. Ni havas taskon purigi la aeron. Kiam vi revenos, memoru, ke sen arboj la Tero ne povas vivi, ekzisti... Gardu la arbarojn! — tio estas nia mesaĝo.

Krom ni, birdoj loĝas ĉi tie, kaj ili havas taskojn — ili forportas niajn semojn kaj fruktojn, ĉar la vento ne povas penetri ĉien. Ni estas bezonataj!...

Ni protektas la driadojn kaj la trolojn, kiuj loĝas inter ni, sed vi apenaŭ aŭdis pri ili ...

—Mi legis pri ili en fabeloj, sed ili apenaŭ ekzistas... En nia lando estas tago en la popola kalendaro, dediĉita al la Driadoj. Laŭ la legendoj, la feinoj vespere plukas la floron “Vinko” aŭ “Diktamo” kaj dancas sur la herbejo... Sed tio aspektas tiel nekredeble, ke mi ne kredas ĝin...

—Eble estas vero en ĉiu legendo ...

—Kiel vi, amiko, komprenas, mi devas forflugi.

Via Nikolao

LA PLANEDO DE LA KATOJ

—Amiko, vi verŝajne delonge demandas vin, kiel mi iras al diversaj planedoj kaj kiel ili lasas min alteriĝi. Vi scias, ke sur nia planedo Tero, ĉiuj landoj havas limojn kaj neniu povas eniri sen dokumentoj, kontrolataj tre zorge ĉie. Kaj tie okazas la sama afero. Ili kontrolas min ne per dokumentoj, sed laŭ mia koro, por vidi, ĉu en ĝi estas amo por la aliaj. Ili legas la pensojn kaj serĉas la kialon de la vizito kaj nur tiam ili liberigas la novan turiston.

Sur ĉi tiu planedo, mi estis submetita al ekzameno ĉe la eniro. Mi ne komprenis, kiam iu Granda Kato staris antaŭ mi.

—Mi volas, ke vi respondu al mi honeste, kial vi ne amas bestojn?

—Vi demandas min tre ĝenerale, mi diris, por gajni tempon. —Ni tre amas katojn...

—Ĉu vi vere amas ilin? Kial ili timas vin kaj forkuras?

Mi silentis, elpensante respondon.

—Mi diros al vi: pro tio, ke vi amas nur tiujn, kiujn vi prenis hejme, kaj la aliajn?

Mi komprenas, ke vi estas juna kaj vi ankoraŭ ne lernis ion krom la lernolibrojn ... Sed vi legis fabelojn, ĉu ne?

Mi silentis, mi ne havis la kuraĝon rigardi en la okulojn de ĉi tiu bela reprezentanto de la faŭna mondo.

Mi memoris, ke mi kaj miaj amikoj iufoje ĵetis ŝtonojn al strataj katoj, kiuj faris al ni nenian damaĝon, mi ne pensis, ĉu ili estos vunditaj de la bato, ĉu ili malsatas aŭ soifas ...

Mi hontis nun.

Jen hejmtasko —ĉu ni amas bestojn? Kaj kiujn?

Vi komprenas, ke li ne permesis al mi eniri ĉi tiun planedon, kaj mi devas respondi honeste al miaj propraj demandoj.

Ĝis baldaŭ! Nik, la hontigita ♦

daŭrigota

Spuroj de la Transnormala tra la Jarcentoj

Roland Platteau

Unu el la plej bonaj argumentoj favore al la objektiveco de la "transnormalaj fenomenoj" estas, ke oni konstatas, ke plejparte ili tute ne aperis nur en nia tempo, sed ĉiam, simple ĉiuepoke viditaj per la okuloj de l'epoko. Ekzemple jen (mi provis konservi la stilon de la epoka teksto!) en libro de Noël Taillepied (elp. Noel' Tajpje) eldonita en Francujo en la jaro 1588 kaj titolita "Psiĥologio, t. e. traktato pri aperoj de l'spiritoj, nome la disigitaj animoj, fantomoj, mirindaĵoj, mirigaj okazintaĵoj":

« Ofte okazemas, ke kiam iu el niaj parencoj loĝantaj en fora lando pereige malsanas, ni aŭdemas fali en la domo aĵojn, kiuj ŝajnos pezaj kaj faremos mirigan bruon; kaj poste ni ektrovas tion okazinta en la horo mem kiam ĉi tiuj parencoj forpasintos. Estas afero kia ordinara je kelkiuj, ke kiam persono estas mortonta, ili aŭdemas fermiĝi aŭ malfermiĝi la fenestrojn kaj pordojn, surŝtuparajn suprenpaŝojn, kaj aliajn similajn okazaĵojn.

...

lafoje iu spirito montriĝos en la domo, kiun ekvidantaj la hundoj sin ĵetemos inter la krurojn de sia mastro, kaj ne konsentos disdeiri, ĉar ili tre forte timas la spiritojn. »
(Noël Taillepied)

Jes ja! En la modernaj atestaĵoj oni retrovas la samajn trajtojn, inkluzive de la aparta timo, kiun esprimas la hundoj! ♦

La serĉo al la Sovaĝa Ŝafo

Roland Platteau

Estas libro, kiun mi tre ŝatas. Ĝi estas "La serĉo al la Sovaĝa Ŝafo" de Haruki Murakami.

Haruki Murakami, japana entuziasmulo pri greka tragedio kaj ĵazo, estas vere tre grava aŭtoro, lokenda inter la grandaj mondklasikaĵoj, kaj kiu multe resonas en mi.

Jen la fino de la lasta ĉapitro, kaj la komenco de la Epilogo (kaj kie cetere, ni vidas, en du detaloj - vi scias kiom mi rimarkas la detalojn, kiujn ĝenerale oni preteratentas, sed kiuj estas pezaj je signifo - ke Japanio en 1978 estis, ĉu ankoraŭ estas? mi ne scias, lando libera kaj kunvivema, kio Francujo ne plu estas):

"Mi vidis nur maljunulon, kiu ŝovelis la neĝon de la trafikcirklo. Magra hundo sidis apud li la voston svingante.

"Koran dankon," mi diris al la ŝoforo. - "Bagatelas," tiu diris. "Cetere, ĉu vi provis la telefonnumeron de Dio? - Ne, manko de tempo. - De post kiam la Majstro mortis, mi ne plu sukcesas ricevi la linion. Mi ja scivolas, kio okazas. -- Li devas esti superŝutita nun," mi diris. - "Eblas, diris la Ŝoforo. Nu, zorgu pri vi mem! "Adiaŭ," mi diris.

Trajno foriris ĝuste tagmeze. La kajoj estis senhomaj, kaj mi nur nombris kvar pasaĝerojn, inkluzive de mi, en la trajno. Tamen mi sentis min trankvila vidante homajn figurojn. Mi estis reen en la mondo de la vivantoj. En mia propra mondo, eĉ se ĝi estis ege banala kaj enuiga.

La sonorilo anoncanta foriron sonoris, kiam mi mordis mian ĉokoladon. La trajno skuiĝis kaj, en tiu momento, mi aŭdis bruon de eksplodo en la malproksimo. Mi vigle levis la fenestron de la kupeo kaj elŝovis la kapon. Dua eksplodo aŭdiĝis dek sekundojn post la unua. La trajno jam ekiris. Proksimume tri minutojn poste, mi vidis kolonon da nigra fumo leviĝi de la flanko de la konusa monto. Kaj dum plenaj tri minutoj, ĝis la trajno turniĝis dekstren, mi ne deprenis miajn okulojn de tiu nigra fumo."

EPILOGO

"Ĉio estas finita," diris la Ŝafo-Doktoro. Ĉio estas tute finita. - Jes, estas finite, mi diris. - Mi pensas, ke mi devas danki vin. - Mi lasis multe da aferoj tie. "Ne tiom," li diris, balancante la kapon. Vi ĵus komencis vivi. "Vi pravas," mi diris.

Kiam mi eliris el lia ĉambro, la Ŝafo-Doktoro kuŝis sur sia skribotablo kaj plorsingultis, sufokante siajn kriojn. Mi ĵus senigis lin de liaj perditaj jaroj. Ĉu mi pravis? Mi ankoraŭ scivolas.

"Ŝi foriris," diris al mi la posedanto de la Hotelo Delfeno malĝoje. Ŝi ne diris kien ŝi iras. Ŝajnas ke vi ne fartas tre bone. "Jes, jes," mi diris.

Mi kolektis miajn pakaĵojn kaj ekloĝis en la saman ĉambron. La fenestro ankoraŭ frontis la ejon de tiu ĉi enigma firmao. Mi ne vidis la silueton de la knabino kun la grandaj mamoj, sed du oficistojn, kiuj laboradis ĉe sia skribotablo, fumantaj. Unu legis nombrojn, kiujn la alia bildigis sur grandegan grafeon desegnante rompitan linion per rektilo. Tute ne plu estis la sama kompanio, ŝajnus, verŝajne pro la foresto de la knabino kun la grandaj mamoj. Nenio estis la sama, krom ke mi ankoraŭ ne sciis, kion oni faras tie. Je la sesa, la dungitoj foriris kaj la konstruaĵo estis mergita en mallumon. »

iu aj aliaj citaĵoj el la libro:

“La rakonto de Jûnitaki estis ankoraŭ longa, sed tiu de la juna Ainu finiĝis ĉi tie. Mi iris al la necesejo, kie mi urinis la enhavon de du ladskatoloj da biero. »

"Sed estis konservita ene de tiuj kvin fingroj kaj tiu manplato kiel specimena skatolo, ĉio, kion mi volis kaj ĉio, kion mi bezonis scii pri la vivo. Estis ŝi, kiu instruis al mi, prenante mian manon, ke ja estas loko de pleneco en la koro mem de la realo."

Kaj estas ankoraŭ multe da aliaj, kiuj lasas onin glaciiginta en abismoj de emocio, kaj la lastajn frazojn de la libro mi ne citis al vi.... ♦

Iranano 1977

Roland Platteau

Se la spertoj de preskaŭa-morto (angle NDE, france EMI) estas realaj, ili devas do okazi en ĉiuj landoj kaj ĉiuepoke. Raymond Moody, en sia dua libro, jam trovis en malnovaj irlandaj kronikoj de la 10-a jarcento la rakonton pri du monaĥoj tute kongrua kun la nunaj atestoj. Nu jen tio, kio okazis al irana viro en 1977: "Tio okazis al mi kiam mi estis 26-jaraĝa, en 1977.

"Mi venas el Isfahano, en centra Irano, ĉirkaŭ 500 km sude de Teherano. Mi sekvis la konsilon de amiko kaj prenis laboron en la urbo Maŝhado en nordorienta Irano, ĉirkaŭ 1200 km for de Isfahano. Tiun tagon, mi revenis de Maŝhado al Isfahano por kelkaj ferioj por viziti mian familion. Mi foriris tre frue, ĉirkaŭ la 2-a horo matene." Tiam, la vojo ne estis tiel bona kiel nun; ĝi ne estis aŭtovojo, nur duveturkoridoro vojo. Survoje, alproksimiĝante al la urbo Ghuchan, mi rimarkis veturilon venantan en la kontraŭa direkto, kies antaŭaj lumoj direktiĝis rekte al mi. Mi provis turniĝi dekstren por eviti kolizion, sed la marĝenoj estis tro mallarĝaj. Ni havis frontalan kolizion; mia aŭto turniĝis plurfoje kaj forlasis la vojon, kiu estis levita plurajn dekojn da centimetroj super la tero. Mi estis grave vundita, sed feliĉe buso preterpasis kelkajn minutojn poste, kaj la ŝoforo haltis kiam li vidis la akcidenton. Mi estis prenita al malgranda hospitalo en Ghuchan.

En la malsanulejo, la kuracistoj kaj flegistinoj tuj prizorgis min. Mi havis multajn vundojn kaj suferis terurajn dolorojn tra mia tuta korpo. Sed dum mi kuŝis sur la operacia tablo, mia menso rapidis. Ekzemple, mi maltrankviliĝis pri ne aperi por la laboro kelkajn tagojn poste, ke ili donus mian laboron al iu alia. Samtempe, mi estis tre kolera kontraŭ la amiko, kiu kuraĝigis min preni la laboron en urbo malproksima de mia familio. Mi indignis pri li pro la distanco, kiu kaŭzis la akcidenton kaj mian malbonŝancon. Mi estis maltrankvila pri ĉio kaj ĉiuj. Mi sentis, ke ĉi tiu mondo kaj mia vivo estas kompleta ĥaoso, ke nenio estas en sia ĝusta loko. Mia menso superfluis de plendoj kaj kolero.

Mi ne estis narkotita, nek mi falis en komaton. Mi memoras junan virinon de ĉirkaŭ 22 jaroj enirantan la ĉambron. Ŝi ŝajnis nesperta kaj relative nova en la hospitalo. Ŝi estis bela, kaj mi deziris, ke mi ne estu en ĉi tiu stato, ke mi povus esti parolinta kun ŝi kaj komencinta amikecon. Sed denove, mi estis malatentigita de la neeltenebla doloro kaj ĉiuj koleraj pensoj kurantaj tra mia kapo. Mia atento konstante ŝanĝiĝis de la doloro al miaj koleraj pensoj, poste reen al ĉi tiu juna virino. La ciklo ripetiĝis denove kaj denove.

Subite, mi sentis ĉion ŝanĝiĝi. Profunda trankvilo trafluis min. Ĉi tiu sento estis la kompleta malo de tio, kion mi sentis nur momentojn antaŭe. Mi jam ne koleras; mi vidis perfektecon en ĉio en ĉi tiu mondo kaj ĉirkaŭ mi. Mi sentis, ke ĉio estas ĝuste kiel ĝi devus esti. Kiam ajn mi enfokusigis mian atenton al objekto aŭ temo, mi akiris profundan kaj kompletan komprenon pri la afero. Mi eĉ komprenis la kemian konsiston de la objektoj, kiujn mi rigardis, kaj ankaŭ ĉiujn iliajn fizikajn kaj matematikajn ecojn. Mi turnis mian atenton reen al la juna virino. Ŝi ŝajnis malsama ol kiel ŝi aspektis nur kelkajn minutojn antaŭe. Mi rimarkis, ke mi povis vidi ŝin en ĉiu direkto, kvazaŭ mia vizio tute ĉirkaŭprenus ŝin. Mi ankaŭ povis percepti ŝiajn pensojn kaj emociojn. Fakte, mi sentis min kvazaŭ mi ĉeestus en la tuta hospitalo. Mi sentis, ke ŝi spertis multan tristecon kaj zorgon pri tio, kion ŝi vidis. Ŝi pensis, ke estas tre malĝoje, ke ĉi tiu junulo mortis tiel. Mi provis konsoli ŝin, diri al ŝi, ke mi estas tute bone, ke mi havas neniujn problemojn. Fakte, mi neniam sentis min tiel bone en mia tuta vivo. Sed ŝi daŭre ignoris min, kvazaŭ ŝi ne povus vidi nek aŭdi min.

Mi rimarkis, ke ŝi fikse rigardis punkton, mi sekvis la direkton de ŝia rigardo, kaj mi vidis, ke ŝi rigardis la korpon de juna viro kuŝanta sur lito. Mi estis ŝokita, ĉar ĉi tiu viro tre similis al mi. Mi scivolis, kiu li estas, kial li aspektis tiel simile al mi. Mi eĉ pensis, ke mi eble havas ĝemelan fraton, pri kies ekzisto mi ne sciis, kiu finis en la sama hospitalo. Mi provis frapeti la ŝultron de la juna virino por atentigi ŝin, sed mi simple trapasis mian manon tra ŝia korpo sen ia rezisto. Mi estis tute ŝokita. Mi rigardis min mem kaj vidis, ke mi posedas travideblan, luman korpon.

Mi estis ekstreme maltrankvila kaj ŝokita. Mi komencis pripensi la situacion: "Ĉu mi estas mortinta? Ĉu tio estas mia korpo sur la lito? Mia Dio, Panjo estos detruita; ŝi atendas min hejme morgaŭ." Tuj kiam mi pensis pri mia patrino, mi estis tuj transportita reen al ŝi, al nia hejmo en Isfahano. Estas malfacile klarigi, sed strange, mi ankaŭ estis en la hospitalo. Mi estis plene konscia pri ĉio kaj vidis ĉion tie ankaŭ, sen ia malfacilaĵo aŭ konfuzo. Mia ĉeesto hejme neniel malpliigis mian konscion aŭ mian ĉeeston en la hospitalo. Estis kvazaŭ mi dividiĝis en du egalajn partojn de konscio. Mia patrino sidis en la korto, preparante legomojn por la vespermanĝo. Mi volis brakumi ŝin de malantaŭe por surprizi ŝin. Je mia miro, miaj manoj denove trairis ŝian korpon. Mi provis paroli al ŝi, sed ŝi ne atentis min.

Dum ĉi tiu fazo, kiam ajn mi pensis pri amikoj kaj familianoj, mi tuj trovis min proksime al ili, restante ĉeestanta en la diversaj lokoj, kie mi estis: la hospitalo, mia hejmo, ktp. Ekzemple, kiam mi pensis pri unu el miaj instruistoj, kiun mi tre ŝatis en mezlernejo, mi subite trovis min apud li (dum mi ankoraŭ estis en la hospitalo, kaj ankaŭ hejme en Isfahano kun mia patrino). Mi tuj povis percepti ĉiujn liajn pensojn, liajn emociojn, ĉion, kio okazis en lia vivo, kiel ekzemple liajn reflektajn, liajn zorgojn, lian financan situacion kaj lian sanon. Mi vidis, ke mi jam ne estis en liaj pensoj aŭ en lia koro. Mi perceptis, ke en tiu preciza momento li maltrankviliĝis pri sia filo. Do mi perdis intereson pri li kaj foriris. Mi pensis pri kelkaj aliaj amikoj kaj familianoj, kaj mi vizitis ilin same. Ĉiufoje, mi provis komuniki kun la persono, kiun mi vizitis, por sciigi ilin pri mia ĉeesto, sed vane. Mi komprenis, ke estas senutile provi paroli kun homoj; neniu povis aŭdi aŭ vidi min.

Samtempe, mi vidis ĉion en la hospitalo. Tie, la kuracistoj deklaris min mortinta kaj faris kelkajn notojn en mia medicina dokumento: "Revivigo malsukcesis, paciento deklarita mortinta je...". Ili levis la tukon de mia vizaĝo kaj metis min sur alian liton sur radoj. Poste mi estis translokigita al ĉambro, kie la mortintoj estis lasitaj antaŭ ol esti senditaj al la kadavrodeponejo.

Iam dum la sperto, mi vojaĝis rapide tra tunelo, moviĝante al intensa lumo ĉe ĝia fino. Mi ne kapablas precize loki ĉi tiun eventon en la sinsekvon de mia sperto; la tempo efektive perdis ĉian sencon. Mi iris al tre agrabla loko plena de lumo. Mi sentis, ke ĉi tio estis mia vera hejmo, ke ĉi tie mi apartenis. Mia ekzisto sur la Tero ŝajnis kiel deportado por fremdulo, perdita, netaŭga kaj malagrabla insulo. En la loko, kie mi trovis min, estis nek pasinteco nek estonteco; nek proksime nek malproksime; nek supre nek malsupren; nek mallumo nek lumo, kaj ĉiuj relativaj aferoj fariĝis sensignifaj. Ĉio ŝajnis esti absoluta perfekteco. Estis tie ankaŭ aliaj animoj, iuj posedantaj pli da lumo kaj potenco ol mi, aliaj malpli. Mi neniam sentis envion al tiuj pli progresintaj kaj lumaj ol mi. Estis komprenite, ke ĉiu el ni estas en sia loko, laŭ niaj propraj kapabloj kaj kresko. Mi sentis absolute neniujn negativajn sentojn pri esti malpli progresinta ol aliaj animoj.

Vizitante mian patrinon, kelkajn familianojn kaj malnovajn amikojn, mi havis la neklaran senton, ke ĉeesto konstante sekvas min, kiel ombro. Tamen, mi estis tiel sorbita de la miro de la tuta sperto, de miaj pensoj, de tio, kio okazis, kaj de la homoj, kiujn mi vizitis, ke mi ne vere atentis. Fine mi atentis. Ĝi estis miriga, dia estaĵo, homa laŭ aspekto, kiu radiis intensan amon kaj lumon. Mi tuj kaj pasie amis ĉi tiun sanktan kaj ege belan ĉeeston. Mi sentis, ke ĉi tiu estaĵo amis min profunde kaj senkondiĉe. Komence, mi pensis, ke ĝi devas esti profeto aŭ religia figuro, sed poste mi komprenis, ke ĝi devas esti io eĉ pli granda. Mi komprenis, ke ĝi ĉiam estis kun mi dum mia tuta vivo, ĉiam. Ĝi estis mia gvidisto.

Mi komprenis, ke ĉiu persono, kiu mortas, havas gvidanton. Sed iuj homoj estas tiel ligitaj al la fizika mondo, ke ili daŭre maltrankviliĝas pri sia mono, posedaĵoj aŭ potenco, eĉ post la morto. Ili ne rimarkas sian gvidanton kaj eble eĉ ne rimarkas, ke ili estas mortintaj! Ilia animo povas resti ligita al la tero longe post la morto. Ekzemple, mia gvidanto montris al mi viron, kiu, sur la tero, ŝajne ĝuis potencon pozicion. Post sia morto, li daŭre vizitadis la oficejon, kie li laboris, provante sidi sur sia seĝo kaj subskribi dokumentojn. Li ne sciis, ke lia subskribo lasis neniun spuron, ke li havis neniun potencon aŭ efikon sur la fizika mondo. Li daŭre iris al la oficejo, provante subskribi paperojn kaj agi kvazaŭ li ankoraŭ laborus tie, nekonscia, ke li estas mortinta. Mi komprenis, ke potenca tera ligo povas malhelpi la animon supreniri.

Mi vidis homojn, kiuj sinmortigis; inter animoj ligitaj al la tero, ili ŝajnis esti en la plej malbona situacio. Ili estis tute kaptitaj, sen komunikilo kun iu ajn. Foje ĉi tiuj animoj sekvis siajn amatojn sur la Tero kiel ombro, dum jaroj, petegante pardonon pro la doloro, kiun ili kaŭzis per prenado de siaj propraj vivoj. Sed ĝi estis senutila; ili ne estis aŭditaj. Mia gvidanto montris al mi ĉi tiujn scenojn.

Li tiam montris al mi aliajn eventojn, disvolviĝantajn antaŭ mi kiel filmo. Jen scenoj el mia propra vivo. Ili sekvis unu la alian kronologie, ekde la komenco mem de mia vivo sur la Tero. Mi vidis junan gravedan virinon; ŝi estis mia patrino, atendanta min. Mi eniris ŝian korpon kiel ondo. Antaŭ ol eniri ŝian korpon, mi havis la senton ĉeesti en la tuta universo, sed iel parto de mi fokusiĝis for de ĉi tiu tuteco kaj tuto por eniri la fizikan mondon, en la korpon de mia patrino. Mi sentis senton de konekto, senton, ke ĉio estas ligita al ĉio alia, ke estas nek komenco nek fino. Mi ne povas diri precize en kiu stadio de la gravedeco mi eniris ŝian korpon, sed mi pensas, ke estis longe antaŭ la nasko.

Ekzemplo de ĉi tiu revizio de mia vivo estas de kiam mi estis malgranda. Ni vojaĝis per aŭto kaj haltis survoje. Estis rivero proksime al la vojo, kaj oni petis min iri tien kaj alporti iom da akvo en sitelo. Mi iris plenigi la sitelon, sed survoje reen mi rimarkis, ke ĝi estis tro peza por mi. Mi decidis malplenigi iom da akvo por malpezigi ĝin. Anstataŭ malplenigi la akvon tie, mi rimarkis solan arbon sur seka terpeco.

Mi penis iri de la vojo al tiu arbo kaj verŝis iom da akvo ĉe ĝia bazo. Mi eĉ atendis kelkajn sekundojn por certigi, ke la akvo penetris la teron kaj estis absorbita. Rememorante mian vivon, mi estis renkontita per tondranta aplaŭdo kaj nekredebla esprimo de ĝojo pro ĉi tiu simpla ago. Estis kvazaŭ ĉiuj spiritoj de la universo estus plenigitaj de ĝojo pro ĉi tiu humila ago, kvazaŭ ili dirus al mi, ke ili fieras pri mi. Ĉi tiu modesta ago ŝajnis kiel unu el la plej bonaj aferoj, kiujn mi iam faris! Ĝi estis stranga al mi, ĉar mi ne pensis, ke ĉi tiu malgranda ago sumiĝis al multe; mi kredis, ke mi plenumis multe pli grandajn kaj pli gravajn aferojn. Tamen, oni montris al mi, ke mia ago havis grandegan valoron, ĉar mi agis pure el la koro, sen la plej eta atendo de persona profito.

Alia ekzemplo de mia vivo ekzamenata estas de kiam mi estis 10-jaraĝa. Mi ĉikanis kaj senkompate batis alian knabon de mia aĝo. Li sentis sin tiranita kaj profunde vundita. Rememorante mian vivon, mi revivis tiun scenon. La knabo ploris pro profunda fizika kaj emocia doloro. Irante hejmen, plorante, li radiis negativan energion, kiu influis lian tutan ĉirkaŭaĵon kaj la homojn ĉirkaŭ li; eĉ la birdoj, arboj kaj muŝoj sorbis lian negativan energion. Ĉi tiu energio daŭre disvastiĝis tra la universo. Eĉ la rokoj apud la vojo estis trafataj de lia doloro. Mi vidis, ke ĉio vivas, ke nia maniero klasifiki aferojn kiel "vivajn" kaj "inertajn" ŝuldiĝas nur al nia limigita fizika perspektivo. En realeco, ĉio vivas. Mi sentis en mi la tutan doloron kaj suferon, kiujn mi kaŭzis al tiu knabo. Kiam li revenis hejmen al siaj gepatroj, mi vidis la efikon, kiun vidi lian staton havis sur ili. Mi sentis la emociojn kaj la doloron, kiujn ĝi kreis en ili, kiel ĝi influis ilian konduton de tiu momento. Mi vidis, ke pro ĉi tiu ago, liaj gepatroj ĉiam pli maltrankviliĝus, kiam ilia filo estus for de la domo, aŭ se li eĉ kelkajn minutojn malfruus.

Mi vidis, ke ĉiufoje, kiam mi faris ion bonan por iu aŭ io, mi faris ĝin por mi mem. Kaj ĉiufoje kiam mi vundis iun, mi vundis min mem, dum fakte mi faris servon al tiu persono, ĉar ili sekve ricevus ian formon de kompenso aŭ helpo de la universo. Ĉi tiu donaco de la universo estis pli granda ol la damaĝo, kiun mi kaŭzis.

Mi volis resti en la mondo de amo, paco kaj lumo, sed mi estis rememorigita pri miaj teraj respondecoj. Mi argumentis kaj rifuzis foriri. Oni diris al mi, ke se mi ne revenus, mi ne povus akiri certajn spiritajn kapablojn, kiujn mi ricevus reveninte al la Tero. Mi tamen ne volis foriri, preferante resti tie. Fine, oni montris al mi elementojn de mia estonteco, kiel mia reveno influus multajn aliajn homojn, helpante ilin vidi la Lumon. Kiam mi komprenis kiom multe reveno helpus aliajn, mi volis reiri. Tamen, la scenoj de mia estonteco estis forviŝitaj de mia memoro post mia reveno al la Tero.

Laŭ miaj medicinaj dokumentoj, mi reviviĝis 32 minutojn post kiam mi estis deklarita mortinta. Tamen, mi vidis tiom multe dum tiuj 32 minutoj; ĝi sentiĝis kiel monatoj, se ne jaroj. Unu el la hospitalaj dungitoj preteriris la ĉambron, kie mia korpo estis metita, kaj aŭdis malgrandan bruon venantan de interne. Ŝi rapidis enen kaj malkovris, ke mi efektive denove spiras.

Dum jaroj, mi kaŝis mian sperton de aliaj, ĉar ĉiufoje kiam mi parolis pri ĝi, mi estis renkontita per mokado, negativa juĝo aŭ akuzoj, ke mi halucinis kaj elpensis rakontojn. Kelkajn jarojn poste, mi legis libron kaj eksciis, ke aliaj homoj havis similajn spertojn. Eĉ se la detaloj de iliaj spertoj povas diferenci, aŭ se ili estas esprimitaj malsame, ili tamen restas analogaj. Post legado de ĉi tiu libro, mi sentis fortan deziron trovi aliajn homojn, kiuj spertis preskaŭ-mortan sperton (NDE), por renkonti ilin persone. Mi eĉ ŝanĝis laborpostenojn, prenante postenon en la medicina servo-sekcio de hospitalo por renkonti aliajn spertantojn. Iom post iom, la NDE-fenomeno fariĝis pli konata kaj akceptita en la socio. Homoj fariĝis pli malfermaj al aŭskultado de mia rakonto. Hodiaŭ, mi dividas ĝin averaĝe unu aŭ du fojojn monate kun diversaj grupoj de amikoj aŭ interesitaj individuoj. Male al la pasinteco, homoj (precipe junuloj) nun montras multe pli da intereso aŭdi pri mia sperto; ŝajnas, ke ĝi havas pozitivan influon sur ilin. ♦

Neforsendita letero

Laimundas Abromas

Paĉjo.

Mi skribas al vi el banurbo. Kvankam mi havas multe da laboro, tamen mi trovis tempon por skribi al vi. Panjo volis al vi telefoni, tamen sinjoro Dundun forkondukis ŝin promenadi, pro tio ŝi hodiaŭ ne sukcesos telefoni.

Hieraŭ dum tuta vespero, kiam venis sinjoro Dundun, mi kaptadis unu pasereeton. Panjo diris, ke mi nepre devas kapti ĝin. Mi kaptadis ĝin, kaptadis, tamen ĝi finfine forflugis. Tiam sinjoro Dundun volis, ke mi kaptu la katon en la korto. Sinjoro Dundun diris, ke ne decas, se tiaj grandaj viroj, kiel mi, faras nenion. Mi komencis kaptadi la katon. Ĝia vosto estas granda, granda, kaj hirthara. Mi kaptis ĝin je tiu vosto, tamen ĝi subite forkuris. Tiam sinjoro Dundun donis al mi bombonojn kaj petis, ke mi iru en najbaran vilaon kaj demandu, kioma horo estas nun, ĉar lia horloĝo difektiĝis. Mi iris tien. Irante mi ekstumblis kaj iom batvundis mian genuon. Tamen tio ne gravas. Sinjoro Dundun diris, ke li ankaŭ ofte ekstumblas kaj batvundas genuojn, sed li neniam ploris. Neniu viro ploras.

Ĉu vi, paĉjo, konas sinjoron Dundun? Panjo diras, ke li estas la plej bela viro en nia vilao. Kaj pro li virinoj perdas saĝon. Li estas tre alta. Kaj ĉiam bonodoras. Sed vi, paĉjo, ne malgaju, kiam vi venos al ni, vi estos la plej bela.

Ĉimatene ni ĉiuj iris bani nin. Mi, panjo kaj sinjoro Dundun. Panjo diris, ke ni aspektas kiel vera familio, pro tio ni iris en teritorion por familioj. Tie ĉi abundas sablo kaj akvo. La akvo malbongustas, ĝi estas sala. Mi provis, sed ĝi ne plaĉis al mi. Sinjoro Dundun diris, kiam mi plenkreskos, mi povos iri en restoracion kaj trinki tie vinon. Li diris, ke vino pli bongustas ol akvo. Nun mi rajtas trinki nur lakton, limonadon kaj kuracilon kontraŭ tusado. Panjo diris, ke vino en restoracio multekostas. Ŝi donis monon al sinjoro Dundun, por ke li pagu vespere por vino. Ŝi diris, ke vi baldaŭ sendos al ŝi monon, do ne indas ŝpari ĝin.

Sinjoro Dundun indikis al mi lokon ĉe la maro, kie mi devis konstrui altan sablan turon. Li promesis al mi ĉokoladon. Panjo iris kun li naĝi. Mi timis, ke ŝi dronu, ĉar en maro estis grandaj ondoj. Sed sinjoro Dundun ĉiam tenis ŝin sur siaj manoj, pro tio ŝi ne dronis. Kiam mi finkonstruis turon, sinjoro Dundun petis ĉirkaŭbari ĝin per barilo el konketoj, ĉar sen barilo, diris li, ĝi ne imponas. Kaj se mi volas esti inĝeniero, jam nun mi devas lerni konstrui barilojn. Sed mi, paĉjo, ankoraŭ ne scias, kio mi estos: inĝeniero aŭ muzikisto. Hodiaŭ, kiam mi kun panjo kaj sinjoro Dundun iris por aŭskulti muzikon, al mi tre plaĉis muzikistoj. Eble mi estu muzikisto, sed ne inĝeniero? Kiel vi pensas, paĉjo? Muzikistoj havas tiajn brilantajn gitarojn kaj belajn ruĝajn pantalonejojn. Kvankam blanka pantalonejo, kiun panjo aĉetis por sinjoro Dundun, pli bele imponas.

Mi volas plenkreski kaj esti tia, kiel sinjoro Dundun. Tamen al mi ne plaĉas unu afero, pro kio liaj haroj estas ĉiam ŝmiritaj per graso, simila al tiu, per kiu vi ŝmiris mian manon, kiam mi brogvundis min per bolanta akvo. Mi diris, ke vi, paĉjo, neniam ŝmiras viajn harojn kaj pro tio vi pli belas ol sinjoro Dundun. Tamen panjo diris, ke vi havas nenion por ŝmiri. Kaj ankaŭ ŝi diris, ke vi ne havas dentojn. Tamen tio malveras, paĉjo! Mi mem vidis en via buŝo kelkajn dentojn, kaj eĉ unu orumitan!

Kiam mi tion diris, panjo ordonis al mi foriri por kapti virkaton. Mi ne scias, pro kio oni bezonas tiun virkaton, tamen sinjoro Dundun diris, se mi volas esti tiom alta, kiel li, mi devas kapti virkaton. Ĉar li, estante malgranda, ĉiam kaptadis virkatojn. Kiam mi finfine tiun virkaton kaptis kaj portis en la ĉambron, denove difektiĝis la horloĝo de sinjoro Dundun. Kaj denove mi devis foriri por ekscii kioma horo estas. Tamen nun mi devis iri en alian straton, post la angulo, ĉar en tuta nia strato ĉiuj horloĝoj difektiĝis. Mem sinjoro Dundun diris tion al mi. Kaj de kie li ĉion scias? Panjo diris, ke li havas bonan kapon. Sed mi diris, ke vi havas pli bonan kapon. Kaj, kiam vi venos, paĉjo, vi estos kun la plej bona kapo en tuta banurbo. Tiam panjo diris, ke vi ne venos tien ĉi, ke vi havas nenion por fari tie ĉi. Ke vi povas sidi hejme kaj sendi tien ĉi monon. Tamen vi, paĉjo, tutegele venu! Mi tre, tre petas vin. Tiam ni ambaŭ kaptados virkatojn.

Kaj sinjoro Urbano, kies pezo ĉiutage pligrandiĝas je unu kilogramo, diras, ke viro ĉiam devas veturi al la maro kun edzino kaj infanoj. Fraŭlino Ineta el nia vilao, al kiu malplaĉas la mastroj de nia vilao, neniel povas kompreni, pro kio viroj permesas al siaj edzinoj veturi al banurbo solaj. Mi mem aŭdis propraorele. Ankoraŭ ŝi diris, ke ĉiuj viroj, kiuj restas somere en la urbo, hejme, estas malsaĝuloj.

Venu, paĉjo. Mi sola ĉi tie enuas. Kvankam mi havas ĉi tie multe da laboro. Hodiaŭ posttagmeze mi denove devis kaptadi paserojn, tamen denove mi kaptis nek unu. Kaj vespere mi tre timas dormi sola, ĝis revenas panjo. Sed panjo revenas nur kiam sunleviĝas. Sed kiam mallumas, mi dormas sola kaj timas. Kvankam tion mi ne vidigas. Sinjoro Dundun diris, ke ĉiuj viroj ne timas dormi en mallumo. Sed se vi, paĉjo, venus, ni ambaŭ dormos kaj ambaŭ nenion timos. Hieraŭ nokte, kiam mi vekiĝis, panjo estis ĵus reveninta kun elartikiĝinta piedo. Sinjoro Dundun akompanis ŝin en nian vilaon. Li estas tre bona... Li masaĝis ŝian kruron, por ke ĝi ne doloru. Poste li estingis lumon, por ke mi ne vidu, kiel panjo ploras pro doloro kaj por ke mi ne ĉagreniĝu pro ŝi. Mi diris, ke vi venos kaj kondukos ŝin al kuracisto, kiu kuracos la kruron. Sed panjo diris, ke vi nenion kuracos. Ĉar sinjoro Dundun mem estas kuracisto. Sed antaŭe li diris al mi, ke li estas inĝeniero.

Mi ne komprenas, paĉjo, ĉu povas esti kuracisto-inĝeniero? Se estas tiel, tiam mi ankaŭ estos doktoro kaj inĝeniero. Kaj kiam mi estos doktoro, tiam mi kreskigos al vi novajn dentojn kaj harojn. Venu, paĉjo, kaj diru: ĉu mi estu inĝeniero, ĉu doktoro, aŭ muzikisto? Mi neniel povas decidi.

Nun mi bruligas kandelon kaj skribas al vi... Panjo revenos nebaldaŭ, sed mi kovros mian kapon per litkovrilo kaj provos ekdormi. Ne, mi timas tute nenion. Ĉar sinjoro Dundun diris, ke neniuj timigiloj venas tien, kie dormas infano sole sen panjo. Do, pro kio mi timu?

Venu, paĉjo. Mi tre atendas vin. Mi kisas vin.

Peĉjo. ♦

VIRINO EL FAJRO – nova poezia voĉo en Esperanto

Erika Godó

Kio okazas, kiam virino decidas ne plu kaŝi tion, kio brulas en ŝia animo?

Kiam amo ne plu estas nur silenta sopiro, sed fariĝas voĉo?

Kiam deziro ne estas io, pri kio oni devas silenti, sed parto de la homa vivo?

Kiam doloro ne detruas, sed transformiĝas en poezion?

La respondo troviĝas en *Virino el fajro*, la nova poemaro de la kosov-albana poetino Donika Dabishevci, kiu nun aperas en Esperanto ĉe Literatura Vivo Eldonejo.

Dabishevci apartenas al tiuj poetoj, kiuj ne timas proksimiĝi al la plej intimaj regionoj de la homa animo. Ŝiaj versoj parolas pri amo, pasio, deziro, soleco, memoro, vundobleco kaj interna forto. Sed malantaŭ la personaj sentoj troviĝas ankaŭ io pli granda: la voĉo de virino, kiu serĉas kaj defendas sian propran identecon.

Ŝia poezio portas en si la spuron de la albana kultura mondo kaj de la kompleksa historio de Kosovo. Sed ŝi ne restas kaptita en la pasinteco. Ŝi dialogas kun la tradicio kaj samtempe serĉas novan manieron paroli pri virineco, amo kaj libereco.

La virino en ĉi tiu libro ne estas nur tiu, kiun oni rigardas. Ŝi mem rigardas.

Ŝi ne nur estas amata. Ŝi mem amas.

Ŝi ne nur estas dezirata. Ŝi mem deziras.

Ŝi ne nur estas elektata. Ŝi mem elektas.

Kaj ĝuste tie ekbrulas la fajro.

La titolo "*Virino el fajro*" estas simbolo de pasio, sed ankaŭ de vivo. Fajro povas varmigi kaj lumigi, sed ĝi povas ankaŭ bruligi. Same estas kun amo, memoro kaj deziro. En la versoj de Dabishevci ili konekzistas: la doloro apud la ĝojo, la vundobleco apud la forto, la pasinteco apud la espero.

Tial ĉi tiu libro estas pli ol kolekto de ampoemoj. Ĝi estas vojaĝo tra la interna mondo de virino, kiu kuraĝas paroli sincere pri tio, kio ofte restas nerakontita.

Por la esperantlingva leganto, *Virino el fajro* estas ankaŭ renkontiĝo kun alia kulturo — kun la albana literatura mondo, kun ĝia historio, sentemo kaj riĉa tradicio. Esperanto ĉi tie fariĝas ponto: ponto inter Kosovo kaj la internacia literatura komunumo, inter la albana kaj Esperanta lingvoj, inter unu virina voĉo kaj legantoj el multaj landoj.

📖 Nova libro. Nova voĉo. Nova renkonto.

Se vi ŝatas poezion, kiu ne timas emocion, pasion kaj sinceron, se vi volas aŭdi la voĉon de moderna albana poetino kaj lasi ŝiajn versojn tuŝi vian propran animon, Virino el fajro estas libro por vi.

🔥 Donika Dabishevci – Virino el fajro

Poezio pri tio, kio brulas.

Poezio pri tio, kio restas.

Poezio pri tio, kio vivas en ni.

Baldaŭ ĉe Literatura Vivo Eldonejo. ♦

“Virino el fajro” metas la amon en la centron de la poezia diskurso, konceptante ĝin kiel la plej profundan sperton de la homa estajo kaj kiel la spacon, kie la homo alfrontas sin mem, la alian kaj la signifon de ekzisto.

En ĉi tiu poezia universo, la virino aperas kiel portanto de libereco, memoro, ribelo kaj spirita rezisto, dum la poezio transformiĝas en meditadon pri identeco, tempo kaj la homa soifo je proksimeco kaj senco.

La libro portas ankaŭ la spiriton de generacio kreskinta meze de militoj, idealoj, transiroj, kolapsoj kaj elreviĝoj. Generacio, kiu travivis la historion sur sia propra haŭto kaj kiu daŭre serĉas signifon, liberecon kaj homan dignon.

Bardhyl Adem Selimi naskiĝis en Gllavicë, Kosovo, en aŭgusto 1945. Li edukigis kaj loĝas en Tirano, Albanio, ekde 1946. Li instruis matematikon kaj filozofion en la Stata Universitato de Tirano kaj poste en antaŭuniversitataj lernejoj. Li estas aktivulo de la Esperantista Movado, publicisto, tradukisto kaj aŭtoro de libroj pri matematiko kaj Esperanto.

VIRINO EL FAJRO

VIRINO EL FAJRO

DONIKA DABISHEVCI

Tradukita de Bardhyl Selimi

DONIKA DABISHEVCI

Literatura Vivo Eldonejo

Vento orienta - Vento okcidenta (16)

Pearl S. Buck

Detlef Karthaus

ĈAPITRO 18 · Daŭrigante la enhavon de numero 014

Pearl S. Buck · elangligis Detlef Karthaus

Ĉu eblas, ke jam kvar monatoj pasis, Fratinjo? Mi portas en la hararo la blankan ŝnuron de funebro por ŝi, mia forpasinta patrino. Kvankam mi daŭre vivas mian vivon, mi ne plu estas la sama. La dioj fortranĉis min de la fonto, de la karno kiu kreis mian karnon, kaj de la ostoj el kiuj miaj ostoj estas faritaj. Ĉiam mi sangas je la punkto de apartigo.

Tamen mi rezonas jene: Pro tio ke la ĉielo ne plenumis la profundan deziron de mia patrino, ĉu ne estis pro kompato ke la dioj forigis ŝin el ŝanĝanta mondo, kiun ŝi neniam povus kompreni? La epoko estas tro malfacila por ŝi. Kiel ŝi povintus elteni tion, kio okazis? Mi rakontos al vi ĉion, Fratinjo.

La funebra procesio apenaŭ trapasis la pordegon kiam la konkubinoj komencis kvereli inter si pri kiu devus esti la unua. Ĉiu deziris esti la Unua Sinjorino, alproprigante al si la rangon, kiun havis mia patrino; kaj ĉiu volis porti la deziratajn ruĝajn vestaĵojn, kiujn kiel Etedzinoj neniam estis permesataj al ili. Ĉiu deziris la privilegion esti portata tra la ĉefa pordego je sia morto, ĉar kiel vi scias, Fratinjo, konkubino en sia ĉerko rajtas nur trapasi flankan pordon. Ĉiu el tiuj malsaĝulinoj, denove ŝminke kaj veste konkurencis por altiri la rigardojn de mia patro.

Ĉu mi diris ĉiu? Nu, kun escepto de tiu La Mei.

Dum tiom da monatoj, kiuj fariĝis jaroj, ŝi estis sur la familia bieno en la kamparo, kaj ni forgesis skribi al ŝi pro la stresaj horoj je la morto de mia patrino; kaj daŭris dek tagojn ĝis mesaĝo estis liverita al ŝi de la intendanto de mia patro. Jes, ŝi loĝis tie tre sola, akompanata nur de servistoj kaj ŝia filo, ekde la tempo kiam mia patro konsideris havigi al si kroman konkubinon post ŝi. Veras ke li ne plenumis tiun planon, ĉar lia intereso pri tiu virino malpliigis antaŭ ol la afero estis aranĝita, kaj li decidis ke ŝi ne valoris la monsumon postulatan de ŝia familio. Sed La Mei ne povis forgesi ke li iam deziris aliulinon. Ŝi neniam revenis al li, kaj pro tio ke li malamas la kamparon, ŝi sciis, ke li neniam vizitos ŝin tie.

Sed aŭdinte pri mia patrino ŝi tuj venis kaj iris rekte al la templo, kie kuŝis la mortaj restaĵoj de mia patrino. Ŝi ĵetis sin sur la ĉerkon, silente ploris dum tri tagoj, kaj ne manĝis. Kiam Ŭang Da Ma rakontis tion, mi iris al ŝi, prenis ŝin en miajn brakojn kaj venigis ŝin al mia propra domo.

Certe ŝi ŝanĝiĝis. For estas ŝia ridado kaj vervo, kaj ŝi ne plu portas gajajn silkaĵojn. Ŝi ĉesis ŝminki la lipojn, kiuj aspektas sensangaj, kvazaŭ ĉizelitaj en ŝian palan vizaĝon. Ŝi estas kvieta, griza, kaj silenta. Nur la antaŭa malestimo restas. Kiam ŝi aŭdis pri la disputoj inter la konkubinoj, ŝiaj lipoj kurbiĝis. Al ŝi mem egalas esti la unua.

Ŝi evitas mencion de mia patro. Mi aŭdis ke ŝi promesis venenigi sin, se li iam alproksimiĝos al ŝi. Tiel amo transformiĝis al amareco.

Kiam ŝi aŭdis pri la fremda edzino de mia frato, ŝi silentis kvazaŭ ŝi aŭdis nenion, kion mi diris. Kiam mi refoje parolis al ŝi pri la afero, ŝi aŭskultis fride kaj respondis per malgranda voĉo, minca kaj akra kiel glacio.

“Tio estas granda agitado kaj babilado pri io jam decidita de la naturo. Ĉu filo de tia patro povas esti fidela? Li nun estas plena je pasio. Mi scias kio estas tio. Sed atendu ĝis la naskiĝo de la infano, kaj ŝia beleco estos forŝirita kiel koverto de libro. Ĉu ŝi pensas, ke li tiam legos la libron, kvankam ĝiaj paĝoj parolas pri nenio ol ŝia amo por li.

Kaj ŝi ne interesiĝis pri la afero. Neniun alian vorton ŝi diris pri mia patro, dum la kvar tagoj, dum kiuj ŝi restis en mia domo. Ĉiu antaŭa gajeco kaj deziro al amo estis nun morta. Ŝi nun nur koleras, ĉiam koleras pri ĉio, sed al ŝia kolero mankas fajro. Ĝi estas frida kaj senrezona, kiel kolero de serpento, kaj plena je veneno. Mi foje timis ŝin, kaj mi diris tion al mia edzo, post ŝia foriro, kaj mi metis la manojn en liajn. Li tenis mian manon dum longa tempo inter siaj du manoj, kaj finfine li diris:

“Ŝi estas virino malestimata. Laŭ niaj tradiciaj kutimoj, virinoj ne estis alte taksitaj, kaj ŝi ne estis iu, kiu povis facile ami kaj tiel elteni tiun situacion.”

“Kiel terure estas amo, krom se ĝi povas flui freŝe kaj libere de koro al koro!”

Rilate al La Mei, ŝi reiris al la kamparo post iom da tempo de funebro por mia patrino.

Pri la afero de la aliaj konkubinoj nenio povis esti decidita ĝis la edzino de mia frato estos agnoskita, ĉar kiel lia laŭleĝa edzino ŝi nature prenis la pozicion de lia patrino kiel Unua Sinjorino. La afero nun fariĝis pli urĝa, ĉar la domo de Li, al kies filino mia frato estis ankoraŭ fianĉigita, komencis sendi mesaĝojn, preskaŭ ĉiutage, tra la komisiito, urĝante ke la geedziĝo estu tuj konsumita.

Kompreneble mia frato ne rakontis tion al la fremdulino, sed mi sciis tion, kaj mi tial komprenis, kiam lia vizaĝo respegulis ankson pro tiuj komplikaĵoj kiuj implikis lin. Mia patro ricevis la komisiiton, kaj kvankam mia frato ne vidis aŭ aŭdis ilin, mia patro ne preterlasis ripeti per afektita senzorgeco kaj ridado, kion ili diris.

Ekde la morto de nia patrino, mia frato kaj la fremdulino renovigis sian reciprokan amon. Pro tio, en si mem, ĉia parolado al mia frato pri alia edziĝo estis kiel tordi tranĉilon en liajn internaĵojn. Agnoskite ke la fremdulino neniam amis mian patrinon, tamen kiam mia frato reproĉis sin fine por sia severeco al sia patrino dum ŝi malsanis, kaj li batis sian bruston kiam li pensis kiel li rapidigis ŝian finon, lia edzino ame montris simpaton.

Ŝi aŭskultis lian konsciencoriproĉon kaj deturnis lian menson al la naskiĝonta infano kaj al la estonteco. Ŝi estas saĝa. Malgrandmensa virino sentus rankoron kontraŭ lia lamento pro sia patrino. Sed kiam li parolis pri la virtoj de sia patrino, kiel oni kutime faras pri mortintoj, ŝi konsentis kun li, kaj gracie silentis pri la sinteno de la patrino al ŝi.

Al liaj laŭdoj ŝi eĉ aldonis sian respekton por la forteco de la spirito de mia patrino, eĉ se tio estis turnita kontraŭ ŝi. Parolante tiel al sia edzino, mia frato elŝutis sian malĝojon, kaj en la malplenecon lasitan de la patrino, lia edzino eniris kaj renovigis lin per amo.

Kune ili restis en sia propra korto, apartigitaj de ĉio. Dum iom da tempo mi mem apenaŭ vidis ilin. Estis kvazaŭ ili vivus solaj en iu fora lando, kaj nenio kaj neniu povus tuŝi ilin. Kiam mi vizitis ilin, ili ĉiam bonvenigis min, sed rapide kaj senkonscie forgesis min. Iliaj okuloj renkontiĝis sekrete kaj komunikis, eĉ dum iliaj lipoj parolis al mi. Kiam ili troviĝis en kontraŭaj anguloj de la ĉambro ili senkonscie pliproksimiĝis ĝis brakdistanco, kio trankviligis ilin.

Mi pensas ke estis dum tiuj tagoj de renovigo de amo, ke mia frato komencis klare vidi kion li devas fari. Certa trankvilo etendiĝis super lia animo dum li fariĝis pli ema cedi ĉion por ŝi, kaj lia korpo respegulis lian animtrankvilecon.

Mi miris kiel kortuŝita mi estis rigardante ilin. Se mi estus vidinta tion antaŭ mia edziniĝo, mi estus naŭzita pro tia emocio inter geedzoj. En miaj okuloj tio estintus sendigna vidaĵo, ĉar mi ne komprenus tion. Mi malplivalorigus la amon mem, kaj pensus ĝin konvena nur al konkubinoj kaj sklavinioj.

Kaj nun vi vidas kiel mi estas ŝanĝinta, kaj kiel mia sinjoro instruis min! Mi ja sciis nenion ĝis li venis.

Tiel ili loĝis kune, atendante la estontecon, tiuj du, mia frato kaj lia fremdlanda edzino.

Tamen mia frato ne estis tute feliĉa. Ŝi estis feliĉa! Ne gravis al ŝi nun, ke ŝi ne estis parto de la familio de mia frato. Kun la forpaso de la patrino, ŝi sentis, malgraŭ sia simpatio, ian liberiĝon de servuteco. Pro la infano vivanta en ŝi, forfalis iom de ŝia antaŭa timo. Ŝi nun pensis pri nenio krom pri sia edzo, pri si mem kaj ilia infano. Sentante la moviĝon de sia infano, ŝi ridete diris:

“Ĉi tiu etulo instruos al mi ĉion. Mi lernos de li kiel aparteni al la lando kaj raso de mia edzo. Li montros al mi kia estas lia patro, kia li estis de sia infaneco ĝis plenkreskuleco. Mi ne plu povas esti apartigita kaj sola.”

Kaj refoje ŝi diris al sia edzo:

“Ne gravas ĉu via familio ricevos min nun. Via osto kaj sango kaj cerbo estas nun en mi, kaj mi naskos filon de vi kaj de via popolo.”

Sed mia frato ne estis kontenta kun tiu malavara, spirita sinteno. Li adoris ŝin kiam ŝi tiel parolis, sed kiam ŝi ne ĉeestis, kreskis lia kolero kontraŭ sia patro. Li diris al mi:

“Ni povas eterne vivi solaj, ni du, sed ĉu ni senigu la infanon de ĉi tiu heredaĵo? Ĉu ni rajtus fari tion?”

Sed mi neniel povis respondi, ĉar mi ne scias kio estas saĝa.

Kiam alproksimiĝis la naskiĝtempo de la infano, tiel ke tio povus okazi ene de horoj, mia frato refoje iris al mia patro por peti lian formalan rekonon de sia edzino. Mi rakontos al vi, Fratinjo, kion mia frato diris al mi.

Li diris, ke li iris al la loĝejo de sia patro, provante kuraĝigi sin, ke lia patro montrus al la filo la favoron, kiun li antaŭe montris al la fratedzino. Kvankam ĉio kio estis farita kaj dirita antaŭe ne estis afabla, mia frato ankoraŭ esperis ke la rezulto estos pli amikema kaj komprenema interrilato. Li klinis la kapon antaŭ sia patro. Li diris:

“Mia honorinda Patro, nun ke la Unua Sinjorino, mia honorinda patrino, estas forpasinta por loĝi apud la Flavaj Fontoj, mi, via neinda filo, petas, ke vi degnu aŭskulti min.”

Lia patro sidis apud la tablo kaj trinkis. Nun li klinis sian kapon, ridetis kaj ankoraŭ ridetante verŝis vinon el arĝenta kruĉo, sorbis ĝin delikate el la eta jada vinbovlo en sia mano. Li respondis nenion. Tio kuraĝigis mian fraton daŭrigi.

“La kompatinda floro el fremda lando nun deziras certigi sian pozicion inter ni. Laŭ la okcidentaj kutimoj ni estis laŭleĝe geedziĝintaj, kaj en la okuloj de ŝiaj samlandanoj ŝi estas mia Unua Sinjorino. Ŝi deziras esti ankaŭ akceptita nun laŭ la leĝoj de nia lando. Tio estas nun pli grava, ĉar ŝi estas naskonta mian unuan infanon.

“La Maljuna Unua Sinjorino ne plu estas inter ni, kaj ni funebras ĉiame ŝian forpason. Sed necesas meti la Unuan Sinjorinon de ŝia filo en la ĝustan ordon de la generacioj. La fremda floro deziras fariĝi unu el ni, deziras aparteni al niaj radikoj, kiel prunujo estas greftita sur la gepatran branĉon, antaŭ ol ĝi donas frukton. Ŝi deziras ke ŝiaj infanoj apartenu al nia antikva kaj ĉiela raso por ĉiam. Restas nur ke nia patro rekonu ŝin. Ŝin kuraĝigas la bonvola sinteno de nia patro en la pasinteco.”

Ankoraŭ lia patro diris nenion. Li daŭrigis rideti. Li verŝis pli da vino, kaj li trinkis refoje de la jada bovlo. Fine li diris:

“La fremda floro estas bela. Ŝiaj okuloj estas belaj kiel purpuraj juveloj! Ŝia karno estas blanka kiel la interno de migdalsemo! Ŝi bone amuzis nin, ĉu ne? Mi gratulas vin pro tio ke vi baldaŭ ricevos de ŝi etan ludilon!”

Li verŝis pli da vino el la kruĉo kaj trinkis refoje, kaj daŭrigis per sia kutima, afabla maniero.

“Sidiĝu, mia filo. Vi nenecese laciĝas.”

Li malfermis la tirkeston de la tablo kaj forprenis duan vinbovlon kaj gestis al mia frato sidiĝi. Li plenigis la duan bovlon per vino. Sed mia frato rifuzis ĝin kaj daŭrigis stari antaŭ li. Lia patro plue paroladis facile per peza, mola voĉo:

“Ho, vi ne amas vinon?” Li ridetis sorbante, kaj tiam viŝante la lipojn per la mano, li ridetis refoje. Li diris finfine, vidante la firman decidon de mia frato resti staranta ĝis li ricevus respondon:

“Rilate vian peton, mia filo, mi konsideros ĝin. Mi estas tre okupata. Krome la forpaso de via patrino plenigis min per tia ĉagreno, ke mi ne povas koncentri mian atenton sur ajna afero. Ĉi-vespere mi iros al Ŝanhajo por distri mian menson, tiel ke mi ne malsaniĝos pro troa ĉagreno. Komuniku miajn komplimentojn al la gravedulino. Mi deziras, ke ŝi nasku filon kiel lotuson¹! Adiaŭ, mia filo, mia bona filo, filo inda!”

Li ekstaris, ankoraŭ ridetante kaj eniris la alian ĉambron kaj tiris la kurtenon.

Kiam mia frato rakontis tion al mi, lia malamo estis tia, ke li parolis pri mia patro kvazaŭ pri nekonatulo. Tamen ni lernis en la Sanktaj Dekretoj², kiam ni estis nur infanoj, ke viro devas ne ami sian edzinon pli ol siajn gepatrojn. Tio estas peko antaŭ la tabuloj de la prauloj kaj la dioj. Sed kiu febla homa koro povas haltigi la enfluan de amo? Amo enfluegas, ĉu la koro konsentas aŭ ne. Kiel povas esti, ke la prauloj en sia tuta saĝeco neniam eksciis tion? Mi ne plu povas riproĉi mian fraton.

Strangas ke nun estas la fremdulino, kiu pleje suferas. La antagonismo de mia patrino neniam afektis ŝin tiel. Ŝi ĉagreniĝas pri la senatenteco de mia patro. Unue ŝi koleriĝis kaj parolis amare pri li. Kiam ŝi aŭdis pri kio okazis inter ŝia edzo kaj lia patro, ŝi diris:

“Ĉu lia afableco, do, estis nur ŝajniga? Mi pensis, ke li vere ŝatas min. Mi sentis, ke li estas amiko. Sed kion li pensis, ho kia bruto li vere estas!”

Mi estis ŝokita aŭdi tian malkaŝan paroladon koncerne pliaĝulon, kaj mi rigardis mian fraton por vidi kion li diros por riproĉi ŝin. Sed li staris silente kun klinita kapo, tiel ke mi ne povis vidi lian vizaĝon. Ŝi rigardis lin, kun okuloj terure larĝaj, kaj subite, sen antaŭsigno, ĉar ŝia parolmaniero estis amara kaj aplomba, ŝi kuris al li plorĝemante:

“Ho, karulo, ni forlasu ĉi tiun teruran lokon!” Mirigis min ŝia subita emocio. Sed mia frato ricevis ŝin en siaj brakoj kaj murmuris al ŝi. Mi tial retiriĝis, dolorigita por ili kaj plena je dubo pri la estonteco. ♦ *daŭrigota*

1 Lotuso estas simbolo de persono morale evoluinta, pura kaj bela.

2 La Sanktaj Dekretoj, (ĉine: 聖諭; pinjine: Sheng Yu) estis eldonitaj de la imperiestro Kangxi en 1670 konsistis el 16 maksimumoj pri la bazaj principoj de konfuceisma ortodokseco. Vikipedio en.

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (9)

Daŭrigante la enhavon de numero 015

Verkis: Muriel Spark

Tradukis: Detlef Karthaus

Alveninte la somera semestro, por eviti enuon, kaj por akordigi la necesojn de la labora tago kun ilia amo por f-ino Brodi, Sandra kaj Ĵenja komencis apliki siajn novajn lernitaĵojn al f-ino Brodi en amuza maniero. ‘Se oni pesus f-inon Brodi en aero kaj poste en akvo...’ Kaj kiam s-ro Lowther ŝajnis distrita dum la kantolecionoj, ili memorigis sin reciproke ke la akvodismeto de mergita f-ino Brodi egalus al la pezo de Gordon Lowther.

Mallonge poste, en la malfrua printempo de mil naŭcent tridek tri, la grekaj lecionoj de f-ino Brodi, sabatposttagmeze, finiĝis, pro la bezonoj de s-ro Lowther, kiu en sia domo en Cramond, kiun la knabinoj ne ankoraŭ vidis, estis volonte prizorgita de la instruistinoj de kudrado, f-ino Ellen kaj f-ino Alison Kerr. Pro tio ke ili loĝis proksime ĉe la bordo, estis facile al ili laŭvice viziti s-ron Lowther post la lecionoj kaj prepari lian vespermanĝon kaj surtabligi nutraĵon por lia matenmanĝo; tio estis ne nur facila, sed ĝua kaj bonfara; kaj krome tio estis profitdona en socie akceptebla maniero. Sabate aŭ f-ino Ellen aŭ f-ino Alison kalkulis tolaĵojn kaj mastrumis por li. Dum iuj sabatmatenoj ambaŭ plenumis por li taskojn; f-ino Ellen kontrolis la virinon kiu venis purigi dum f-ino Alison butikumis por la semajno. Ili neniam antaŭe estis tiel viglaj aŭ utilaj en sia tuta vivo, kaj certe ne ekde la morto de ilia pli aĝa fratino, kiu ĉiam estis diranta al ili kio estas farenda en ilia libera tempo, tiel ke f-ino Alison neniam al kutimiĝis esti alparolata kiel f-ino Kerr, kaj f-ino Ellen neniam povis memvole iri al la biblioteko por prunti libron, sen rekta ordo de la mortinta f-ino Kerr.

Sed la fratino de la pastoro, la magra f-ino Gaunt, kaŝe transprenis la oficon de la mortinta fratino. Kiel riviĝis poste, f-ino Gaunt aprobis ilian aranĝon kun Gordon Lowther kaj kuraĝigis ilin zorgi ke la situacio restu malprovizora, unue por ilia propra avantaĝo kaj ankaŭ por privataj kialoj ligitaj al f-ino Brodi.

Ĝis nun la vizitoj de f-ino Brodi al s-ro Lowther okazis dimanĉe. Ŝi ĉiam iris al la preĝejo dimanĉmatene; ŝi havis rondon de preĝejoj de malsamaj konfesioj kaj sektoj inter kiuj estis la Libera Eklezio de Skotlando, la Establita Eklezio de Skotlando, la Metodismaj kaj Episkopaj eklezioj kaj ajna alia eklezio ekster romkatolika influo kiun ŝi hazarde malkovrus. Ŝia malaprobo de la eklezio de Romo baziĝis sur ŝia aserto ke ĝi estis eklezio de superstiĉo, kaj nur homoj kiuj ne volas pensi por si mem estas romkatolikaj. Iurilate ŝia sinteno estis stranga, ĉar pro temperamento nur konvenis al ŝi la romkatolika eklezio; ĝi eble povintus akcepti kaj samtempe disciplini ŝian sencele vagantan animon kaj eĉ normaligi ŝin. Sed eble tio estis la kialo de ŝia deturniĝo; kvankam ŝi amis Italujon, kiam temis pri la romkatolika eklezio, ŝia sinteno spegulis ŝian Edinburgan kulturon eĉ se ĉi tiu flanko ne multe evidentiĝis alimaniere. Do, anstataŭe ŝi ĉirkaŭiris vizitante la neromanajn ekleziojn, preskaŭ neniam preterlasante iun dimanĉmatenon. Ŝi havis nenian dubon, kaj ŝi sciigis al ĉiuj ke ne ekzistis dubo, ke Dio staris sur ŝia flanko kian ajn vojon ŝi sekvus, kaj tial ŝi spertis nenian malfacilaĵon nek konscion de hipokriteco dum la diservo, dum en la sama tempo ŝi enlitiĝis kun la muzikinstruisto. Same kiel troigita kulposento povas peli homojn al troigita ago, tiel ankaŭ f-ino Brodi estis pelita per troigita kulpomanko.

La kromefiko de ĉi tiu stato estis gaje vigliga al ŝiaj specialaj knabinoj, pro tio ke ili iel profitis de la ĝenerala pekliberigo kiun ŝi estis alpreninta por si mem, kaj nur retrorigardante ili povis vidi la rilaton de f-ino Brodi kun s-ro Lowther tia, kia ĝi vere estis, el vidpunkto sobra kaj fakta. Dum la tuta tempo kiam ili estis sub ŝia influo, ŝi kaj ŝiaj agoj troviĝis ekster la kunteksto de justo kaj maljusto. Pasis dudek kvin jaroj antaŭ ol Sandra reboniĝis de teruriga vizio de malordo kaj povis retrorigardi kaj rekoni ke la difektita senso de memkritiko de f-ino Brodi ne restis sen bonfaraj kaj liberigaj efikoj; sed tiam Sandra jam perfidis f-inon Brodi, kaj f-ino Brodi jam estis entombigita.

Dimanĉe post la matena diservo, f-ino Brodi kutimis iri al Cramond, lunĉi tie, kaj pasigi la posttagmezon kun s-ro Lowther. Ŝi pasigis la dimanĉan vesperon kun li ankaŭ, kaj plej ofte ankaŭ la nokton, en la spirito de neevitebla devo, se ne ekzakte martireco, ĉar ŝia koro estis kun la malagnoskita artinstruisto.

S-ro Lowther, longtorsa kaj kurtgamba, estis sinĝena homo, kiu ridetis al preskaŭ ĉiuj el sub siaj ruĝ-oraj lipharoj, kaj kiu, pro lia molcoreco, sukcesis akordiĝi kun preskaŭ ĉiuj, kaj kiu diris malmulte kaj kantis multe.

Kiam estis certe, ke la fratinoj Kerr daŭre okupiĝis pri la mastrumado por ĉi tiu sinĝena, ridetanta fraŭlo, f-ino Brodi imagis ke li estis maldikiĝanta. Ŝi anoncis ĉi tiun malkovron ĝuste en la tempo kiam Ĵenja kaj Sandra estis rimarkintaj sveltan aperon de f-ino Brodi kaj estante 13-jaraĝuloj kiuj estas fokusintaj sur tiuj punktoj, ili demandis sin ĉu ŝi povus esti fizike bela aŭ dezirinda en la okuloj de viroj. Ili vidis ŝin sub nova aspekto, kaj decidis ke ŝi havis certan, profundan, romantikan belecon, kaj ke ŝi perdis pezon pro sia trista pasio por s-ro Lloyd, kaj pro ĉi tiu nobla, anstataŭa zorgado pri s-ro Lowther, kaj ke la perdopezo konvenis al ŝi.

Nun f-ino Brodi diris: 'S-ro Lowther aspektas magra lastatempe. Mi ne fidus tiujn fratinojn Kerr; ili nutras lin tro malabunde, ĉar ili mense emas al avaro. La kvanto de nutraĵo kiun ili lasas por li sabate apenaŭ sufiĉas por la tuta dimanĉo, por ne paroli pri la restanta semajno. Se oni nur povus persvadi s-ron Lowther translokiĝi el la granda domo en apartamenton en Edinburgo, estus multe pli facile prizorgi lin. Li bezonas prizorgon, sed oni ne povas persvadi lin. Estas neeble persvadi viron kiu ne malkonsentas, sed nur ridetas.'

Ŝi decidis kontroli la fratinojn Kerr sabate ĉe Cramond kiam ili preparas la domtaskojn de s-ro Lowther por la venonta semajno. 'Ili estas bone pagitaj por tio,' diris f-ino Brodi. 'Mi iros tien por certigi ke ili mendas la ĝustan kaj sufiĉan provianton.' Tio povus ŝajni kiel aŭdaca propono, sed la knabinoj ne pensis tiel. Ili tutkore urĝis f-inon Brodi ĵeti sin sur la fraŭlinojn Kerr kaj interveni, parte en anticipo de ia ekscitiga konsekvenco, kaj parte ĉar s-ro Lowther scipovis venki ĉian ĉagrenaĵon per rideto, kaj la fratinoj Kerr estis tre timidaj, sed ĉefe, f-ino Brodi facile kapablis konfronti ambaŭ fratinojn kune, ĉar ŝi estis la kvadrato de la hipotenuzo en ortangulo kaj ili estis nur la kvadratoj de la katetoj.¹

La fratinoj Kerr tre humile akceptis la trudon de f-ino Brodi. Ili ne pridubis ajnan aŭtoritaton kiu trudis sin al ili, kaj tial ili poste ne hezitis respondi al la pridemandoj de f-ino Gaunt. Dumtempe f-ino Brodi celis, per nutrado, refortigi s-ron Lowther, kaj pro tio ŝi pasigis la sabatajn posttagmezojn ĉe Cramond, kaj ŝi invitis la Brodiaron, unu duopo ĉiusemajne, viziti ŝin en la domo de s-ro Lowther, kie li ridetis kaj frapetis ilian hararon aŭ tiretis la beletajn buklojn de Ĵenja, dum li serĉis aprobon aŭ malaprobon, aŭ kiu scias kion, de la brunokula Johana Brodi. Ŝi verŝis teon dum li ridetis, kaj li ofte demetis la tason kaj subtason, iris al la piano, sidiĝis kaj ekkantis.

Li kantis:

Marŝu, marŝu Ettrick kaj Teviotdale,

Kial diable vi ne marŝas antaŭen laŭvice?

Marŝu, marŝu Eskdale kaj Liddesdale,

¹ La teoremo de Pitagoro diras: La sumo de la kvadratoj de la katetoj egalas al la kvadrato de la hipotenuzo.

Ĉiuj bluĉapeluloj ² laŭvojas al la landlimo.

Je la fino de la kanto, venkinte sian sinĝenon, li kutimis rideti, kaj repreni sian tason, rigardante el sub siaj flavbrunaj brovoj al Johana Brodi por vidi kion ŝi sentis por li en tiu ĉi momento. En tiu situacio ŝi estis Johana al li, kaj ĉiu el la Brodiaro opiniis ke ne estus deca mencii tiun fakton al iu ajn.

Ŝi raportis al Sandra kaj Ĵenja: ‘Mi ne faris longan ceremonion kun tiuj Kerr fratinoj. Ili ne satnutris lin. Nun estas mi kiu zorgas pri la provianto. Mi estas posteulo, ne forgesu, de Willie Brodi, influhava kaj riĉa viro, meblofaristo kaj dezajnisto de pendumiloj, membro de la magistrato de Edinburgo kaj posedanto de du kromamantinoj kiuj kune naskis al li kvin infanojn. Oni ne povas fornei sian sangon. Li okupiĝis multe pri ĵetkubludoj kaj kokbataloj. Finfine la polico serĉis lin pro rabo ĉe la impostoficejo – ne pro tio ke li bezonis la monon, li rabis nur nokte ĉar li ĝuis la danĝeron. Kompreneble li estis arestita eksterlande pro hazardo kaj kondukita al la malliberejo Tolbooth. Li mortis bonhumore en 1788 sur pendumilo kiun li mem dezajnis. Ĉiuokaze tio estas la fundamento el kiu mi formiĝis, kaj mi ne toleris kaj ne toleros sensencaĵojn de f-ino Ellen kaj f-ino Alison Kerr.’

S-ro Lowther kantis:

Ho panjo, panjo faru mian liton

Faru ĝin mola kaj mallarĝa

Ĉar mia amato mortis por mi hodiaŭ

Mi mortos por li morgaŭ.

Tiam li ĵetis rigardon al f-ino Brodi. Ŝi, tamen, rigardis la iom difektitan randon de tetaso. ‘Mary Macgregor verŝajne difektis ĝin,’ ŝi diris. ‘Mary estis ĉi tie lastan dimanĉon kun Eŭnike kaj ili kune lavis la manĝilaron. Mary verŝajne difektis ĝin.’

Ekstere sur la somera gazono, la leŭkantoj brilis. La gazono etendiĝis larĝe kaj longe; oni apenaŭ povis vidi la arbareton je la fino kaj eĉ tiu arbareto apartenis al s-ro Lowther kaj ankaŭ la pli malproksimaj kampoj. Kvankam sinĝena, muziktalenta kaj molkora, s-ro Lowther estis respektinda riĉulo.

Nun Sandra konsideris f-inon Brodi, por vidi ne nur ĉu ŝi estas dezirinda, sed ankaŭ por ekscii ĉu ekzistas ia elemento de submetiĝo en ŝia sinteno, kaj tio estis la plej malfacila parto. Ĝis nun ŝi montriĝis kiel aŭtoritatulino, pli ol virineca estaĵo kiel Norma Shearer ³ aŭ Elisabeth Bergner. ⁴ F-ino Brodi nun havis kvardek tri jarojn, kaj ĉijare ŝi aspektis multe pli maldika ol kiam ŝi staris en la klasĉambro aŭ sidis sub la ulmo; ŝia formo estis pli plaĉa, sed ankoraŭ sufiĉe granda kompare kun tiu de s-ro Lowther. Li estis delikata kaj pli etstatura ol f-ino Brodi. Li rigardis ŝin kun amo, kaj ŝi rigardis lin severe kaj posedeme.

Ĉe la fino de la somera semestro, kiam la Brodiaro ĉiuj fariĝis, aŭ preskaŭ fariĝis dektrijaraĝaj, f-ino Brodi ĉiam pridemandis la duopon kiu vizitis dum tiu semajnfino pri iliaj artlecioj. La knabinoj ĉiam interesiĝis profunde pri la artlecioj de Teddy Lloyd kaj pri ĉio, kion li faris; ili notis multajn detalojn kiuj donis multe da materialo por feliĉa konversacio kun f-ino Brodi kiam estis ilia vico viziti ŝin ĉe la domo de Gordon Lowther ĉe Cramond.

Ĝi estis granda domo kun gablo kaj imitita tureto. La pado, kondukante de la strato, kun arbareto ambaŭflanke, estis tiel malrekta kaj kurbiĝanta, kaj la antaŭdoma herbotapiŝo tiel mallarĝa, ke mankis sufiĉa distanco por vidi la domon en sia tuta grandeco kaj necesis streĉi sian kolon supren por vidi eĉ ajnan parton de la tureto. La malantaŭo de la domo estis tute senornama. La ĉambroj estis grandaj kaj malhelaj kun ĵaluzioj.

2 Batalantoj je la flanko de Jakobo la 2-a en la revolucio de 1688 ne havis uniformon, sed identigis sin per blua ĉapelo kun blanka kokardo.

3 Norma Shearer (1902 - 1983) kanada-usona filmaktorino de skota kaj irlanda deveno fariĝis populara ludante rolojn de seksliberigitaj virinoj. Historiistoj konsideras ŝin kiel pioniron de feminismo.

4 Elisabeth Bergner (1897 - 1986) aŭstra-brita aktorino en teatroj kaj filmoj. Kiel junulino ŝia unua laboro estis kiel modelo por germana skulptisto Wilhelm Lehmbruck.

La balustradoj komenciĝis per paro da ĉizitaj leonkapoj kaj senĉese rondiris supren ĝis trans la limo de la vidkapablo. Ĉiuj mebloj estis grandaj kaj ĉizitaj, punktitaj de ornamaĵoj el arĝento kaj rozkolora vitro. La biblioteko sur la teretaĝo, kie f-ino Brodi gastigis ilin, entenis vitrajn libroŝrankojn tiel malhelajn de interne, ke neebliis legi la titolojn de la libroj sen vidi ilin de tre proksime. Koncertpiano estis lokita transverse de unu angulo de la ĉambro, kaj sur ĝi, dumsomere, staris bovlo da rozoj.

Ĉi tiu estis bonega domo por esplori, kaj je tiuj tagoj kiam f-ino Brodi estis entuziasme okupita en la kuirejo kun la preparo de la sekvataga manĝaĵo — en tiuj monatoj kiam ŝi unue obsedis pri la manĝaĵo de s-ro Lowther — la knabinoj estis liberaj mire vagi supren laŭ la ŝtuparego, man-en-mane, kaj malfermi la pordojn kaj rigardi en la litĉambrojn protektitajn per polvotukoj, kaj aparte en du ĉambrojn kiujn oni forgesis ĝuste mebligi, el kiuj unu havis nenion en ĝi krom granda skribotablo, eĉ ne tapiŝon, kaj alia estis tute malplena se oni flankenlasas elektran ampolon kaj grandan bluan kruĉon. Ĉi tiuj ĉambroj estis fridegaj, sendepende de la sezono. Kiam ili malsupreniris la ŝtuparon post tiuj ekspedicioj, s-ro Lowther ofte staris atendante ilin, singene ridetante en la vestiblo kun kunmetitaj manoj kvazaŭ esperante ke ili trovis ĉion en bonordo. Li prenis rozojn el la bovlo kaj prezentis unu al ĉiu knabino antaŭ ol ili hejmeniris.

S-ro Lowther neniam tute sentis sin hejme en sia hejmo, kvankam li naskiĝis tie. Li ĉiam ĵetis rigardon al f-ino Brodi, atendante aprobon, antaŭ ol tuŝi ion ajn aŭ malfermi ŝrankon kvazaŭ li ne rajtus tuŝi ion sen peti permeson. La knabinoj decidis ke li ĉiam estis sub la ŝuo de sia patrino, nun mortinta antaŭ kvar jaroj, kaj konsekvence li ne sukcesis vidi sin kiel mastron de la domo.

Li sidis silente kaj dankeme, rigardante f-inon Brodi amuzi la du knabinojn kies vico venis tiun semajnfino. Ŝi jam estis komencinta sian projekton dikigi lin, kio alprenis tiajn proporciojn, ke ŝia nutraĵ-proviza manio estis la ĉefa temo de konversacio inter f-ino Ellen kaj f-ino Alison Kerr, kaj aldone en la bazlernejo. Unu tagon, kiam estis la vizita vico de Sandra kaj Ĵenja, ŝi donis al s-ro Lowther, sole por temanĝo, admirindan omarsalaton, kelkajn sandviĉojn kun hepatopasteĉo, kukon kaj teon, sekvataj de bovlo da avenkaĉo kaj kremo. Tiuj estis prezentitaj al li sur pleto, kaj la tuto estis nur por li; oni povis vidi ke li sekvis specialan dieton. Sandra atendis scivoleme, ĉu s-ro Lowther povos finmanĝi la kaĉon krom ĉio alia. Sed kun senpasia obeado li malrapide sed celkonscie formanĝis ĉion, dum ŝi pridemandis la knabinojn:

‘Kion vi faras nun en la artklaso?’

‘Ni okupiĝas pri konkurado de afiŝokreado.’

‘S-ro Lloyd — ĉu li fartas bone?’

‘Ho jes, li estas tre amuza. Li montris al ni sian atelieron antaŭ du semajnoj.’

‘Kiun atelieron, kie? Ĉe lia domo?’ — kvankam f-ino Brodi jam ekzakte sciis tion.

‘Jes, ĝi estas longa mansardo, ĝi —’

‘Ĉu vi renkontis lian edzinon, kia ŝi estis? Kion ŝi diris, ĉu ŝi prezentis al vi teon? Kiaj estas la infanoj; kion vi faris kiam vi alvenis? ...’

Ŝi ne provis kaŝi de sia maĉanta gastiganto, sian intereson en la artinstruisto. La okuloj de s-ro Lowther aspektis mornaj kaj daŭrigis manĝi. Sandra kaj Ĵenja sciis, ke simila demando estis trudita al Mary Macgregor kaj Eŭnike Gardiner la antaŭan semajnon, kaj al Roza Stanley kaj Monika Douglas la semajnon antaŭ tio. Sed f-ino Brodi ne povis aŭdi sufiĉajn versiojn de la sama rakonto se ĝi temis pri Teddy Lloyd, kaj nun ke la knabinoj estis vizitintaj lian domon — grandan kaj eluzitan, sed hejme kan kaj nekonvencian konstruaĵon en la nordo de Edinburgo — f-ino Brodi estis en stato de granda eksciteco dum ĉiu kontakto kun tiuj knabinoj kiuj lastatempe havis la okazon spiri la Lloyd-an aeron.

‘Kiom da infanoj?’ diris f-ino Brodi. la tekruĉo ĉemane.

‘Kvin, mi pensas,’ diris Sandra.

‘Ses, mi pensas,’ diris Ĵenja, ‘inkluzive de la bebo.’

‘Estas multaj beboj,’ diris Sandra.

‘Romkatolikaj, kompreneble,’ diris f-ino Brodi, alparolante s-ron Lowther.

‘Sed la plej eta bebo,’ diris Ĵenja, ‘vi forgesis inkluzivi la bebeton. Tio fariĝas ses.’

F-ino Brodi verŝis teon kaj ĵetis rigardon al la telero de Gordon Lowther.

‘Gordon,’ ŝi diris, ‘kukon.’

Li skuis la kapon kaj diris mallaŭte kvazaŭ konsolante ŝin, ‘Ho, ne, ne.’

‘Jes, Gordon. Ĝi estas tiel bonkvalita.’ Kaj ŝi devigis lin manĝi pecon da Chester-kuko, ⁵ kaj parolis al li en pli Edinburga maniero ol kutime, por kompensi lin du maniere por la amo kiun ŝi estis donanta al Teddy Lloyd anstataŭ al li.

‘Oni devas pligrasigi vin, Gordon,’ ŝi diris. ‘Vi devas plipeziĝi je 30 funtoj antaŭ ol mi ferivojaĝos.’

Kun pendanta kapo kaj malrapide movanta makzelo li ridetis al ĉiu laŭvice kiel eble plej bone li povis.

Dume f-ino Brodi diris: ‘Kaj s-ino Lloyd — ŝi estas virino, ĉu vi dirus, en sia burĝonaĝo?’

‘Eble ankoraŭ ne,’ diris Sandra.

‘Nu, s-ino Lloyd eble jam trapasis ĝin,’ diris Ĵenja. ‘Estas malfacile diri pro ŝiaj longaj haroj ĝis la ŝultroj. Tio ŝajnigas ŝin juna, kvankam ŝi eble ne estas.’

‘Ŝi vere aspektas kvazaŭ ŝi ne havos burĝonaĝon,’ diris Sandra.

“La vorto ‘kiel’ estas superflua en tiu frazo. Kio estas la antaŭnomo de s-ino Lloyd?”

‘Deirdre,’ diris Ĵenja, kaj f-ino Brodi konsideris la nomon kvazaŭ ĝi estus nova al ŝi, kvankam ŝi aŭdis ĝin la antaŭan semajnon de Mary kaj Eŭnike, kaj la semajnon antaŭ tio de Roza kaj Monika, kaj ankaŭ s-ro Lowther aŭdis ĝin. Ekstere, leĝera pluvo ekfalis sur la foliojn de s-ro Lowther.

‘Kelta nomo,’ diris f-ino Brodi.

Sandra staradis ĉe la kuireja pordo atendante f-inon Brodi por promeni ĉe la marbordo. F-ino Brodi estis prilaboranta enorman ŝinkon antaŭ ol meti ĝin en grandegan poton. Se f-ino Brodi lastatempe aventuris en la kuirarton, tio neniel malpliigis ŝian antaŭan grandiozecon, ĉar ĉio kion ŝi preparis por Gordon Lowther ŝajnis granda, ĉu temis pri pudingo de familia grandeco, kiu sufiĉis al li dum tuta semajno, aŭ rostaĵo de bova aŭ ŝafida viando, aŭ granda koler-okula salmo.

‘Mi devas meti ĉi tiun sur la fornnon por la vespermanĝo de s-ro Lowther,’ ŝi diris al Sandra,

‘kaj certigi ke li manĝos ĝin antaŭ ol mi hejmeniros ĉi vespere.’

Ĝis nun ŝi ĉiam kredigis onin ke ŝi iris hejmen je tiuj finsemajnaj vesperoj kaj lasis s-ron Lowther sola en la granda domo. Ĝis nun la knabinoj ne trovis kontraŭindikojn, kaj ili neniam estis trovonta tiajn; iom poste f-ino Ellen Kerr estis kondukita de f-ino Gaunt antaŭ la direktorino por atesti ke oni trovis la noktoĉemizon de f-ino Brodi sub la kapkuseno en la geedza lito kie s-ro Lowther kutimis dormi. Ŝi estis trovinta ĝin dum ŝi ŝanĝis la littukojn; temis pri la kapkuseno je la fora flanko de la lito, plej proksime al la muro, sub kiu la noktoĉemizo estis malkovrita, zorge faldita.

‘Kiel vi scias, ke la noktoĉemizo apartenas al f-ino Brodi?’ demandis f-ino Mackay, tiu sagaculino, kiu jam flaris sian kaptotaĵon pro proksimeco, sed samtempe ne videblis pro la distanco. Unu mano sur la dorso de la seĝo ŝi staris kliniĝinte antaŭen kun anticipantaj oreloj.

5 Bakejoj tradicie faris tiun Chester-kukon de restaĵoj de aliaj nevenditaj kukoj, aldonante sekigitajn fruktojn.

‘Oni devas tiri siajn proprajn konkludojn,’ diris f-ino Gaunt.

‘Mi alparolas f-inon Ellen.’

‘Jes, oni devas tiri siajn proprajn konkludojn,’ diris f-ino Ellen, kaj ŝiaj brile ruĝvejnaj vangoj substrekis ŝian konsterniĝon. ‘Ĝi estis el ĉina krepo.’

‘Tio estas neprovita,’ diris f-ino Mackay, sidiĝante ĉe sia skribotablo. ‘Revenu kiam vi havos nerefuteblan pruvon. Kion vi faris kun tiu vestaĵo? Ĉu vi konfrontis f-inon Brodi kun ĝi?’

‘Ho, ne, f-ino Mackay,’ diris f-ino Ellen.

‘Vi devintus konfronti ŝin kun tio. Vi devus diri, “f-ino Brodi, venu ĉi tien, momenton, ĉu vi povas klarigi ĉi tion?” Tion vi estus devinta diri. Ĉu la noktoĉemizo estas ankoraŭ tie?’

‘Ho, ne, ĝi estas for.’

‘Ŝi estas tiel senhonte aŭdaca,’ diris f-ino Gaunt.

Tiun tutan informon Sandra ricevis de la direktorino mem, en tiu posta tempo kiam Sandra, kun malsimpatio, rigardis ŝin tra siaj okuletoj, evitante la tre krudajn demandojn, kiujn la krudvizaĝa virino starigis. Sed tiam Sandra havis diversajn aliajn konsideraĵojn kiuj motivis ŝin perfidi f-inon Brodi.

‘Sed mi devas organizi la manĝaĵon de la karulo antaŭ ol mi iros hejmen ĉi vespere,’ diris f-ino Brodi en la somero de mil naŭcent tridek tri, dum Sandra apogis sin kontraŭ la kuireja pordo dum ŝiaj kruroj sopiris pri kurado laŭlonge de la marbordo. Ĵenja alvenis kaj ili kune atendis f-inon Brodi, kaj vidis sur la larĝa malnova kuireja tablo amason da provianto akirita dum la matena butikumado.

Ekstere sur la manĝeja tablo staris grandaj bovloj de fruktoj kun skatoloj de daktiloj stakigitaj sur ĝi, kvazaŭ temus pri kristnasko kaj la kuirejo estus tia, kia en feria hotelo.

‘Ĉu ĉio ĉi ne konstipos s-ron Lowther?’ diris Sandra al Ĵenja.

‘Ne se li ankaŭ manĝos siajn verdaĵojn,’ diris Ĵenja

Dum ili atendis ke f-ino Brodi heroece finpreparu la ŝinkon, oni aŭdis el la biblioteko la sonon de s-ro Lowther ĉe la piano kantanta morne kaj lante;

Ĉiuj homoj surtere vivantaj

Kantas gaje al la Eternulo

Servas lin ĝoje, lin laŭte laŭdantaj

Venu kaj ĝoju, vi fidelulo.

S-ro Lowther estis la ĥorestro kaj presbitero en sia eklezio, kaj la pastoro, s-ro Gaunt, frato de f-ino Gaunt, ankoraŭ ne konsilis lin retiriĝi de tiuj oficoj post la malkovro de la noktoĉemizeto sub la kuseno apud la lia.

Nun, metinte la ŝinkon sur la fornon je malalta fajro kaj ĝustiginte la kovrilon sur la poto, f-ino Brodi komencis kunkanti la himnon per riĉa kontralta voĉo tiel ke la notoj fariĝis pli plensonoraj.

Laŭdante, do, eniru la pordojn,

Ĝoje alpaŝu liajn kortojn.

La pluvo ĉesis kaj nun nur la humideco pendiĝis en la sala aero. Tute laŭlonge de la marbordo, kun la ritmo de la ondoj en la fono, f-ino Brodi pridemandis la knabinojn pri la aranĝoj en la domo de Teddy Lloyd, kian temanĝon ili ricevis, kiel vasta kaj lumigita estis la ateliero, kaj kion oni preparolis.

‘Li aspektis tre romantika en sia propra ateliero,’ diris Sandra.

‘Kiel, do?’

‘Pro tio ke li havas nur unu brakon, mi kredas,’ diris Ĵenja.

‘Sed li ĉiam havis nur unu brakon.’

‘Li uzis ĝin pli ol kutime,’ diris Sandra.

‘Li svingis ĝin tien kaj ĉien,’ diris Ĵenja, ‘Estis bela panoramo el lia studia fenestro. Li fieras pri ĝi.’

‘La ateliero estas en la subtegmento, mi supozas?’

‘Jes, ĝi etendiĝas tute laŭlonge de la supra parto de la domo. Jen nova portreto, kiun li pentris de sia familio; ĝi estas amuzeta, ĝi komencas kun li, tre alta, tiam lia edzino. Tiam ĉiuj infanetoj en vico laŭ grandeco ĝis la bebo sur la planko. La rezulto estas transversa linio sur la tolo.’

‘Pro kio tio estas amuza?’ diris f-ino Brodi.

‘Ili ĉiuj rigardas rekte antaŭen kaj aspektas tre seriozaj,’ diris Sandra. ‘La celo estas ridigi la spektanton.’

F-ino Brodi ridis iomete pro tio. Trans la fora ĉielo vidiĝis mirinde bela sunsubiro, respegulita en la maro, kun strekoj de sango kaj pufiĝinta per venĝa purpuro kaj oro kvazaŭ la fino de la mondo estus veninta sen trudi sin al la ĉiutaga vivo.

‘Estas alia portreto, ankoraŭ ne finita, de Roza.’

‘Li estis pentranta Rozan, ĉu?’

‘Jes.’

‘Ĉu Roza pozis por li?’

‘Jes, dum ĉirkaŭ monato.’

F-ino Brodi tre ekscitiĝis. ‘Roza ne menciis tion.’ ŝi diris.

Sandra haltis. ‘Ho, mi forgesis. Estis la intenco ke tiu estu surprizo, ke vi ne sciu pri tio.’

‘Pri kio? La portreto? Ĉu mi estas vidonta ĝin?’

Sandra aspektis konfuzita, ĉar ŝi ne certis ĉu Roza vere volis diri ke la portreto estu surprizo al f-ino Brodi.

Ĵenja diris, ‘Ho, f-ino Brodi, estas la fakto ke ŝi pozas por s-ro Lloyd kion ŝi volis teni sekrete kiel surprizo.’ Sandra konsciis tiumomente, ke tio estis ĝusta.

‘Ho,’ ĝoje diris f-ino Brodi. ‘Tio evidentigas la pripensemon de Roza.’

Sandra estis ĵaluza, ĉar ĝenerale oni ne taksis Roza pripenseman.

‘Kiel ŝi estis vestita por la portreto?’ diris f-ino Brodi.

‘Per ŝia gimnastika tuniko,’ diris Sandra.

‘Sidanta flanken,’ Ĵenja diris,

‘Montranta profilon,’ diris f-ino Brodi.

F-ino Brodi haltis viron por aĉeti omaron por s-ro Lowther. Farinte tion ŝi diris:

‘Roza nepre estos pentrita multfoje. Ŝi plej verŝajne pozos por s-ro Lloyd en la estonteco, ŝi estas unu el la crème de la crème.’

Tio estis dirita en demanda tono. La knabinoj komprenis ke ŝi estis klopodanta fari al si kompletan bildon de iliaj senordaj komentoj.

Ĵenja tial menciis, kvazaŭ hazarde, ‘Ho jes, s-ro Lloyd volas fari pentraĵon de Roza en ruĝa veluro.’ Kaj Sandra aldonis, ‘S-ino Lloyd havas iom da ruĝa veluro por vindi ĉirkaŭ ŝi kaj ili estis provantaj tion.’

‘Ĉu oni atendas ke vi revizitu?’ diris f-ino Brodi.

‘Jes, ni ĉiuj,’ Sandra diris. ‘S-ro Lloyd opinias ke ni estas tre agrabla grupo.’

‘Ĉu vi ne trovis tion rimarkinda,’ diris f-ino Brodi, ‘ke estas vi ses knabinoj, kiujn s-ro Lloyd elektis inviti al sia ateliero?’

‘Nu, ni estas aro,’ diris Ĵenja.

‘Ĉu li invitis aliajn knabinojn el la lernejo?’ — sed f-ino Brodi sciis la respondon.

‘Ho, ne, nur nin.’

‘Tio estas ĉar vi estas miaj,’ diris f-ino Brodi. ‘Mi signifas ke vi portas mian stampon, mi estas via ŝablono kaj mi estas en mia burĝonaĝo.’

Sandra kaj Ĵenja ne multe pripensis la fakton ke la artinstruisto invitis ilin kiel grupo.

Fakte estis io speciala en lia akcepto de la Brodiaro. Jen mistero solvota, kaj estis klare ke kiam li pensis pri ili li pensis pri f-ino Brodi.

‘Li ĉiam demandas pri vi,’ Sandra diris al f-ino Brodi, ‘tuj kiam li vidas nin.’

‘Jes, Roza diris tion al mi,’ diris f-ino Brodi.

Subite, kiel migrantaj birdoj, Sandra kaj Ĵenja havis la saman ideon kaj sen anonco ekkuris laŭ la ŝtoneta plaĝo, kontraŭ la vento, antaŭ plena sunsubiro; kiam ili revenis f-ino Brodi estis rakontanta pri siaj proksimaj somerferioj. Ŝi intencis, iom hezite, lasi la grasigitan s-ron Lowther memzorgi kun la helpo de la Kerr fratinoj, kaj iri eksterlanden, ne al Italujo ĉifoje sed al Germanujo, kie Hitler fariĝis kanceliero, – profeta figuro kiel Thomas Carlyle, ⁶ kaj pli fidinda ol Mussolini; la germanaj brunĉemizuloj, ⁷ ŝi diris, estis ekzakte samaj kiel la italaj nigroĉemizuloj, nur pli fidindaj.

Ĵenja kaj Sandra iris al farmbieno dum la somerferioj, kie fakte la nomo de f-ino Brodi ne ofte estis sur iliaj lipoj nek en iliaj mensoj post la unuaj du semajnoj, kaj anstataŭe ili faris fojnon kaj vagadis sekvante la ŝafojn. Estis ĉiam malfacile konscii dum la lernejoj semestroj ke la mondo de f-ino Brodi povus esti duonforĝesita, kiel ankaŭ la domoj de Holyrood, Melrose, Argyll kaj Biggar.

‘Mi scivolas ĉu s-ro Lowther ŝatus bovidan timuson kun rizo,’ f-ino Brodi diris. ♦ *daŭrigota*

⁶ Thomas Carlyle (1795-1881) — skota filozofo, satiristo, eseisto, tradukisto, historiisto, matematikisto kaj instruisto. Li havis kontroversajn ideojn, ekzemple, ke estis eraro aboli sklavecon. Laŭ iuj kritikantoj li preparis la vojon al faŝismo per sia fama libro *On Heroes, Hero-Worship, and The Heroic in History* [Pri herooj, hero-adorado, kaj heroeco en la historio]

⁷ Kromnomo de la germana Sturmabteilung (Sturmsekcio) ofte mallongigita SA estis kvazaŭarmea grupo en la germana nazia partio.

Jaga (16)

Daŭrigante la enhavon de numero 015.

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

Maksim Bočkarev

Sergei Isakov

Seas en la ludo

Kara leganto diros, ke ni longe perdis el vido gravajn heroojn de ĉi tiu rakonto kiel Alaj, Sur kaj lia dekstra mano Seas Soos Sopbul. Estas bone, ke Iva, kiu venis al Jaga por helpo, rememorigis nin pri li.

Kaj jes, Jaga ĝuste divenis. Laŭ la priskribo de Iva, ĝi estis Seas, malbona spirito el la kategorio de Superaj Spiritoj de la Tero, helpanto de Sur kaj, por nomi aĵojn per siaj nomoj, rara kanajlo!

La lastan fojon ni renkontiĝis kun li, kiam Sopbul estis venkita de la fratoj Duka kaj Tes, kaj eĉ antaŭ tio li ricevis tranĉilon en la okulo de tre ordinara persono nomita Soj. Ho, kaj longe Seas resanigis la vundon, malgraŭ tio, ke li estis estaĵo de pli alta ordo kaj malmulte dependis de la fizika ŝelo. Sed aŭ li tiom timis Alaj, kiu venkis lian posedanton Sur en la batalo, aŭ la tranĉilo de la viro estis farita el ĉiela ŝtalo, sed la fakto restas, ke la okulo prenis tre longan tempon por resaniĝi, kaj Seas devis rifuĝi dum kelka tempo en la plej kaŝitaj kavernoj de la Tero kaj sidu tie, lekante siajn vundojn. Tiam okazis terura batalo kun la ĝemelaj gardistoj, post kiu Seas eĉ pli longe devis resaniĝi. Sed kiom ajn vi kaŝas vin, Sur trovos vin ĉie. Sopbull devis denove veni al la surfaco kaj komenci "labori".

Sur ordonis al li esplori ĉiujn ĉirkaŭajn regionojn kie la Jaga-popolo vivis. La malbona spirito sincere kredis, ke Jaga lumiĝos ie aŭ lasos spurojn. Sur mem serĉis spurojn de Alaj. Li sentis ke tre proksima ligo estis establita inter li kaj Jaga, kaj pli aŭ malpli frue Alaj gvidus lin sur la migrovojon de Jaga. Por esti precizaj, por Sur kaj Seas Jaga ankoraŭ estis Bajana, la filino de Beljana.

Kara leganto memoras ke Sur malamis la Bajana-klanon ĉar iam la prapatro de ilia klano nomita Ezoko ŝtelis de Sur unu el liaj ĉefaj trezoroj - la Ruĝan Ŝtonon. Sed ŝajnas al mi, ke tio ne estis la ĉefa kialo de lia malamo. Sur malamis Jaga-n ĉar ŝi naskiĝis danke al la kuniĝo de amo de du malkongruaj genroj - la Spirito de la Tero kaj homo. Post ĉio, kiel vi memoras, Sur iam enamiĝis al mortemulino. Tio estis dum la glortempo de la tria civilizo. Kaj la virino el la tribo de arbaraj sorĉistoj, al kiu Sur freneze enamiĝis, mortis, kiom ajn longa estis ŝia vivo. Ekde tiam, Sur fariĝis malbona spirito en la plej vera signifo de la vorto. Li ne povis pardoni Bajana pro ŝia naskiĝo. Ja ŝi rememorigis lin pri tio, kion li mem ne povis iam atingi kaj konservi.

Sed ni revenu al Seas. La nova tasko ne estis malfacila por li. Post ĉio, rigardi kaj flari estis kaj laboro kaj distro por Sopbull, kaj ĝenerale la signifo de vivo. Kaj li aliris sian laboron, kiel oni diras, kun animo. Seas ne nur serĉis spurojn de Bajana, li ankaŭ sukcesis kaŭzi petolojn ie ajn. Dank' al li okazis la renkontiĝo inter Iva kaj Jaga. Nu, li ne povis rigardi ĉi tiujn feliĉajn kaj afablajn homojn el la familio Iva.

Ĉiu, kiu estis feliĉa kaj vivis el la bonkoreco de siaj koroj, estis malamata de Seas. Li ankaŭ malamis la slavajn tribojn ĉar ili estis tre rezistemaj al malbono. Kaj por starigi klanon kontraŭ klanon, estis necese pasigi multe da tempo kaj penado, kaj ili, kontraŭe al la komuna prudento, ne nur ne kverelis inter si, sed ankaŭ kuniĝis en la plej malfacila horo kaj forpuŝis ajnan imageblan malamikon.

Alia afero estas la triboj de la okcidentaj landoj. Nu, estis plezuro "labori" kun ili por Seas. Ili estis tre sentemaj al malbono kaj perverseco. Sopbul tre amis ilin kaj neniam maltrafis okazon por starigi ilin kontraŭ la slavoĵ kiujn li malamis. Ne senkaŭze, ekde la granda migrado de la triboj, li senlace laboris por semi tian senton kiel envio en la korojn de la homoj de la okcidentaj triboj. Kaj kie estas envio, semi ajnan alian malbonon estas tiel facila kiel senŝeligi pirojn. Sufiĉas alpreni belan aspekton, fidindigi sin kun unu el la gvidantoj kaj komenci rakonti al li pri kiom maljusta estis la granda migrado de triboj kaj kiel la plej bonaj landoj iris al ĉi tiuj idiotaj slavoĵ, kiuj eĉ ne vere scias kiel plugi la teron, aŭ ke ĉi tiu estas la ĉefo. Li eĉ sukcesas rikolti el ŝtonoj, sed la slavoĵ havas abundajn terojn, senfinajn arbarojn kaj lagojn plenajn de fiŝoj.

Sed se li faris similan proponon al la gvidantoj de la slavaj triboj, li plej ofte ricevis baton en la okulo. Nu, barbaroj, unuvorte!

La leganto memoras pri la Ruĝa Ŝtono. Kaj ĉi tio, sendube, estas unu el la ĉefaj kialoj de la malamo de Seas kontraŭ triboj de slava origino. Ja dank' al Ezoko, knabineto, li falis en la furiozan malhonoron de sia mastro. Li pasigis tiom da jarcentoj pro timo de puno. Nu, kiel vi povas ne malami ĉi tiun nacion?

Do Seas penis laŭ siaj ebloj. Aŭ li venenos la puton, aŭ faras incendion, aŭ li elpensos iun alian malpuran ruzon. Kaj post kiam la tranĉilo de Soj estis en lia okulkavo, timo aldoniĝis al malamo, kaj vi mem komprenas, ke ĉi tio estas tre eksplodema miksaĵo.

Aĉaj trukoj, sed la ĉefa tasko de Sur neniam estis kompletigita. Bajana ŝajnis malaperi en la teron. En ŝia naskiĝlando oni jam forgesis paroli pri ŝi. Ŝi restis nur en la kronikoj, kiel unu el familio de regantoj, kaj nur kleraj viroj memoris ŝian nomon.

Seas pli kaj pli proksimiĝis al la Sorĉitaj Arbaroj. Ekzistis ebleco ke Alaj kaŝis Bajanon tie, sed Seas vere ne volis kontroli ĉi tion. Li sciis propraokule pri la forto kaj dura karaktero de la posedanto de ĉi tiuj lokoj, Bor, kaj lia fidela amiko Vodjan. Kaj malpli Sopbull volis renkonti ilin, ĉar, kiel vi scias, malnobleco kaj malkuraĝo estas du eternaj kunuloj.

Nu, aliflanke, la ordono estis serĉi la spuron de Bajana kaj flari tion, kio eblas. Tia laboro ne estas polva aŭ timiga, do Seas provis. Li observis kaj, kiel mi jam diris, ne maltrafis la okazon fari petolojn. Kaj nun, denove, li decidis veneni la akvon en la Saliko-tribo, kiun li malamamis. Preskaŭ ĉiuj homoj en ĝi jam estis venenitaj, kaj li decidis fini ilin. La veneno, kiun li uzis, tute glaciigis la korpon de la homo, sed li ne mortis, sed kuŝis senmove, foje malfermante la okulojn. La timiga efiko estis mirinda, kaj Seas sentis ian ŝajnon de kompleta potenco, eĉ se nur super malgranda familio.

Kaj kio estis la surprizo de Sopbul, kiam li vidis, ke anstataŭ "endormiĝi eterne" tiuj maloftaj homoj, kiuj travivis liajn malpurajn trukojn, kontraŭe, vekiĝis ĉiuj, kiuj jam estis trafitaj de lia veneno. La profesia fiereco de Sopbull estis vundita, por paroli milde. Li decidis pliigi la dozon de veneno. Li ne estis tro maldiligenta por reveni al ĉiu puto, rivereto kaj lago kaj verŝi denove venenon, sed tio ne efikis.

Tiam Seas ekpensis: kio povus neŭtraligi lian venenon? Post ĉio, kiam temas pri venenoj, li estis nesuperita majstro, kaj inter la homoj de la okcidentaj triboj li kreskigis tutan aron de disĉiploj kaj studentoj. Kun la tempo, veneni sian propran specon fariĝos ordinara inter ili kaj tre efika por solvi problemojn de sinsekvo al la trono kaj multe pli malgrandaj aferoj.

Sopbull longe studis la konsiston de akvo, kaj li ekkomprenis: unu el ĉi tiuj malgrandaj homoj trovis ne nur antidoton, sed komponantojn, kiuj donas al akvo vere sanigajn ecojn! Ĉiu, kiu trinkis ĝin, ne nur resaniĝis de ĉiuj malsanoj, sed ankaŭ fariĝis pli forta en spirito, akiris forton kaj eltenemon. Ĝi estis neaŭdita! Seas perfekte komprenis, ke nur reprezentantoj de la Plej Alta kategorio de spiritoj povas krei tian pocion. Ĉi tio signifas, ke venis la tempo sciigi Sur-on pri ĉio, ĉar li mem timis implikiĝi kun "kolegoj", kiuj estis pli fortaj ol li.

Kaj, kiel vi komprenas, Sur aperis. Li tre interesiĝis pri la mesaĝo de Seas. Post ĉio, nur Alaj, aŭ tiuj, kiujn li kreskigis, povis helpi homojn kaj tiel malobservi la rektan malpermeson de la Kreinto.

Sur tre atente komencis studi la lokojn, kie lia servisto Sopbul "laboris". Malrapide, li esploris ĉiun angulon de tiuj landoj kaj komencis observi homojn. Homoj estas kiel libro, vi nur bezonas povi legi ĝin. Kaj Sur estis tre saĝa leganto. Li tuj elstarigis unu virinon el la aliaj. Ŝi ĝuis enorman aŭtoritaton inter siaj propraj homoj. Homoj venis al ŝi por konsiloj kaj kuracaj pocioj el la tuta kamparo kaj eĉ fore. Kaj estis io ne ĝusta pri ĉi tiu resaniganto! Ho, kiel malsama ŝi estis de aliaj homoj, kaj Sur sciis kial! La virino klare sukcesis komuniki kun unu el la Superaj Spiritoj de la Tero. Sur konis ĉiujn spiritojn, kiuj ŝatis vivi en ĉi tiuj partoj. Kaj neniuj el ili malkaŝe helpus homojn tiajn. Do ĉi tiu estas Alaj! Kiel ĝojis Sur, ke li reprenis la spuron de sia malamiko. Li sopiris venĝon post la okazaĵoj en la Sonanta Arbaro. Kaj la malbona spirito komencis prepari embuskon. ♦ *daŭrigota*

Plantado

Paŭlo Sergio Viana

Mi gajnis libron de poemoj.

Bedo de sentoj

plantitaj per semoj vortaj,

foje nesufiĉaj, fuĝemaj,

foje plenaj de suko

kaj promeso pri fruktoj.

La literoj de versoj mirigas min.

Kio okazas en poeto,

tio similas luneklipson,

ombron projekciitan en la granda malplena spaco.

Mi legas poemon, mi ne scias la poeton.

Mi dankas la poemon, kiun li plantas en min.

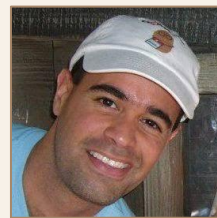

Gajnintoj verkoj de LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY 2026

Branĉo prozo kaj novelo:

Unua loko:
Jorge Rafael Noguerras

Aŭroren

Jozefo stiris sian aŭton jam de preskaŭ kvar horoj; li ekiris nur kelkajn minutojn post kiam li ricevis la tekstmesaĝon. Li prenis gluton de sia dua taso da kafo, kaj kalkulis kiom da horoj da stirado ankoraŭ atendas lin (supozante, ke ĉio iros glate).

"Kial damne mi konsentis veturi tiel foren ĝuste nun?" li grumblis al si mem, denove punante sin pro sia decido. "Mi devintus resti pli proksime al la domo kaj pli proksime al Nadja!" Li ja dekomence diris al sia edzino, ke li prefere neu la peton de la estro veturi al la ĉefurbo por ĉeesti tuttagan kunsidon, sed Nadja konvinkis lin, ke ne estus saĝe kiel novulo rifuzi tian peton, kaj ke ajnokaze la bebo venos nur post kelkaj semajnoj. "Ne sentu vin devigata kateni vin al la domo... nu, almenaŭ ankoraŭ ne!", ŝi petole diris al li.

Do, li cedis, kaj hieraŭ stiris ok horojn okcidenten por alveni al la ĉefurbo ĝustatempe. Tial li estis ankoraŭ tie kiam li ricevis ŝian kurtan sed elokventan tekstmesaĝon: "Melono venas. Ek!" La mesaĝo tamen alvenis kiam li estis en kunsido, kiam ne eblis kontroli la poŝtelefonon.

Leginte la feliĉigan sciigon, li rapide alvokis ŝin, kaj, ne ricevinte respondon, tekstmesaĝis: "Vi kaj la bebo atendu. Mi venas!" Bonŝance li ne estis tro for de la hotelo, do li rapide pakis siajn aĵojn kaj tuj ensaltis sian aŭton por la longa nokta stirado: li volis ĉiel esti tie kun Nadja kiel eble plej baldaŭ, kaj ĉeesti la naskiĝon de ilia unua infano.

La unua infano, kaj plej verŝajne la ununura: post longaj jaroj plenaj je sensukcesaj provoj gravediĝi, gravediĝoj finintaj nur per larmoj kaj seniluziiĝo, kaj eĉ multekostaj sed sensukcesaj vizitoj al kuracistoj, la amparo alkiutimiĝis al la ideo pri seninfana geedzeco. Tial, kiam antaŭ sep monatoj Nadja sciigis al li, ke ŝi estas denove graveda, neniu el ili lasis sin feliĉi tro: ili jam bone konis tiun foje mallongan, foje longan, sed ĉiam tristan vojon. Tamen, kiam la monatoj pasis kaj la kuracistoj daŭre anoncis nenian teruran malbonon, la geedzoj komencis, malgraŭ si, enlasi iom da espero en sian koron. Ĉu ĉi-foje la afero finiĝos ne per bedaŭro, sed per bebo?

"Kio diable...!?" Jozefo kriis laŭte, pugnante la stirilon, kiam li vidis en la foro vicon de ruĝaj lumoj plenigantaj la vojon en longa sinsekvo, kaj mem malrapidiĝis ĝis preskaŭa senmoveco. Li denove pensis pri kiom da kilometroj stirendaj ankoraŭ mankas al li, kaj komencis dubi, ĉu li sukcesos atingi la hospitalon ĝustatempe. Profitante la preskaŭ kompletan bremsadon, Jozefo rapide eltiris el la poŝo sian poŝtelefonon por provi sendi alian mesaĝon al Nadja; li konstatis, ke li ricevis respondon al neniuj el siaj antaŭaj mesaĝoj. "Kaj krome ne estas telefonservo ĉi tie", li grumblis, malbenante sian sorton, kaj reenpoŝigis la aparaton.

Li scivolis kio okazas ĝuste nun: plej verŝajne Nadja atendas en hospitala ĉambro ĝis la kuntiriĝoj iĝos sufiĉe oftaj, kio postulos horojn. "Do, verŝajne restas al mi multe da tempo por atingi la hospitalon, kaj mi maltrafos nenion", Jozefo diris al si, provante silentigi la ĝenan enan voĉon kiu siblis en lian orelon, ke eble io terura okazos, kaj li ne povos esti tie por helpi, aŭ atesti la naskiĝon de Melono.

De monatoj li kaj Nadja priparolas la bebon uzante fruktonomojn: ili havas apon kiu, interalie, diras al ili la frukton kies grando plej similas tiun de la bebo. La fruktonomoj helpis al ili pri la fakto, ke ili decidis ne antaŭscii la sekson de la bebo, kaj krome (aŭ eble proe) havis problemon elpensi taŭgan nomon. "Ĉu Luiza, se estas knabino?" "Ne: tiel nomiĝis mia plej malamata instruistino en la gimnazio"; "Ĉu Armando, se estas knabo?" "Ne! Ĉu vi ne memoras mian duan ekskoramikon, kiu duŝiĝis nur unu fojon monate kaj ronkis kiel urso...?"; "Ĉu eble do Ludoviko Laz--?" "Ne, kara. Simple ne".

Ĉi tiaj pensoj okupis la menson de Jozefo dum li daŭre stiris orienten, formik-paŝe antaŭenirante tra la trafikŝtopiĝo. "Finfine!" li kriis triumfe kiam li preterpasis la lastan konstruitan sektion de la ŝoseo kaj li povis stiri je la kutima rapido, ĝis li komencis senti sin tre laca kaj dormema.

Li haltis ĉe apudŝosea benzinejo por kontroli sian poŝtelefonon kaj konstatis, ke li ankoraŭ ricevis nenian respondon al la lastaj mesaĝoj. Li denove provis telefoni al Nadja, sed atingis nur la respondilon. "Eble ŝi dormas? Ja estas preskaŭ la tria matene..." Lia ena voĉo revenis, tamen, siblante, ke se ŝi simple dormus, lia telefonvoko vekus ŝin, do eble io ja misas...

Tio decidigis lin: li forskuis sian lacecon, aĉetis alian tason da kafo en la benzinejo, kaj rekomencis sian veturadon. Li povis stiri senprobleme dum preskaŭ du horoj, sed la longa vojaĝo jam efikis sur lin: liaj palpebroj komencis iĝi pli kaj pli pezaj, kaj ŝajnis kvazaŭ la strioj de la ŝoseo ekduobliĝis. Kiam lia aŭto senintence suriris la apudŝosean herbejon duan fojon, li decidis, malgraŭ ĉio, ke estus pli saĝe trovi sekuran apudŝosean parkejon kaj dormeti kelkajn minutojn antaŭ ol daŭrigi la vojaĝon. Li parkis la aŭton, ŝaltis la vekhorloĝon en sia poŝtelefono, kaj tuj endormiĝis.

Li remalfermis la okulojn kiam laŭta hupado ie en la ŝoseo subite vekis lin el profunda dormo, kaj tuj rimarkis, ke ioma sunlumo jam ekvidiĝis desur la arbopintoj. "Ho fek!", Jozefo kriis, kiam li ekkonsciis pri kiom li dormis. Li provis ŝalti la poŝtelefonon por kontroli siajn mesaĝojn, sed rimarkis, ke ties baterio elĉerpiĝis — kaj tiam li ekkonstatis, ke li forgesis la ŝargilon en la hotelo. "Fek fek fek!", li sakris, kaj tuj funkciigis la motoron, aliĝante al la kreskanta frumatena trafiko.

"Kia stultulo mi estas!", Jozefo kolere riproĉis sin, dum li lerte zigzagis inter la aliaj aŭtoj. "Kiel mi povis permesi al mi malŝpari tiom da tempo, kiam mia edzino kaj mia infano atendas min? Kia patro estos mi? Ĉu mi ankaŭ forgesos la naskiĝdaton de mia infano? Ĉu mi forgesos, kiam estos mia vico iri al la lernejo por venigi rin hejmen? Ĉu mi estos unu el tiuj senzorgaj, senpripensaj patroj, kiuj neniam lernas la nomojn de la amikoj de siaj infanoj? Kial mi ne restis hejme, kiel farus bona, saĝa homo?"

Inter tiaj memriproĉoj la cetero de la vojaĝo ŝajnis al li eĉ pli longa ol la pasinta, ĉar nun li estis certa, ke li aŭ maltrafis la naskon, aŭ ke okazis ia malbono dum li forestis. La pneŭoj de la aŭto ŝajnis ruliĝi en melaso, kaj eĉ ne la treege kontraŭleĝa rapido igis Jozefon senti, ke lia veturilo fakte progresas.

Kiam jam mateniĝis kaj la stratlampoj komencis malŝaltiĝi, Jozefo atingis sian urbon, kaj ruze laŭiris flankstratojn por atingi la hospitalon kiel eble plej rapide. Post pluraj minutoj da malrapida stirado en la apudhospitala parkejo, li finfine trovis vakan lokon, parkis la aŭton kaj kuris al la enirejo de la hospitalo.

Trovinte la akuŝejan fakon post kelkaj minutoj da freneza serĉado, li aliris la akceptejan giĉeton kaj, anhelante pro la kurado, demandis kiel trovi Nadjan. "Ho, ili estas en ĉambro 106", la deĵoranta flegisto respondis post ŝajne eterna serĉado en sia komputilo.

"Ili?", Jozefo demandis raŭke, sekgorĝe.

"Nu, jes: ŝi kaj la bebo".

Tuj, amaso da sentoj kirliĝis en la koro de Jozefo, sed kvankam li feliĉis, ke Nadja kaj la bebo bonfartas, li peze sentis la senluziigon pro tio, ke li maltrafis la plej gravan tagon de sia familio. Li demandis al la flegisto, kie troviĝas la ĉambro, kaj iris tien, apenaŭ aŭdante siajn ĉirkaŭaĵojn pro la laŭta korbato. Kiam li trovis la ĝustan pordon, li enspiris kaj eniris la ĉambron.

La ĵusnaskito ŝajne dormis en eta bebolito, kaj Nadja, enlite, turnis la vizaĝon por vidi Jozefon, kaj larĝe ridetis. "Joĉjo!", ŝi kriis.

Li aliris ŝin kaj post longa brakumado kaj multe da interlarmaj kisoj, ŝi diris, fingromontrante la beboliton: "Ĉu vi jam vidis nian Melonon? Nu... Meloninon..."

Jozefo alproksimiĝis al la bebo kaj ame rigardis ŝin, forpalpebrumante larmojn. "Ŝi estas perfekta... Mi... mi tiom bedaŭras, ke mi maltrafis ĉion... Mia poŝtelefono senŝar—"

"Ne zorgu, kara... ankaŭ la mia, fakte: mi forgesis la ŝargilon! Estis tiom ĥaose, kaj ĉio okazis tiom rapide... Nur gravas, ke vi estas ĉi tie nun..."

Starante tie, li vidis kiel el la fenestro la matena suno disverŝis siajn varmajn radiojn en la ĉambron; kiel la sunleviĝo palimpseste forigis la hieraŭajn zorgojn kaj malagrablaĵojn, kaj nun proponis novan tagon, plenan je espero kaj senlimaj eblaĵoj.

"Eble 'Melono' ne vere taŭgos de nun, ĉu? Kio pri 'Aŭrora'?", li demandis al Nadja.

"Aŭrora...", ŝi gustumis la nomon. "Ne temas pri iu ekskoramikino, ĉu...?", ŝi moketis.

"Ha, ha... Tute ne", li respondis, kaj kaŭriĝis antaŭ la bebolito por paroli unuafoje al sia filino.

"Aŭrora: mi maltrafis vian unuan sunleviĝon, sed mi ĵuras, ke mi estos tie por ĉiuj el la venontaj".

Li milde alproksimigis la lipojn al ŝia kapeto, kaj sigelis la neŝanceleblan paĉjan promeson per tenera, ama kiso. ♦

Gajnintoj verkoj de LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY 2026

Branĉo prozo kaj novelo:

Dua loko:

Miklós Cseszneky

Kunveno pri poŝtelefono

En la malantaŭa ĉambro de modesta kafejo, kies fenestroj ĉiam ŝajnis iomete tro mallarĝaj por la mondo ekstere, kunvenis ĉiujlaŭde la loka Esperanto-klubo. Oni povus pensi, ke temas pri societo de idealistoj, sed pli ĝuste ĝi estis societo de persistemuloj, kiuj, spite al la obstina rezisto de la universo, rifuzis rezigni pri siaj konsonantoj kaj akuzativoj.

La prezidanto, sinjoro Varga, estis viro kun barbo, kiu strange fariĝis pli longa kiam li parolis pri lingva justeco. Neniu povis klarigi tiun fenomenon, sed ĉiuj ĝentile ignoris ĝin, kiel oni ignoras iom tro viglan metaforon en oficiala protokolo.

— Karaj gesamideanoj, — li komencis, frapetante la tablon per krajono tiel malnova, ke ĝi eble memoris ankoraŭ la unuan Universalan Kongreson, — ni hodiaŭ traktos tre gravan demandon: ĉu ni uzu la vorton “poŝtelefono” aŭ “poŝa telefono”.

Malantaŭe sidis sinjoro Klein, kiu neniam interkonsentis kun io ajn antaŭ ol ĝi jam estis forgesita.

— Mi protestas, — li diris, — ĉar la vera demando estas, kial oni entute bezonas telefoni, kiam oni povas skribi poŝtkarton en Esperanto kaj tiel kontribui al la progreso de la homaro.

— Sed la poŝtkartoj ne alvenas ĝustatempe, — murmuris fraŭlino Barta, kies rolo en la klubo estis skribi ĉion en notlibron, kvankam neniu iam legis ĝin poste.

— Tio estas nur ĉar la mondo ankoraŭ ne estas preta, — respondis Klein kun tiu speco de trankvilo, kiun oni atingas post longa tempo de ne esti komprenata.

En la angulo sidis nova membro, juna viro nomata Tomaso, kiu venis kun la entuziasmo de freŝa lernolibro kaj la konfuzo de neregula verbo. Li jam trinkis du tasojn da kafo kaj komencis suspekti, ke la lingvo estas la plej simpla parto de la afero.

— Pardonu, — li diris timeme, — ĉu ne estas pli grave, ke ni parolu, ol kiel ni nomas la telefonon?

La ĉambro silentiĝis tiel subite, ke oni povus aŭdi la pensojn de la sukero en la tasoj.

Sinjoro Varga rigardis lin kun milda surprizo, kvazaŭ Tomaso estus proponinta nuligi la graviton.

— Juna amiko, — li diris, — la lingvo estas precize la maniero, kiel ni parolas. Se ni ne konsentas pri la vortoj, ni ne povas konsenti pri la parolo.

— Kaj se ni ne konsentas pri la parolo, — aldonis Klein, — ni estas jam preskaŭ en politika sistemo.

Ĉi tio ŝajnis kontentigi ĉiujn, ĉar la diskuto tuj fariĝis pli vigla. Oni komencis citi gramatikajn regulojn kun tia fervoro, kvazaŭ ili estus leĝoj de fiziko, kaj la krajono de Varga tremis pro la pezo de sia respondeco.

Dume, la kelnero, kiu jam de jaroj observis la kunvenojn sen iam kompreni, ĉu temas pri religio aŭ malsano, alportis novan pleton da kafo.

— Ĉu vi ankoraŭ ne trovis komunan lingvon? — li demandis, kun tiu simpla ironio, kiun nur eksteruloj posedas.

— Ni havas ĝin, — respondis Varga solene, — sed ni ankoraŭ prilaboras ĝin.

La kelnero kapjesis, kiel oni kapjesas al paciento, kiu klarigas sian diagnozon, kaj retiriĝis.

Post kelka tempo la diskuto turniĝis al pli praktika temo: la organizado de la venonta publika prelego, kiu devis allogi novajn membrojn. Ĉiu havis ideon, kaj ĉiuj ideoj estis reciproke ekskluzivaj.

— Ni devas emfazi la facilecon de la lingvo, — diris fraŭlino Barta.

— Ne, la justecon, — kontraŭdiris Varga.

— La historion, — insistis Klein.

— La estontecon, — proponis Tomaso, kuraĝigite de sia antaŭa interveno.

Ĉi tio kreis mallongan, sed densan silenton, en kiu la estonteco mem ŝajnis momentete ne certa.

— La estonteco, — ripetis Varga, kvazaŭ gustumante la vorton, — estas tre bela koncepto. Sed ĉu ĝi venos ĝustatempe por nia prelego?

— Se ne, — diris Klein, — ni ĉiam povas prokrasti ĝin.

Ĉi tiu propono estis akceptita kun ĝenerala kontento, ĉar ĝi solvis la problemon sen postuli solvon.

La horloĝo sur la muro, kiu jam delonge rezignis pri precizeco, montris tempon, kiu povus esti aŭ malfrua aŭ frua, depende de la vidpunkto. La membroj komencis kolekti siajn aferojn, kaj la ĉambro malrapide revenis al sia ordinara stato de senokupa atendo.

Tomaso restis iomete pli longe, helpante aranĝi la seĝojn.

— Ĉu ili ĉiam tiel diskutas? — li demandis la prezidanton.

— Kompreneble, — respondis Varga kun trankvila fiero. — Tio estas signo de viva lingvo.

— Kaj ĉu oni iam interkonsentas?

Varga momenton pensis, kio por li estis rara kaj tial respektinda ago.

— Foje, — li diris fine, — sed tiam ni tuj komencas novan demandon.

Ekstere la vespero estis kvieta, kaj la mondo, kiu ne sciis pri la disputo inter “poŝtelefono” kaj “poŝta telefono”, daŭrigis sian propran lingvon, sen akuzativo kaj sen protokolo.

Tomaso eliris en la freŝan aeron kun stranga sento, ke li partoprenis ion samtempe tre gravan kaj tute senutilan — kiel ĉiuj aferoj, kiuj postulas fidon.

Kaj en la malantaŭa ĉambro, inter la malplenaj tasoj kaj la silentaj seĝoj, restis io, kion neniu el ili tute povus difini, sed ĉiuj, laŭ sia maniero, obstine defendis: ne nur lingvo, sed espero, kiu, kvankam ofte misliterumita, neniam tute malaperis. ♦

Gajnintoj verkoj de LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY 2026

Branĉo prozo kaj novelo:

Dua loko:
Miklós Cseszneky

La Verda Libreto

Sub la tegmentoj de la malnova stacidomo, kie la vitro jam delonge ne travideblis sed nur lulis grizan lumon, mi atendis trajnon, kiu devis veni el la nordo kaj pro kutimo malfruiĝis. Estis unu el tiuj posttagmezoj, kiam la aero ne plu apartenas al vintro kaj tamen printempo ankoraŭ ne ricevis la ŝlosilojn de la domo. La benkoj estis malvarmaj, la kaheloj de la halo eluzitaj de pluraj regnoj, pluraj uniformoj, pluraj specoj de paŝado. Oni sentis, ke ĉi tie la historio ne estis pasintaĵo, sed polvo, kiu ankoraŭ leviĝas ĉe ĉiu movo.

Mi ne havis urĝon. La urbo mem ne estis el tiuj urboj, kiuj postulas decidon. Ĝi sternaĝis ĉe la rivero kun modesta senpretendo: kelkaj barokaj fasadoj, kies anĝeloj nigriĝis pro fulgo; apoteko kun latuna tenilo; kafejo, kiu ŝajnis fondita por oficistoj, vidvinoj kaj tiuj vojaĝantoj, kiuj kredas, ke la mondo plej bone kompreneblas el angulo de fenestro. Mi pasigis tie du tagojn pro bagatela afero, preskaŭ ne memorebla. Nun, dum mi atendis la trajnon, restis al mi nur tiu speco de senokupa atento, kiu foje estas la plej akra formo de inteligento.

Apud mi sidis viro kun malgranda valizo el malmola bruna led. Lia mantelo estis tro peza por la sezono, kaj lia ĉapelo havis tiun malnovan, iom obstinan elegantecon, kiun oni trovas ĉe eksaj instruistoj, provincaj advokatoj, aŭ ĉe homoj, kiuj iam multe fidis la ordon de la mondo kaj ankoraŭ ne tute rezignis. Li tenis sur la genuoj verdan libreton. Mi ne estus rimarkinta ĝin, se li ne malfermus ĝin, post longa hezitado, kun respekto preskaŭ religia. Sur la kovrilo mi legis la vorton Esperanto.

Li kaptis mian rigardon kaj ridetis.

— Oni jam malofte vidas tion, ĉu ne? — li diris en lingvo de la loko, sed kun malrapida kaj zorga elparolo, kvazaŭ li dezirus, ke ĉiu silabo sidiĝu ĝuste en sian seĝon.

Mi respondis, ke efektive ne. Tiam li, sen afektado, sed kun tiu trankvila emo de solecaj homoj rakonti al la unua afabla orelo, klarigis, ke la libreto estas lia malnova adresaro el la tempo, kiam li korespondis kun homoj en dek sep landoj. Li diris tion ne por imponi, sed kvazaŭ li mem ankoraŭ mirus pri la afero.

— En la jaro kvindek naŭ, — li diris, — mi ricevis leteron el Jokohamo. Imagu: la mondo en tiu tempo estis preskaŭ neatingebla, kaj subite japano skribas al mi el haveno, kies nomo jam sonis kiel vetero. Li demandis, kia estas nia rivero en novembro. Mi respondis al li per du paĝoj. Post monato li sendis sekigitajn foliojn de arbo, kiun mi ne konis. Mi tiam komprenis, ke ekzistas homoj, kiuj neniam renkontiĝos, sed tamen sukcesas sidi ĉe la sama tablo.

En la halo pasis virino puŝante ĉarojn kun valizoj. La radoj krakis sur la fendoj de la planko. Ĉie estis tiu malgranda nervozo de stacidomoj: homoj starantaj antaŭ anonctabulo, kvazaŭ ĝi enhavus ne nur horarojn sed ankaŭ juĝojn; oficisto kun ruĝa nazo trinkanta el glaso kaŝita en tirkesto; soldato, kiu laŭ la maniero kiel li rigardis sian bileton, ŝajnis dubi, ĉu li vere ekzistas. La viro kun la verda libreto, male, sidis en ia interna klareco.

— Vi estis instruisto? — mi demandis.

— Ne. Komizeto ĉe grenkomercejo. Sed junulo, kiu volas pli grandan mondon, ĉiam trovas ian trueton en la muro. Por mi tiu trueto estis Esperanto.

Li tion diris kun tia senpretenda simpleco, ke la afero subite ŝajnis tute komprenebla. Ĉar efektive, en multaj urboj, la grandaj idealoj naskiĝas ne en salonoj sed en malvastaj ĉambroj, ĉe olea lampo, inter librotenado kaj vespermanĝo. Oni imagas revolucion kiel fanfaronadon, sed ofte ĝi komenciĝas per gramatiko.

Li montris al mi paĝojn de la libreto. La nomoj estis skribitaj per diversaj inkoj, en diversaj jaroj: Rosario, Pécs, Turku, Lieĝo, Plovdiv, Rejkjaviko. Kelkaj adresoj estis strekitaj, apud aliaj staris mallongaj notoj: “tre ĝentila,” “mortis en 1974,” “ŝatas birdojn,” “neniam respondis duan fojon,” “sendis foton de sia fratino.” La tuto aspektis pli homa ol iu ajn atlaso.

— Ĉu vi renkontis iun el ili?

— Tri. Unu polon en Vieno, virinon el Francio en Triesto, kaj hungaron ĉi tie, sur ĉi tiu sama kajo, antaŭ tridek sep jaroj. Li alportis al mi abrikotojn, kiujn lia edzino sekigis mem. Li havis tian ridon, ke oni kredis lin kapabla pardoni eĉ al doganisto.

Li fermis la libreton. En la vitroj de la stacidoma tegmento la ĉielo mallumiĝis al koloro de stana telero.

— Oni ridas pri tiaj aferoj, — li aldonis. — Eble prave. La mondo restis malbona en ĉiuj siaj lingvoj. Sed por homo, kiu pasigis la vivon inter fakturoj kaj mezuroj de tritiko, estis grave scii, ke ie en Bulgario aŭ en Brazilo ekzistas alia homo, kiu nomas panon pano, amikecon amikeco, kaj esperon... nu, esperon same. Tio ne solvas la historion. Sed ĝi donas al la vespero pli mildan randon.

Tiam alvenis anonco per laŭtparolilo, tiel malklara, ke eĉ la vortoj ŝajnis lace vojaĝi. Nia trajno prokrastiĝus ankoraŭ kvardek minutojn. Neniu montris indignon; en tiu lando oni lernis, ke tempo apartenas al la institucioj kaj pacienco al la civitanoj.

Ni transiris al la kafejo. Ĝi havis spegulojn fumkolorajn, marmoran tablon kun fendeto en la mezo, kaj tiun neforigeblan odoron de kafo, malsekaj manteloj kaj maljuna ligno, kiu estas la vera parfumo de Mezeŭropo. La kelnerino, svelta kaj pala, servis al ni sen rigardi nin, kun la profesia malĝojo de homo, kiu jam vidis tro multajn forirojn por preni iun ajn alvenon serioze.

La viro mendis simplan teon. Mi mendis kafon, kies gusto havis pli da historia ol agrikultura profundo. Ni sidiĝis ĉe la fenestro. Ekstere la reloj etendiĝis en nebuleton, kvazaŭ la lando mem ne volus konfesi sian precizan daŭrigon.

— Kaj nun? — mi demandis. — Ĉu vi ankoraŭ skribas?

Li skuis la kapon.

— La manoj ne plu obeas. Kaj la aliaj, plejparte, malaperis. Unu post unu. Kelkaj en la maniero natura, aliaj en la maniero politika, kiu ĉiam estas pli rapida. Sed ĉiu printempo mi relegas kelkajn leterojn. Tiam mi rememoras, ke mi ne tute vane travivis la jarcenton.

Tiun frazon li eldiris sen amareco. Tio impresis min pli ol la enhavo mem. Estas malfacile trovi maljunulon sen aŭ triumfismo, aŭ rankoro. Li posedis nek unu nek la alian. En lia tono estis io pli sobra kaj, pro tio, pli kortuŝa: akcepto de la mondo kun ĉiuj ĝiaj malĝustaj kalkuloj.

El la interna poŝo li eltiris falditan paperon. Ĝi estis flaviĝinta letero, skribita per neta, iom oblikva mano.

— Jen la japano, — li diris.

Li ne donis ĝin al mi; li nur montris la unuajn liniojn, kvazaŭ por pruvi, ke la pasinteco iam efektive havis adreson. Mi vidis la elegantajn esperantajn frazojn, la daton, la formalan ĝentilecon, kaj subite la afero ĉesis esti nur kuriozaĵo. Mi sentis la pezon de tiuj silaboj, kiuj transiris oceanojn ne por komerco, ne por milito, sed nur por diri: mi estas ĉi tie, vi estas tie, kaj tamen ni povas provi ne esti fremdaj.

Ni silentis. En la kafejo sonis kuleroj kontraŭ glasoj. Ĉe la alia tablo kartludis du fervojistoj kun tiu trankvila feroceco de homoj, kiuj scias, ke la sola venko en la vivo estas perdi iom malpli malbone. Sur la muro pendis horloĝo, kies minutoj progresis kun malgranda mekanika suspiro.

Mi rigardis mian kunulon kaj pensis, ke la civilizo eble ne estas tio, kion oni kutime deklaras dum ekspozicioj, kongresoj aŭ balotoj. Eble ĝi kuŝas ĝuste en tiaj modestaj obstinoj: lerni lingvon, kiun neniu postulas; respondi leteron al nevidebla fremdulo; konservi en libreto la spuron de homoj, kiujn oni neniam povis brakumi. La grandaj sistemoj ĉiam promesas savi la homaron amase. Tiu maljuna komizeto, kun sia peza mantelo kaj sia verda libreto, ŝajnis kredi nur je la savo unuope. Mi ne certas, ke li eraris. ♦

**Gajnintoj verkoj de LITERATURA KONKURSO
KÁLMÁN KALOCSAY 2026**

Branĉo prozo kaj novelo:

Tria loko:

Jorge Rafael Nogueras

La milito komenciĝos morgaŭ

11:01 ptm

Kelvin sidis en sia aŭto, spektante senpacience la amason da ruĝaj lumoj, kiu vice sternaĝis ankoraŭ antaŭ li. Ununura penso premis kaj obsedis lin: "La milito komenciĝos morgaŭ".

Tial tiun vesperon li atendis en tiu malrapide moviĝanta sinsekvo de aŭtoj celantaj la okcidentan landlimon al Helmujo. Kompreneble iliaj stiristoj ne sciis tion, kion Kelvin sciis: plej verŝajne en tiuj aŭtoj estas helmoj kiuj simple revenis hejmen post dumtaga vizito en Milhujo, aŭ aliaj milĥoj kiuj, kiel li, simple volis eniri Helmujon.

La landlimo inter la du landoj estis ankoraŭ malfermita, sed la streĉa politika situacio en la regiono igis ambaŭ landojn iom limigi la transiron. Homoj kiuj havas dumtagan laborvizon aŭ alilandajn familianojn ankoraŭ rajtas transiri la landlimon, sed ili devas tion fari antaŭ noktomezo, kiam la kontrolstacio fermiĝas por la tago.

Eble sentante lian anksion, la aŭtovico antaŭeniris tre tre lante. Kelvin ne estis certa, ĉu li povos atingi la kontrolstacion ĝustatempe, aŭ ĉu li devos reiri hejmen kaj reprovi morgaŭ matene —sed pro la estiĝonta milito, li nepre devis transiri la landlimon ĉi-vespere.

Liaj pensoj drivis al antaŭ nur kelkaj horoj, kiam li ankoraŭ estis senscia pri la venanta milito...

3:59 ptm

Kelvin estis en la malantaŭo de la malplena kunsidejo, kiu estis nur sufiĉe granda por enteni longan, ovalan tablon ĉirkaŭ kiu povus sidi maksimume dek homoj. Kelvin umis de kelkaj minutoj provante konekti kaj funkciigi surtablan projekciilon al apuda tekkomputilo antaŭ ol la kunsido komenciĝos. Tion farinte, li sidiĝis sur apudmuran seĝon, ne tro for, okaze ke estos ia bezono ĝustigi ian teĥnikaĵon.

Ekzakte unu minuton poste, la pordo malfermiĝis kaj deko da altranguloj surhavantaj armean uniformon eniris kaj silente sidiĝis ĉirkaŭ la tablon, ne atentante Kelvin, finfine nuran teĥnikiston.

Nu, tio ne estis la tuta vero. Kelvin ne estis nura teĥnikisto, sed fakte oficiro kies familia deveno tenis lin en sufiĉe bonaj postenoj en la armeo —nur tial li havas la rajton ĉeesti kunsidon kiel ĉi tiu, kie gravaj ŝtataj sekretoj estas diskutataj.

Kiam la lumoj malheliĝis, la generalo kiu estris la kunsidon, memoriginte ĉiujn pri la nepro pri absoluta sekreteco, klarigis, ke la registaro estis finfine decidinta invadi Zargujon —la longe sopiratan najbaran landon en la oriento, kiu finfine donus al Milhujo aliron al la Suda Maro kaj pligrandigus la povon kaj gravecon de Milhujo en la regiono. La lavango de vortoj surverŝiĝis sur Kelvin, kaj kiam la kunsido finfine finiĝis horon poste, li fakte bedaŭris, ke li scias tiom, kiom li scias pri la venonta milito.

5:05 ptm

Kelvin kaŭĉukkrure ŝanceliĝis al sia oficejo, arigis siajn aĵojn kaj pretigis sin por tuja reveno hejmen. Li estis ankoraŭ tiel ŝokita, ke li senvorte eliris el la konstruaĵo, adiaŭante neniun, atingis sian aŭton en la parkejo kaj aŭtomate, kvazaŭ ensonĝe, stiris hejmen.

Jam en sia eta apartamento, miloj da pensoj sieĝis lin. Ĉu li avertu siajn amikojn pri tio, kio okazos morgaŭ? Aferoj ja iĝos tre danĝeraj en la lando: ĉar ĉiu civitano estas aŭtomate rekrutigita en la armeon, tio signifas, ke ĉiuj, kiuj ankoraŭ estas en taŭga aĝo, estos alvokitaj partopreni la militon kontraŭ Zargujo. Sed kion liaj amikoj faru, eĉ se ili scius ĉion? Ĉu eskapi okcidenten, al la neŭtrala, eĉ se ne plene amika najbara lando Helmujo? Ankaŭ tio estus tre danĝera kaj por li kaj por ili, do li decidis silenti.

Kiu estas lia devo kiel civitano, kiel oficiro en la armeo? Lian postenon en la armeo li havas nur pro tio, ke lia patro estas alte taksata emerita generalo, sed Kelvin neniam vere sentis sin fakta militisto. Malgraŭ tio, ke la sinteno de la registaro ĉiam emfazas patriotismon kaj sindonemon al la patrujo, kaj ke lia propra patro ĉiam instruis al li la gravecon esti fiera milĥo kaj kuraĝa batalanto por la hejmlando, Kelvin mem neniam sentis tiun ŝovinisman ardon. "Estas grave esti kuraĝulo, mia filo", estis la ofte aŭdata patra devizo, "kaj neniam poltrono".

Post multe da pripensado, Kelvin findecidiĝis. Li preparis sin, metis ĉion, kion li bezonis en la kofrujon de sia aŭto, kaj komencis sian vojaĝon okcidenten... Helmujen...

11:32 ptm

Kiam nur duonhoro restis antaŭ ol la doganistoj fermos la stacion kaj devigos ĉiujn reveni la sekvan matenon, ankoraŭ sufiĉe da aŭtoj estis antaŭ li en la vico.

Li koncentriĝis pri tio, kion li devos diri al la staciaj deĵorantoj por sukcese trapasi la landlimon: li uzos la nomojn de ŝajnaj helmaj parencoj kiujn li supozeble estis vizitonta. Li esperis, ke la doganistoj ne fakte vokos liajn "familianojn", ĉar tiam la tuta afero fiaskos antaŭ ol ĝi eĉ komenciĝos. Li ankaŭ esperis, ke oni ne kontrolos lian kofrujon, ĉar ties enhavoj nepre kontraŭdirus lian rakonton pri rapida kaj simpla unutaga vizito al familianoj.

La atendotempo donis al Kelvin pli da tempo por cerbumi ĉu li agas ĝuste. Kion pensos pri li liaj amikoj kiam ili ekscios? Ĉu ili komprenus lin, aŭ kondamnos lin? Pri lia patro, tamen, Kelvin eĉ ne devis pensi: lia sinteno prie estas tute antaŭvidebla.

11:59 ptm

Kelvin estis jam la sekva en la vico, kaj li nervoze fiksrigardis la horloĝon kiu pendis de la kontrolstacia budo. Li vidis, kun frostiĝanta sango, kiel la deĵoranto mallevis la moveblan barilon, supozeble por fermi la kontrolstacion por la tago.

Kelvin tuj mallevis la fenestron de sia aŭto kaj diris: "Bonvolu, freĉjo!", uzante la helman slangon por "amiko". "Mi nepre devas viziti mian granjon hodiaŭ! Paĉjo ĵus telefonis al mi por diri, ke ŝi estas mortanta, kaj ke se mi ne vidos ŝin jam hodiaŭ, mi verŝajne ne plu vidos ŝin vivanta!"

La viro ĉe la budo respondis, ĝentile sed tamen oficiale: "Nu, se via avinjo estas malsana, vi nepre iru viziti ŝin, ĉu ne? Vian identigilon kaj vian plenigitan enirformularon, mi petas".

Kelvin elspiris sensarĝiĝinte kaj transdonis al la doganisto la petitajn dokumentojn. Tiu ekzamenis la identigilon de Kelvin, rigardis lian vizaĝon, kaj kontrolis la formularon kun la falsita informo. "Via granjo loĝas en Helmurbo, ĉu? Kelkaj horoj da stirado ankoraŭ atendas vin, freĉjo: espereble vi atingos ŝin ĝustatempe. Malfermu vian kofrujon, mi petas".

Kelvin glutis, provante resti trankvila, kaj estis respondonta kiam alia doganisto vokis de la doganejo: "Hej, Mirko! La ludo jam komenciĝas! Ĉu vi ne jam fermis la budon? Venu jam!"

La deĵoranto elspiris, redonis la dokumentojn al Kelvin, levis la barilon, kaj silente mansvingis por ke Kelvin pluiru. Tiu bezonis nenian kroman spronadon kaj stiris antaŭen, kie granda apudstrata ŝildo anoncis verdlitere: "Bonvenon en Helmujo".

08:16 atm, la sekvan tagon

Kelvin trastiris la tutan nokton por povi atingi Helmurbon tagiĝe. Laca, sed feliĉa esti jam fininta sian vojaĝon, li trovis parklokon en privata flankstrateto proksima al la centra placo kiu staris tuj antaŭ la impona trietaĝa ŝtatdomo. Li eliris en la freŝan matenan aeron, oscedante dum li streĉis la brakojn super la kapon.

Li malfermis sian kofrujon, eltiris el sia valizo vestaĵojn kaj ŝanĝis sin ene de la aŭto, kie feliĉe neniu povis gvati enen.

Nun kun pli taŭga aspekto, li vagis tra la placo. Jam tiuhore homoj komencis laŭiri la stratojn, kaj kelkaj turistoj komencis promeni tra la skvaro. Kelvin supreniris la larĝan marmoran ŝtuparon fronte al la registara konstruaĵo, kaj haltis antaŭ ties altaj lignaj ĉefpordoj.

Jen la elkovita plano komenciĝu.

En la hieraŭa kunsido, la altranguloj rivelis, ke la milĥa registaro decidis, ke ĝi neniel povus rekte ataki Zargujon: la internacia komunumo nepre estus kontraŭ Milĥujo, kaj estus nenia ŝanco venki en tia milito. Tamen... se zarga fanatikulo ial atakus la paceman Helmujojn, kompreneble Milĥujo devus enmiksiĝi por helpi ties najbaran landon, kaj kune, la venko estus certa.

Kelvin, la elektita nesuspektinda propeka kapro por efektiviĝi tiun mision, enspiris profunde kaj laŭte kriis, por certigi, ke ĉiuj aŭdu lin: "Helmujo ĉesu esti neŭtrala fronte al la agresemo de Milĥujo kontraŭ Zargujo!" Li suprentiris sian ĉemizon por vidigi la bombon kiun li estis surmetinta, enmanigis la ruĝan butonon kiu pendis de ŝnuro, kaj levis ĝin minace, je kio la ĉeestantaro en la placo kaj sur la trotuaro anhelis plena je ŝoko, kaj kriis, timigite. "Vivu mia patrolando!", li laŭte diskriis. "Vivu Zargujo!" Kelvin premis la ruĝan butonon, kaj komencis la militon. ♦

Epizodo el kata vivo

Miriĉ Jadranka

Estis bela sunbrila tago. Laŭ la veterprognostisto posttagmeze oni atendas pluveton.

- Ĉi-marta vetero estis tre ŝanĝiganta kiel ĉi tiu koronviroza pandemio. -diris mia amikino malgaje.

- La ĉielo estis multkolore ŝanĝiganta de blua dum tago, helruĝflaveta dum krepusko, kaj griza aŭ malhelpplomba dum oftaj vintraj ŝtormoj. - respondis mi, rigardante la ĉielon super mia kapo.

Mia amikino tre ŝatis zorgi pri katoj. Ŝi havis unu petolan katinon. Dum ŝtormaj horoj ĝi eniras la domon por kaŝi sin kontraŭ fulmoj kaj tondroj kaj tiele ĝi evitas la malbonan veteron. Mia amikino jam faris al la katino kusenoneston troviĝantan en la domokoridoro apud la ŝranko en la angulo.

Bedaŭrinde ŝia najbarino malŝatis katojn, pro tio ŝi havigis al sia domkorto hundojn kiuj forte kuregis post ĉiuj katoj. Kompreneble, kie estas najbarino, estas ankaŭ la nepino. La nepino de la najbarino tre amis katojn.

En ilia ĉirkaŭaĵo regule aŭdiĝis hundobojado aŭ siblaj kriaĉoj de virinaj voĉoj miksitaj kun miaŭaĵoj de timigitaj katoj.

- Ĉu vi vidis fejsbuke, kio okazis al la kato de mia amiko? Li fanfaronis, ke lia kato estas la plej bela, kaj ofte fotis ĝin publikigante la fotojn fejsbuke... - demandis mi la amikino.

- Ne, kio okazis al la kato? Ĝi vere estis belega. Mi malofte vidis tiajn bluajn okulojn de kato - diris mia amikino scivoleme.

- Jes, vere belega ĝi estis, sed ŝajnas, ke iu ŝtelis lian katon. Li preskaŭ malsaniĝis pro tio. Jam monato pasis kaj la kato ne revenis ... mi diris kompateme.

Tiun momenton elkuregis la najbarino kriaĉante:

- Kiu ŝtelis mian frititan fiŝon ? - kriaĉis ŝi, rigardante en la direkton, kie staris mia amikino.

- Hieraŭ kaj antaŭhieraŭ iu ŝtelis la kradon rostitan kaj nun la fiŝon. - kolere respondis mia amikino .

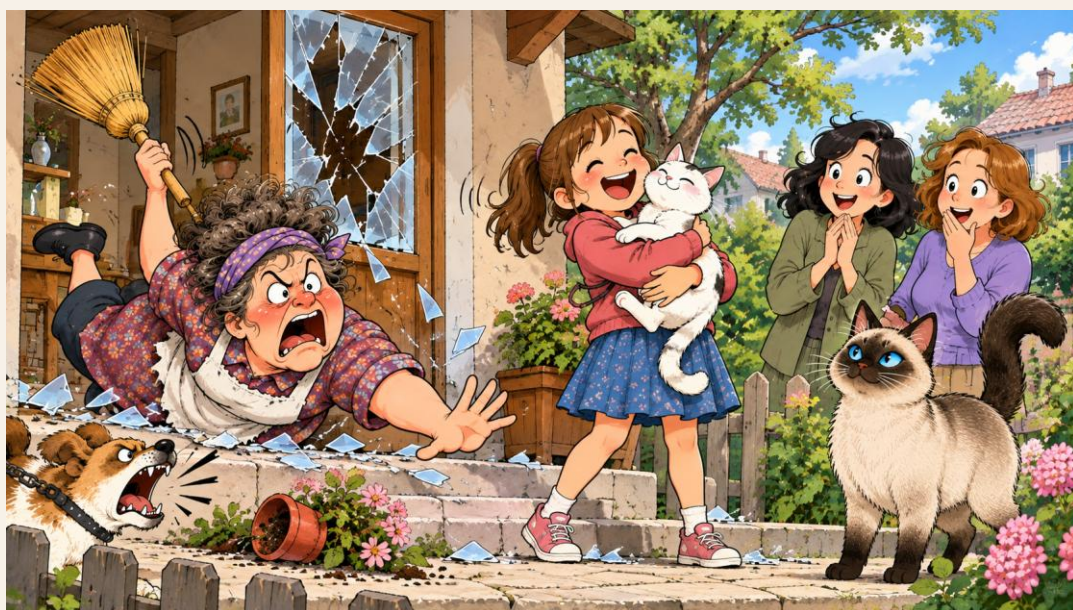
- Vi ion sciis. Mi vidis hieraŭ kiel vi ŝlosigis vian domon. - kriaĉis la najbarino ĉi-foje eĉ pli serioze riproĉantan per unu paŝego enirantan en la korton de mia amikino kaj jam estis preta traserĉi la domon de mia amikino.

- Ne troigu! diris la amikino al la najbarino, puŝante per kubo la najbarinon.

- Ĉu mi ŝtelis vian malaperintan manĝaĵon? Ne estu frenezulino. Vi tre bone scias ke mi fastas - laŭtvoĉe provis sin pravigi mia amikino.

Sed la najbarino ne volis aŭskulti la vortojn de mia amikino. Ŝi forte puŝis la amikino, ke ŝi apenaŭ restis sur siaj piedoj. Enirante la domon de mia amikino, la furioza najbarino uzis la balailon el la banejo kaj fervore persekutis nin, daŭre ĉirkaŭkuradis per la balailo malantaŭ ni ...

Subite ŝi dispecigis la vitran fenestron de la dormoĉambro kaj la pecetoj de la vitrofenestro brue falis surteren. La najbarino deziris forkuri, sed ŝi laŭlarĝe falis transen de la domosoĵlo.

Tiun momenton aŭdiĝis la voĉo de la nepino de tiu najbarino, la fikraĉulino:

- Avinjo, kion vi faris?

Ni apenaŭ aŭdis ŝian voĉon, ĉar la najbara hundo ekbojis saltante laŭ la najbara korto.

Ni ĉiuj ektemis, kvankam la hundo estis ligita.

- Mi ne volas aŭdi vian klaĉadon plu. Mi estas kulpa, ĉar mi kaŝe ŝtelis nutraĵojn por la kato, kiun mi trovis antaŭ monato. Mi devas nutri la katon. Ĝi estas tiel bela kaj petolema. Vi scias, ke mi tre amas la katojn. – finis ŝian paroladon la nepino de la povra najbarino.

Mia amikino feliĉe diris turniĝante al mi:

- Kaj vi, kion vi faris? Nur silente rigardis, kiel tiu klaĉulino min atakadis.

Mi nenion respondis, okule akompanis la nepinon, kiu dume alvokis iun – Cisko...Cisko...

Ni ĉiuj turniĝis al la direkto de la bela okulblua kato. Ĝi saltis rekte al la nepina forta brakumo. Ni ĉion rigardis mute. Tiam la nepino de la najbarino diris kun la granda rido aperanta sur siaj lipoj:

- Kaj nun por vi ĉiuj, jen bela gaja novaĵo. Restu ĉi-tie! Mi baldaŭ revenos!

Mia amikino rigardis min, atendante ian respondon de mi, sed mi daŭre mutis okule akompaninte la nepinon, kiu malaperis malantaŭ la apuda malnova kabano.

Pasis 3 aŭ 5 minutoj, kiam aperis la nepino kunportanta la katinon de mia amikino. Mi tuj rimarkis, ke la katino dikiĝis.

- Jen via katino, baldaŭ gajnonta katidojn! - diris la nepino tutgaje al ni.

- Ho, kaj kiu estas la patro? demandis ridante mia amikino.

Miaŭe la patro anonciĝis kaj ni tuj turniĝis, serĉante okule la katon. Ĝi staris fiere malantaŭ ni, nur liaj bluaj okuloj rigardis nin mire.

- Jen, kial mi nenion respondis - diris mi al mia amikino, aldonante:

- Kaj kiel estos feliĉa mia amiko, kiu jam 2 monatojn serĉadas sian malaperintan bluokulan katon.

- Precipe kiam li aŭdos la novaĵon – lia amata bluokula kato baldaŭ havos la grandan katofamilion! ♦

LA 111-a UNIVERSALA KONGRESO

EN GRAZ

1.-8. 2026

Liba Gabalda

La 111a Universala Kongreso de Esperanto okazis en la urbo Graz, kiu estas la dua plej granda urbo de Aŭstrio. La urbo havas 660 000 loĝantojn. Aŭstrio estas konata pro sia sekureco, alta vivnivelo kaj riĉa kultura heredaĵo. Ĝi estas grava lando por komponistoj. La urbon trafluas la rivero Mur. La dominanta grandega Horloĝturo sur la monteto Schlossberg estas bone videbla de ĉiuj lokoj. Ĉi-jare Aŭstrio estas la tria lando en la historio, (post Pollando kaj Kroatio), kiu deklaris Esperanton nemateria kultura heredaĵo. Kiu sekvos?

Graz unuan fojon gastigis la UK-on, al kiu enskribiĝis pli ol 1100 geesperantistoj el 63 landoj. La plej multaj kongresanoj venis el Germanio, Pollando kaj Francio. La evento okazis en impona historia konstruaĵo de la urbocentro, la kongresa palaco kun kelkaj belege ornamitaj salonoj. La malfermo, la fermo kaj ĉiuj posttagmezaĵaj kaj vesperaj kulturaj programeroj, kiuj vere abundis, okazis en la belega salono Zamenhof.

Tre belaj kaj okulfrapaj estis verdaj Esperanto-sakoj. En la tramoj kaj busoj sur ekrano videblis reklamo pri la kongreso. Ankaŭ pluraj aŭstraj periodaĵoj informis pri la evento kaj la televido elsendis la novaĵojn pri la kongreso. Do, la civitanoj estis vaste informitaj. Antaŭ la kongresejo oni povis praktiki Ĉatkalina - iuspeca dancado per klako de manoj, kiu originas el Bulgario. Ekde nun, ĝi eble disvastiĝos dank' al Esperanto. Efektive, en la kongresa programo estis io por ĉiu. Multaj kongresanoj profitis urbajn ekskursojn por malkovri ĝiajn beliaĵojn kaj historiaĵojn. En la urbo troviĝas muzeoj, galerioj, parkoj, ripozejoj. Elstaras nekutima arkitekturo de la artdomo "Kunsthaus". Esperanto estas konata en Graz, ĉar tie okazis jam pluraj Esperanto-eventoj. Ne malproksime de la centro troviĝas Esperanto-placo kun impona monumento. Pro la varmego, la futbalmatĉo iniciata antaŭ 12 jaroj en Argentino, ĉi-foje ne povis okazi. La ŝatata kongres-kuriero "Grazeto" aperis papere nur unu fojon. Poste oni povis ĝin havi nur elektronike, kion bedaŭris pli aĝaj personoj.

Kiel kutime sabatan vesperon okazis la tradicia Movada Foiro, kie diversaj esperantistaj organizoj kaj asocioj informis pri sia ekzisto, prezentis siajn estontajn aranĝojn kaj varbis novajn anojn. Dimanĉon la 2-an de aŭgusto inaŭguriĝis la 111-a UK per festparolado de la prezidanto de UEA Fernando Maia. La ceremonion ĉeestis ankaŭ kelkaj honoraj gastoj. Ĉe la fino estis kantata la E-himno kaj post tio la kongreso estis malfermita.

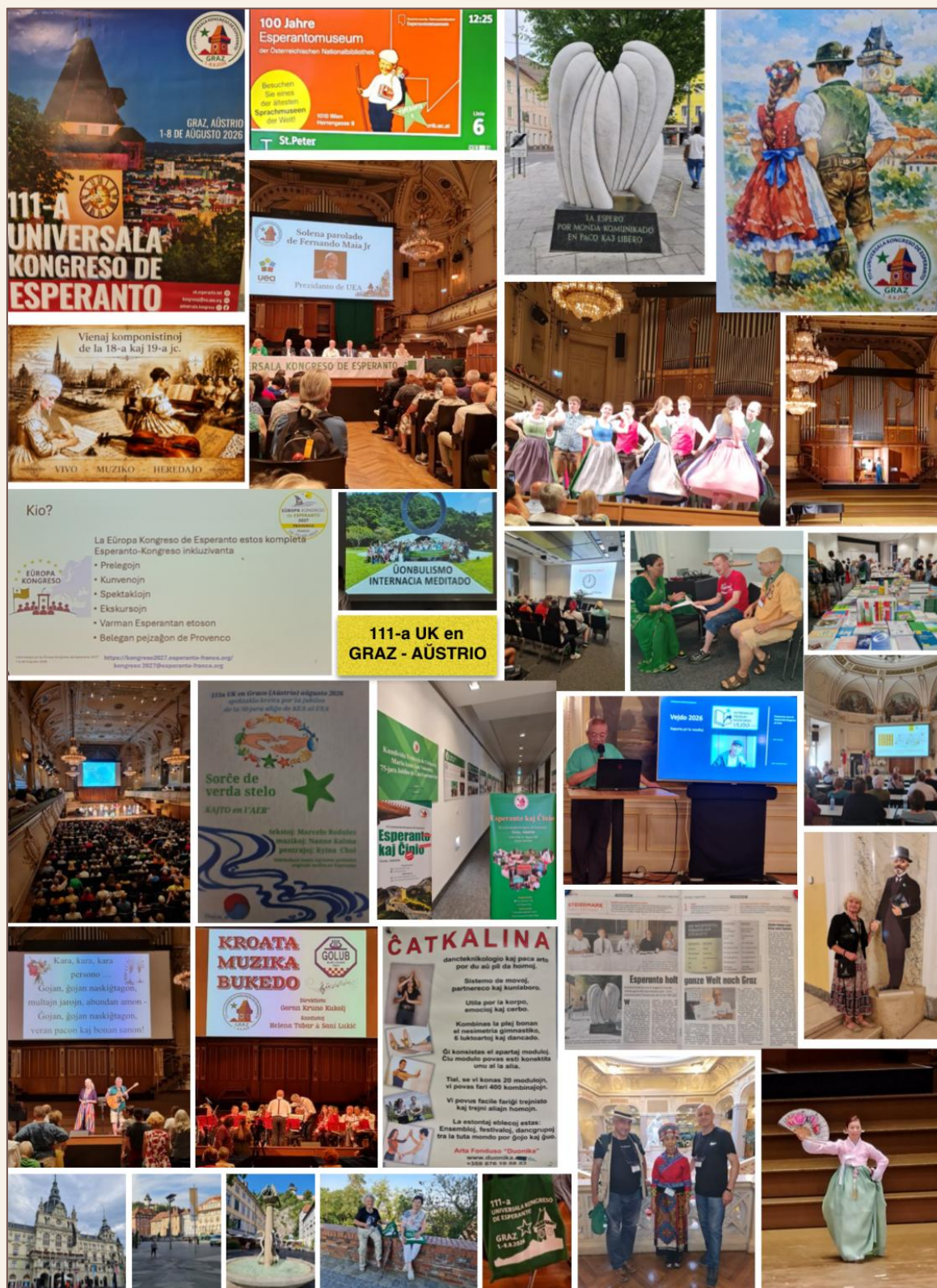
La ĉeftemo de la kongreso estis: "La volontulado". Ĝi estis amplekse pritraktata en grandnombre ĉeestataj prelegoj kaj diskutoj. La bunta semajna programo havis kunvenojn de esperantistaj medicinistoj, komercistoj, sciencistoj, instruistoj, fervojistoj kaj aliaj fakgrupoj. Okazis kurso pri la aŭstra-germana lingvo, kaj pluraj prelegoj rilataj al Aŭstrio. Gejunuloj havis sian propran programon kaj ankaŭ infanetojn oni okupis diversmaniere. Tre aprezataj kaj frekventataj estis la paroligaj lecionoj gvidataj de Katalin Kováts kaj Sylvain Lelarge. Ili en amuza formo prezentis kursojn por komencantoj kaj spertigis progresantojn. Okazis KER-ekzamenoj. Esperantlingvaj aŭtoroj prezentis siajn verkojn dum la aŭtoraj horduonoj. En la libroservo estis ekspoziciataj ne nur diversaj libroj, sed ankaŭ aliaj esperantaĵoj por vendo.

Esperanto-Provence propagandis kaj varbis por la venontjara Eŭropa kongreso okazonta (14.–17.05.2027) en la sudo de Francio, proksime al la urbo Marsejlo. Same okazis por la 9-a afrika kongreso en Togolando (26.–31.12.2026). En alia okazo oni parolis kaj logis por projektoj de la kulturdomo - kastelo Greziljono. Lundo estis dediĉita al la klerigado. Marde, la tradicia kongresa programo "Tago de lernado" prezentis plurajn interesajn prelegojn kaj estis samtempe AMO-seminario. Same kiel lastjare en Brno, ankaŭ ĉi-jare okazis la "Ĉina Tago". En la koridoro oni povis admiri belan foto-ekspozicion: "75-jara jubileo de Ĉina Esperanto-Ligo".

Merkredo estis rezervita al tuttagaj ekskursoj. Unu el ili gvidis ĝis Maribor en Slovenio. Dum tiu tago la kongresejo estis fermita. Pluraj partoprenantoj faris sian propran programon. En la parko de Graz estis plantita arbo por memori tiun ĉi kongreson.

Ne eblas mencii ĉiujn programerojn, do mi citos nur kelkajn: interesa prelego pri Madagaskaro, pri La Esperanto-muzeo de la aŭstria Nacia biblioteko, pri aŭstraj gekomponistoj kaj kulturo, pri ĉina Teo-ceremonio, pri sciencaj prelegoj: IKU (Internacia Kongresa Universitato), SK (Scienca Kafejo), SUS (Scienca Universitata Sesio), pri AI (Artefarita Inteligenteco), pri Traduk-konkurso Vejdo kaj la fotokonkurso de ILEF (Internacia Ligo de Esperantistaj Fotistoj). Ne mankis omaĝoj al gravaj forpasintaj esperantistoj, kant-ateliero de Kajto, Belartaj konkursoj, Aŭkcio, kongresa Bankedo kaj Balo, venontaj UK-oj, Internacia Arta vespero. Impresis Orgena koncerto. Nekutima kaj alloga estis la programero "Astrofiziko renkontas muzikon" — surekrana prelego pri efektoj de la procedoj en la universo kun muzik-akompano — kiu kreis fascinan rigardon al la misteroj de la kosmo.

Dum la nacia vespero prezentiĝis la loka folklorgrupo kun belaj dancoj, el Kroatio plezurigis nin la grupo Golub (Kolombo) per bukado de belkantoj, kiuj pliriĉigis la kongresanojn. Unuafoje estis prezentita interkultura spektaklo "Sorĉe de verda stelo". La kongreso estis tre sukcesa malgraŭ la varmego, kiu regis ĉi-somere en tuta Eŭropo. Necesas danki al la organizantoj de tiu ĉi impona evento kaj antaŭĝoji pri la venontjara UK en Aŭstralio de la 3-a ĝis la 10-a de julio 2027.

Fotis kaj aranĝis Liba Gabalda

Mia vojaĝo

Ángel Arquillos Lopez

De antaŭlonge mi vojaĝadas
kun mia mio.
Bremsi la ĉaron
mi ne kuraĝas
eble pro timo,
ĉar sub la vojo
estas abismo,
kaj la ĉevaloj
plengalopadas.
Ho mia Dio!

De antaŭlonge mi nur preĝadas,
sed la ĉielo,
pro la bruego
eble ne aŭdas,
aŭ ĉar mi vere
diras nenion,
ĉar mi troigas
per fantazio,
kaj mi dormadas
en mia mio...

De antaŭlonge mi plore klamas
kaj kun deliro
mi nur imagas
mondon sen limoj,
ĉar la distanco
estas la vivo
de la forpaso
ĝis la naskiĝo
kaj ĉio falas
kiam subite
sur mia ĉaro
vokas min Dio,
kaj mia vojo
montras la finon.

La doloro de malsama infaneco – la poliomjelito

Caio Matos

En la 1970-aj jaroj, en Penha do Norte, la vivo de infanoj kutime disvolviĝis inter polvo, mangarboj kaj la bruo de stratetaj ludoj. Sed por unu el ni — por Joĉjo — la infaneco havis alian pezon. La poliomjelito, tiu malsano kiu tiam timigis tutan kvartalon, lasis sur lian korpon markon, kiun neniu kuracilo povis mildigi: unu kruro pli mallonga, kaj doloro kiu ne konis ripozon.

En la peladoj de la strato, Joĉjo neniam kuris. Li ĉiam staris ĉe la pordego de la improvizita futbalejo, kiel nia golulo. Li havis ok jarojn kaj ĵetis sin sur la teron kun tia forto, kvazaŭ en tiu momento li povus esti same rapida, same libera kiel ni. Tiu unu horo de la tago estis lia maniero partopreni la vivon, kiun la malsano limigis.

Lernejo por li estis preskaŭ mito. Li hontis lami sur la vojo, hontis ne sekvi la ritmon de la klaso. Dum ni grimpis la mangarbon por ŝteli verdajn fruktojn, li restis malsupre, atendante ke iu falos. Dum ni transnaĝis la rivereton, li restis ĉe la bordo, kun akvo nur ĝis la genuoj, rigardante nin kvazaŭ ni apartenus al alia mondo.

Liaj fratoj kreskis kaj elmigris por serĉi laboron kaj pli bonan vivon. La domo malpleniĝis, kaj la silento lasis lokon al riproĉoj. Vespere, kiam Joĉjo revenis, li ĉiam aŭdis la saman frazon:

Mia filo, kial vi ne serĉas laboron?

Neniu demandis kial li ne eliris dum la tago.

La animo de Joĉjo suferis senbrue. Li komencis fumi, trinki, pasigi posttagmezojn ĉe la bilardejo. La malvirtoj ne estis malbono en si mem; ili estis fuĝo. Facila, tuja, kaj por li — la sola maniero foresti de la mondo, kiu rigardis lin kun juĝo.

Ĝis unu nokto.

Li eniris la domon plorante — ne per simplaj larmoj, sed per tiuj singultoj kiuj venas de jaroj da silentigita doloro. Kaj fine li parolis. Li diris, ke li ne eliris ĉar doloris. Doloris la kruro, doloris la honto, doloris la timo ne scii skribi sian nomon ĝuste en dungopetilon.

Li ne bezonis riproĉojn. Li bezonis, ke iu sidu apud li kaj demandu: Kie doloras?

La demando ne resanigus lin. Sed ĝi estus la unua fojo, kiam iu vere rimarkus lian doloron. Kaj eble, se atento, subteno, komprenemo estus venintaj ĝustatempe kaj decmaniere, lia vojo estus iom malpli peza. ♦

Kio faras nin homaj? – Kiam la Lingvo ekparolas

Erika Godó

Kio faras nin homaj? – Kio faras nin homaj? Jen demando, kiu ŝajnas simpla, sed malfermas pordon al multe pli profunda pripenso.

En ĉi tiu nekutima, poezia libro la respondo ne venas tuj. La leganto renkontas misteran voĉon, kiu parolas en la unua persono. Ĝi ne prezentas sian nomon. Ĝi rakontas pri si kvazaŭ ĝi estus malnova kunulo de la homaro: ĝi helpas nin esprimi pensojn, kundividi sentojn, konservi memorojn kaj transdoni rakontojn kaj kulturon de unu generacio al alia.

Nur iom post iom ni komprenas, kiu kaŝiĝas malantaŭ tiu voĉo.

La Lingvo.

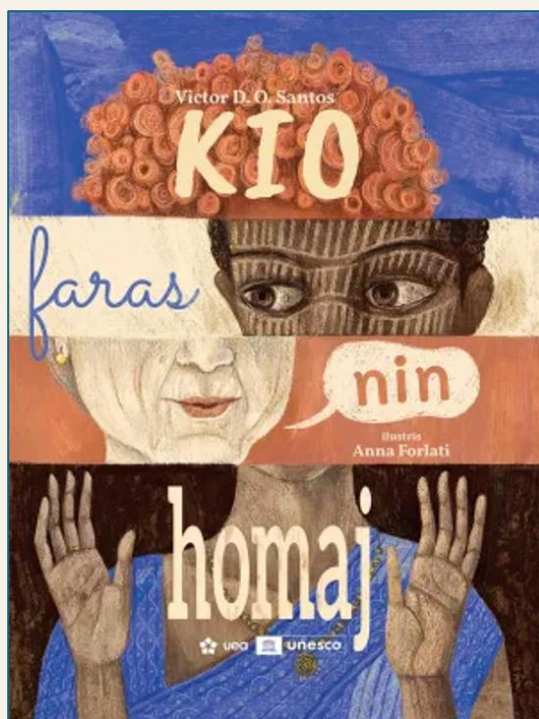
La ideo estas simpla, sed ĝia signifo estas vasta. Sen lingvo ni povus vivi, sed nia mondo estus multe pli malvasta. Per lingvo homo ne nur komunikiĝas kun alia homo. Li povas rakonti pri tio, kio okazis antaŭ cent jaroj, doni nomon al io ankoraŭ ne ekzistanta, konservi la memoron pri homo, kiu jam foriris, kaj transdoni al infano tion, kion antaŭaj generacioj lernis.

Tial lingvo estas ankaŭ memoro.

Ĝi estas hejmo por rakontoj, poemoj, kantoj, mitoj kaj spertoj. Kiam lingvo malaperas, ne malaperas nur vortoj. Kun ĝi povas malaperi parto de la kultura memoro de popolo.

Ĝuste pro tio la libro havas apartan signifon en la kunteksto de la Internacia Jardeko de Indiĝenaj Lingvoj 2022–2032, iniciato de Unesko dediĉita al la protektado kaj revigligo de indiĝenaj lingvoj kaj al la konsciigo pri la graveco de lingva diverseco.

Kaj jen aperas interesa paradokso: libro pri la valorego de la lingva diverseco atingas la internacian publikon ankaŭ pere de Esperanto.

Esperanto ne anstataŭigas la lingvojn de la mondo. Male, ĝi povas helpi ilin renkontiĝi. Ĝi povas esti ponto inter homoj, kiuj havas malsamajn gepatrajn lingvojn, malsamajn historiojn kaj malsamajn kulturajn memorojn.

Tial la Esperanto-eldono de Kio faras nin homaj? estas pli ol simpla traduko. Ĝi mem fariĝas parto de la mesaĝo de la libro.

UEA prezidanto Fernando Maia kun Victor D. O. Santos

La aŭtoro Victor D. O. Santos, brazila lingvisto kaj verkisto, kun la ilustristino Anna Forlati, itala artisto, kaj la Esperanto-tradukinto Paulo Sergio Viana, brazila tradukisto, kune kreas verkon, kiu transiras lingvajn kaj kulturajn limojn.

La infano povas legi ĝin kiel belan enigmon.

La plenkreskulo eble haltos post la lasta paĝo kaj demandos sin:

Kion signifas lingvo por mi?

Kiuj vortoj konservas miajn memorojn? Kiuj vortoj apartenas al mia infanaĝo? Kiuj vortoj transdonos ion pri mi al tiuj, kiuj venos poste?

Kaj eble tiam ni komprenas, ke la demando Kio faras nin homaj? ne ricevas nur unu respondon.

Sed unu el la plej profundaj respondoj estas:

Ni estas homoj, ĉar ni povas doni vortojn al nia mondo – kaj per tiuj vortoj lasi spuron en la memoro de aliaj. ♦

Telefoni al vi

Lenke Szász

La telefono eksonoris, kaj mi atendis kun tremanta koro vian voĉon, tiun varman baritonon. La telefono sonoris ie, malproksime. En via ĉambro. Mi ne havis telefonon tiutempe, telefonis el strato, el publika telefonbudo. Mi enigis la unuan moneron en la aparaton, kaj atendis. Vian voĉon, kiu vibrigis mian koron. Okazis, ke mi trakuris stratojn por trovi nedifektan, funkciantan aparaton, kaj ĝojis, se mi trovis unu.

Falis la unua monero. Vi levis la aŭdilon. La strato mergiĝis, la urbo mergiĝis, estis nur via voĉo en la tuta universo.

La moneroj falis unu post la alia en la kesteton de la malnovmoda aparato. Tiaj aparatoj ne plu estas en la urboj. Subite la moneroj elĉerpiĝis. Kaj via voĉo eksilentis. Mi eliris el la niĉo. Kapturigne, kun tremantaj kruroj mi aliĝis al la preterpasantoj.

Kiel malfacile estis por mi ne kanti, ne saltadi sur unu piedo pro feliĉo! Kial? Kion vi diris? Neniam mi povis rememori precize, eĉ ne post nur tri minutoj. Nur via voĉo, tiu unika, plenigis mian koron, kiel muziko. Kaj mi ne povis imagi la finon de tiu feliĉo.

Kiel forflugis la jaroj! Pli ol jardeko pasis. Mi havas nun porteblan telefonon. Surstrate estas modernaj aparatoj.

Telefoni al vi...

En sonĝo mi ofte vagadas en via urbo. Tiu ensonĝa urbo apenaŭ similas la vian. Estas mallumo. La tuta urbo estas en mallumo, sed mi memoras la lokojn, kie estas publikaj telefonoj kaj emocioj serĉas. Mi trovas unu! Sed mankas aŭskultilo. Alian telefonon mi serĉas, mi volas telefoni al vi. Sed mi ne rememoras vian numeron. Mi forgesis ĝin. Nepre mi volas vidi vin! Mi volas esti kun vi. Mi devos venki la dignosenton kaj viziti vin sen esti invitita. Tion mi faros!

Mi staras antaŭ via blokdomo. Batas mia koro. Mi eniras. Sed la ŝtupetaro estas ruiniĝinta, kiel post tertremo. Kiel supreniri ĝis la tria etaĝo?

Mi komencas grimpi sur la restaĵoj de la ŝtupoj, sur danĝeraj randoj. Mi timas. Sed finfine mi estas antaŭ via pordo. Mi frapetas kaj la pordo malfermiĝas. Nekonatulo diras malafable: - Li ne loĝas ĉi tie.

Mi staras embarasata kaj sentas teruran mankon.

Multfoje mi havis tiun sonĝon: Ne eblas telefoni, ne eblas aŭdi vian voĉon, ne eblas esti kun vi.

Mi vekiĝas, apud mi estas portebla telefono. Tiutempe oni eĉ ne imagis tian miraklan ilon. Mi povas telefoni al iu ajn urbo, al iu ajn lando. Bonega telefono ĝi estas, ĝi perfekte funkcias.

Sed vi ne plu estas... ♦

Nia verda lando

Yi Qiao

Tra montar' radias jen aŭroro
sur arbaro kaj river' ondanta.
Tra kamparo flagras verda gloro
danke al nia afero granda.

Kiel ĝardenistoj de l' kulturo,
ni la verdan landon zorge gardas.
La homaro fronte al futuro,
ni pli dignan mondon arde vartas.

Vent' printempa dezerton verdigu,
gekolegoj jubilas kun ĝojo.
Nia verda flago nin instigu,
plu progresi sur l' aŭtenta vojo.

Ho la verda stelo nin prilumas,
l' idealon saman ni brakumas

Universala Historio

(Traduko de la poemo de Gianni Rodari)

Esperantigis: Cristina Bollini

En la komenco la tero estis tute erarplena,
fari ĝin loĝebla estis laboro tre fadena.
Por transiri riverojn ne ekzistis pontoj.
Mankis vojetoj por grimpi sur montoj.
Ĉu vi volis sidi? Eĉ ne fojno de benketo.
Ĉu vi falis pro laco? Ne estis lito por dormeto.
Por ne vundi la piedojn: nek ŝuoj, nek botoj.
Se vi vidis malklare: mankis okulvitraj lotoj.
Por ludi matĉon ne ekzistis pilkoj;
mankis la poto kaj fajro por la makaronio-filkoj,
eĉ pli bone rigardante, mankis ankaŭ la pasto.
Estis tute nenio. Nulo per nulo kaj basta.
Estis nur la homoj, kun du brakoj por laborado,
kaj por la plej grandaj eraroj komenciĝis riparado.
Sed por korekti restas ankoraŭ multaj taskoj,
stiru viajn manikojn: laboro atendas nin, sen maskoj!

La famo

Khalil Gibran

Esperantigis: Cristina Bollini

Mi marŝis sur la sablo.

Malalta tajdo.

Kaj malsupren, preter la kurbo,
mi skribis version en la sablo.

Kaj en tiu verso mi skribis
kion mia menso pensis kaj
kion mia animo deziris.

Kaj kiam la tajdo estis alta,
mi revenis, denove, al tiu strando
kaj trovis nenion de tio, kion mi skribis.

Mi trovis nur la spurojn
de la bastono de iu
kiu blinde tie marŝis.

Homoj en Nia Vivo

Khalil Gibran

Esperantigis: Cristina Bollini

Homoj eniras vian vivon pro kialo, por sezono, aŭ por la tuta vivo.

Kiam vi malkovros, kia speco ili estas, vi scios kion fari por tiu el ili.

Kiam iu estas en via vivo pro KIALO, estas kutime por plenumi bezonon, kiun vi esprimis ekstere aŭ interne.

Li venis por helpi vin tra malfacilaĵo, por provizi al vi gvidadon kaj subtenon, por helpi vin korpe, emocie aŭ spirite.

Li povas ŝajni kiel ĉiela dono, kaj vere li estas.

Li estas tie ĝuste pro la kialo, kial vi bezonas lin.

Sen ia ajn kulpo de vi, foje, aŭ en nekonvena tempo, tiu persono diras aŭ faros ion por fini la rilaton.

Kelkfoje li simple foriras. Kelkfoje li mortas.

Kelkfoje li kondukas tiel, ke li devigas vin preni pozicion.

Kion vi devas kompreni estas, ke via bezono estas plenumita, via deziro kontentigita, lia tasko finita.

La preĝo, kiun vi suprensendis, ricevis respondon, kaj nun estas tempo pluiri.

Iuj homoj eniras vian vivon por SEZONO, ĉar venis via vico kunhavigi, kreski, aŭ lerni.

Ili alportas al vi sperton de paco, aŭ igas vin ridi.

Eble instruas al vi ion, kion vi neniam antaŭe faris.

Ili kutime donas al vi nekredeblan kvanton da ĝojo.

Kredu ĝin. Ĝi estas reala.

Sed nur por sezono.

Rilatoj por la TUTA VIVO instruas al vi dumvivajn lecionojn, aĵojn sur kiuj vi devas konstrui por havi solidan emocian fundamenton.

Via tasko estas akcepti la lecionon, ami la personon, kaj uzi tion, kion vi lernis, en ĉiuj aliaj rilatoj kaj kadroj de via vivo.

Oni diras, ke la amo estas blinda, sed la amikeco estas klarvida.

Dankon pro tio,

ke vi estis parto de mia vivo,

ĉu por kialo,

por sezono,

aŭ por la tuta vivo.

Virino kaj hundo

Yin Jiaxin

Sur la vojo reen al la urbo Vudan, ekster la fenestro de la aŭto etendiĝis la senlima aŭtuna pejzaĝo de la Nordĉina Ebenaĵo, sed li sentis, kvazaŭ densa plumbo premus lian bruston. La formalaj ridetoj ĉe la nupto de lia filo, la ĝentilaj bondeziroj de la gastoj, kaj tiu frazo “Fine ni plenumis la taskon”, kiun la patro de la bofilino, frapetante lian ŝultron, diris al li — ĉio finiĝis tri tagojn antaŭe. Li strabe rigardis la virinon, kiu dormetis sur la apuda sidloko: ŝia kapo estis iomete klinita, sur la lipoj pendis kontenta rideto, kaj en la brakoj kuŝis la brunan pudelon Laifu, kiu, rimarkinte lian rigardon, svingetis la voston plurfoje, kaj denove metis la mentonon sur la brakon de la virino.

Li retiris la rigardon kaj interne kalkulis, ke la unua afero, kiun li faros reveninte al Vudan, estos proponi al ŝi eksedziĝon. La ideo loĝadis en lia koro pli ol dudek jarojn, kiel neeltirebla najlo, kiu korodas lian karnon kaj turmentas lian menson.

La plej frua “najlo” estis enbatita en aŭtuno de 2000, kiam lia filo estis nur unujara, kaj li sin okupis kiel vendisto en ŝtata entrepreno. Iun posttagmezon la aŭtuna suno brilis blindige. Li prenis aŭtobuson al klienta kompanio. Pasante preter la hotelo Vudan, li neatente ĵetis rigardon ekster la fenestron, kaj vidis la virinon eliri el la rotacia pordo de la hotelo, kun la vangoj ruĝaj, kaj haroj iom malordaj. Irante, ŝi per la mano ordigis la harojn malantaŭ la oreloj. Ŝi portis la kremkoloran ventomantelon, kiun li donacis al ŝi en ŝia naskiĝtago.

Tiam lia korbato kvazaŭ estis abrupte kaptita de io. La hotelo, tia horo, la gesto ordigi la harojn — li kompreneble sciis, kion signifas ĉio ĉi tio. Li sufokiĝis de kolero, kaj dezirus flugi el la fenestro, kaj haltigi la virinon por pridemandi, kial ŝi faris perfidaĵon.

Ĉe la vesperkrepusko, kiam la virino revenis, li, kun severa mieno, demandis al ŝi: “Kion vi faris posttagmeze en la hotelo Vudan?”

La virino, ŝanĝinte la ŝuojn kaj neŝanĝante la mienon, respondis: “Tuj alilokaj klientoj vizitos nian firmaon, mi rezervis ĉambrojn por ili.”

Ŝia tono estis tiel ordinara kiel ŝi listigus pladojn. Dirante tion, ŝi eniris en la kuirejon kaj zonis la antaŭtukon.

Li ne plu demandis, sed la sekvan tagon li informiĝis, ke ŝia firmao ne rezervis ĉambrojn en la hotelo Vudan. Li intencis senmaskigi ŝian mensogon ĉe enlitiĝo. Sed tiun vesperon la filo subite febris, kaj li senhezite al la hospitalo veturigis per taksio la infanon tenatan de la virino kaj akompanatan de la infanistino. En la hospitalo, la tutan nokton pasigis la trio sendorme, kaj ĉe tagiĝo li rimarkis, ke la okuloj de la virino estas tiel ruĝaj kiel la kuniklaj. Li atente konsideris: eĉ se li senmaskigus ŝian mensogon, kio do? *Kaptu la ŝtelistojn kun ŝtelaĵo, kaptu l' adultulojn en ge-paro*; nur pro tio, ke ŝi eliris el la hotelo kun ruĝaj vangoj, oni ne povas pruvi ion; se li ne kaptus la freŝan faron inter ŝi kaj iu viro, ŝi povus facile nei ĉian akuzon; kaj se li farus skandalon, la najbaroj mokridus lin; krome, la filo estas nur unujara kaj ja bezonas la patrinon. Do, li devis subpremi sian koleron.

Dum la jaroj, kiam la filo vizitis bazlernejon, lia kariero komencis prosperi, li fariĝis regiona respondeculo, kaj multobliĝis liaj sociaj aktivecoj. La virino, krom labori en la firmao, prizorgadis la filon kaj mastrumis kun silenta efiko. Tiutempe la geedzoj, kvankam okupitaj, tamen vivis harmonie. Ŝajne li jam forgesis tiun “najlon”.

Post kiam la filo iris al mezlernejo kaj loĝis en la lernejo, la virino havis sufiĉe da libera tempo. Ŝi havis neniun alian ŝatokupon, do provis ludi maĝongon, kelkfoje en najbara domo, kelkfoje en maĝonga salono. Komence ŝi ludis nur semajnfine, poste ŝi sin fordonis al ludado de maĝongo kaj ofte rehejmiĝis tre malfrue. Li ne zorgis, pensante, ke ne estas malutile ludi maĝongon por distro post laboro.

Iun tagon, la najbaro Zan ebriiĝis kaj bonintence avertis al li: “Frato, via edzino tre belas, vi devas ŝin gardi bone. Tia loko kia maĝonga salono estas nedeca. Tieaj viroj estas lascivaj. Iuj viroj komplete aranĝas ludojn kaj faras belan virinon perdi monon tro multan por ke ŝi povu pagi surloke, tiam ili postulos ŝin repagi per seksumo.” La buŝo de Zan proksimiĝis al lia orelo, kaj la alkoholaodoro ŝprucis sur lian vizaĝon.

De post tiam, li kaŝe observis la virinon. Efektive, ĉiufoje kiam la virino iris ludi maĝongon, ŝi tualetis zorgeme, kio vekis lian suspekton. Unu fojon, li hazarde trovis, ke malmultiĝis la kondomoj en la noktotablo, do li pli atente observis la virinon. Iun vesperon, antaŭ ol iri ludi maĝongon, ŝi sin vestis bele kaj eĉ surŝprucis parfumon sur sin. Post foriro de la virino, malferminte la noktotablon, li rimarkis, ke mankas du kondomoj.

Aliafoje, vespermanĝinte, ŝi surmetis lanan ĵerzon, kaj kombis al si la harojn, dirante, ke ŝi ludos maĝongon en la domo de Gazi en la kontraŭa konstruaĵo. Li demandis, kiuj aliaj ĉeestos, kaj ŝi respondis, ke estas ankaŭ fratino Liu kaj frato Van el la apudaj konstruaĵoj.

Tiun nokton li sidadis en la salono fronte al la televidilo ŝaltita sen sono. La pendhorloĝo sur la muro estis iranta unu horon post alia: la dek-unua, la dek-dua. Li iris al la balkono, kaj rigardis tra la fenestro, ke ankoraŭ brilas la lumo en la salono de Gazi. Post kelkaj minutoj, fratino Liu kaj frato Van unu post la alia eliris el la enirejo de la konstruaĵo kaj rehejmiĝis aparte. Sed lia virino ne eliris. La aŭtuna vento donis al li anserhaŭton. Kvardek minutojn poste, lia virino fine rapidis el la enirejo, kun la kapo klinita.

En la sekva tago li ŝajnis babili kun fratino Liu, demandante: “Kiu perdis plej multe hieraŭ vespere?”

Fratino Liu kunŝovis la lipojn: “Via edzino havis la plej malbonan ŝancon. Gazi gajnis plej multe.”

“Ludi ĝis tiom malfrue, ĉu la edzino de Gazi ne sentis sin ĝenita?” demadis li, afektante malstreĉan sintenadon.

“Lia edzino forestis pro oficovojaĝo. Ni ĝenis neniun,” klarigis fratino Liu.

Li ne plu demandis, kaj ekkomprenis, kial la virino eliris kvardek minutojn malfrue. Tiun nokton, kuŝante en la lito, aŭskultante la egalan spiradon de la virino, li tenis la okulojn malfermitaj ĝis tagiĝo. Li sciis, ke nur per rezonado kvereli kun la virino estas senutila.

Cetere, la filo, en la lasta jaro de la malsupera mezlernejo, estas klasita inter la unuaj tri en la grado, kaj la ĉefinstruisto diris, ke li verŝajne povos eniri provincan ŝlosilan mezlernejon. Li absolute ne esperis, ke malharmonio de la familio detruu la perspektivon de la filo. Do li denove, kun aflikto en la koro, elektis silenti pri la virina perfido.

Tamen, tia silento estis malfacile eltenebla, kiel akra tranĉilo sur la brusto. Li estis distriĝema en la laboro, kaj dum kunvenoj lia kapo estis plena de la ruĝaj vangoj de la virino ĉe la hotelpordo kaj la lumo en la domo de Gazi brulanta ĝis profunda nokto. Li ne kuraĝis kaj ankaŭ hontis rakonti al aliulo pri sia ĉagreno. Klare sciante, ke mem estas kokrita, li devis ŝajnigi sin tute trankvila. Li ĉiam estis malgaja enkore, kaj ne havis elirejon por ellasi sian morozon, ĝis tiu tago kiam li trovis forlasitan hundidon survoje.

En papera skatolo tremanta estis la bruna hundido, kies okuloj ankoraŭ ne malfermiĝis. Li portis ĝin en la mankavoj hejmen. La virino malŝatis ĝin kaj ordonis al li forĵeti ĝin. Li ne agis tiel, male li nutris ĝin per lakto, kaj ĝi sukcesis vivi. Li nomis ĝin Laifu.

La pudelo kreskis tagon post tago kaj fariĝis pli kaj pli ĉarma. Ĉiutage ĝi svingis la voston por lin adiaŭi aŭ bonvenigi ĉe la pordo, Ĝi ŝatis saltadi gaje ĉirkaŭ li, froti liajn krurojn per la kapo, kaj kiam laca, kuŝi tuj apud li. Dum lia promeno, ĝi ĉiam akompanis lin; se ĝi rimarkis alian hundon aŭ katon proksime, ĝi brave antaŭeniris kaj bojadis furioze, avertante ilin ne proksimiĝi al ĝia mastro. Ŝajnis, ke ĝi povas kompreni liajn vortojn: li ordonis al ĝi sidi, kaj ĝi sidiĝis; li ordonis dormi, kaj ĝi obeeme kuŝiĝis en sian neston; li ordonis preni la pantofelojn, kaj ĝi rapidis preni ilin al li. Iafoje li lasis ĝin petoladi sur la gazono aŭ la placo de la loĝkvartalo kun aliaj hundoj. Kiel ajn ĝoje kaj entuziasme ĝi estis petolanta, se li mallaŭte vokis: "Laifu, hejmeniru", ĝi tujtuj forlasis la kunludantojn kaj fulme galopis al li. Iun vesperon, li vokis "Laifu" sur la placo, sed ĝi ne aperis. La monitorado montris, ke ĝi estis ŝtelita. Post duonmonato, kiam li jam senespere pensis, ke Laifu neniam revenos, neatendite ĝi aperis, trenante sian magran kaj lacan korpon. Neniu sciis, kiel ĝi eskapis el la hundoŝtelistoj kaj kion ĝi travivis dum la pasintaj tagoj. De tiam li pli ŝatis Laifu, eĉ konsideris ĝin sia amiko. Tempaltempe li kun Laifu promenis al la riverbordo malantaŭ la loĝkvartalo. Sidante en kvieta loko, kun Laifu sur siaj femuroj, li murmure verŝis al ĝi siajn ĉagrenojn kaj doloron en la koro, por malpezigi sian melankolion. Laifu trankvile rigardadis lin per siaj brilaj okuloj, kvazaŭ naiva infano aŭskultus fabelon rakontatan de plenkreskulo.

Vidante lian intimecon kun la hundo, oni ŝerce diris: "Nu, vi estas tiel bona al la hundo! Ĝi estus alia filo por vi!"

Li ridante respondis: "Jes, jes! Ĝi ja estas mia eta filo."

La filo jam eniris universitaton, kaj li havis nenian antaŭtimon. Li ne deziris daŭre teni sin en silento, kaj li volis fini tiun ĉi embarasan geedzecon. Tial li sekrete serĉis okazon akiri klaran pruvon pri la adultajo de la virino. Li rimarkis, ke ŝia poŝtelefono havas pasvorton kaj ŝi neniam lasas ĝin el la mano; eĉ sin banante ŝi portis ĝin; kelkfoje respondante telefonon aŭ sendante mesaĝojn, ŝi mistere kaŝiĝis flanken. Li ne demandis, nek montris ian anomalion. Li povis supozi, ke ĉe la alia ekstremo de la telefono certe estas iu adultulo. Sed li ŝajnigis ne zorgi.

Iun dimanĉon, dum tagmanĝo la virino diris, ke ŝi ludos maĝongon posttagmeze. Li diris nenion. Post la manĝo, li televidis futbalan matĉon, sidante sur la sofo kaj karesante Laifu. Dum ŝi lavis pladojn en la kuirejo, ŝia telefono, kiun ŝi forgesis sur la manĝotablo, ekeligis sonon, kiu estas Voĉat-mesaĝo. Li rapide rigardis ĝin. Ĝi legiĝis: “5014, Vudan-hotelo.”

Lavinte la pladojn kaj sin ordiginte, la virino eliris kun sia mansako. Nelonge poste, li veturigis sian aŭton al la hotelo Vudan. Li ne intencis kapti la geadultulojn surloke. Ĉar li denove havis antaŭtimon: nuntempe la filo estas en amo, se la skandalo pri lia patrino cirkulus al la knabino, eble ŝi hontus havi tian ontan bopatrino kaj tiale rompus kun la filo. Li provizore ne volis divorci, ĉar li timis, ke la ontaj boparencoj ne konsentu, ke ilia filino edziniĝas en rompitan protofamilion. Li supreniris al la kvina etaĝo de la hotelo, sekrete metis sian poŝtelefonon ĉe la rando de la tapiŝo antaŭ la pordo de Ĉambro 5014, kun la kamerao funkcia, poste li gbatis en angulo de la koridoro. La video estis klara: la pordo malfermiĝis, la virino unue elŝovis la kapon por rigardi dekstren kaj maldekstren, poste glite eliris el la ĉambro, kaj post ŝi sekvis viro en blua jako. La viro ĉirkaŭprenis ŝian talion, kaj ŝi forpuŝetis lian manon, kun koketa rideto sur la vizaĝo.

Reveninte hejmen, li banis Laifu, kaj sidis sur la sofo, atendante la virinon.

Kiam la virino revenis, estis preskaŭ la kvina. Ŝi alportis sakon da oranĝoj, dirante al li: “Hodiaŭ mi, kun bona ŝanco, gajnis tricent juanojn, kaj aĉetis iom da fruktoj.”

“Hm.” Li senŝeligis unu, kaj dividis duonon al Laifu.

Kiam proponi eksedziĝon? Li decidis atendi ĝis post la nupto de la filo.

La nupto okazis en la dua de septembro en Pekino, kie la filo kaj la bofilino laboras. Estis la unua fojo por la virino veni al Pekino. Ŝi deziris viziti vidindaĵojn en Pekino. Dum la tri tagoj li veturigis ŝin kun Laifu al kelkaj famaj vidindaĵoj. La virino fotiĝis en ĉiu vidindaĵo, en la fotoj ŝi ridetis dolĉe.

Vekiĝinte el sia dormeto, la virino ekmemoris la vastan lagon, kiun ŝi vidis dum la veturo al Pekino, kaj demandis lin: “Kara, kie estas la marsimila lago ĉirkaŭita de larĝa herbejo, ĉu vi memoras?”

“Granda Sabla Lago.”

“O, ni veturos tien por foti kelkajn fotojn, ĉu bone?” Ŝia tono estis saturita de knabina romantiko, je kiu li momente konfuziĝis — antaŭ pli ol dudek jaroj ŝi ankaŭ tiel parolis al li, kaj siatempe li sentis tian tonon ĉarma.

“Tiu loko ne estas ekspluatita, tre dezerta,” li diris malvarme.

“Mi ĝuste ŝatas virgan pejzaĝon. Kun tia fono la foto certe aspektos pli bela.”

Ĉe vesperkrepusko lia aŭto eniris la urbeton apud Granda Sabla Lago. En la urbeto troviĝis nur unu gastejo, sur kies ŝildo mankis unu litero, kaj en la ĉambro estisodoro de malsekeco. Manĝinte kaj promeninte kun Laifu, ili demandis al la mastro, kio estas amuza ĉe Granda Sabla Lago.

La mastro, kun cigaredo en la buŝo, diris: "Nenio amuza. Oni nur povas rigardi de malproksime. La herbaro aspektas verda kaj glata, sed sube estas marĉaj kavoj. Kiu falus, ne elirus. Ne eblas ludi sur la lago, ne estas vojo tien. Do oni preskaŭ ne vizitas la lokon."

Aŭdinte tion, la virino pli ekscitiĝis: "Ĝuste tio estas multe pli bona ol tiuj vidindaĵoj plenaj de homamasoj."

La geedzoj enlitiĝis, kaj Laifu kuŝis komforte sur la pantofloj de la mastro ĉe la lito. Iom laca, li volis dormi frue, sed la virino estis pasia en la momento. Ŝi ekkuŝis surventre sur li kaj ekkisis lin, tamen li ne volis malfermi la buŝon por akcepti ŝian langon, ĉar tiu ĉi buŝo estis iam kisita de oni ne scias kiom da viroj. Kun la okuloj fermitaj, li lasis la virinon per si mem moviĝi ebrie sur li. Kiomfoje pensante, ke tiu ĉi nuda korpo iam ruliĝis kune kun oni ne scias kiom da nudaj viroj, li sentis abomenon.

Estingiĝis la fajro de pasio, kaj la virino iom malkontente demandis: "Ĉu vi laciĝis?"

"Jes," li respondis indiferece.

Paŭzinte momenton, ŝi daŭrigis: "De longe vi ne iniciatis intimecon kun mi. Mi sentas, ke vi ne plu havas tian pasion al mi kia antaŭe."

Li grimacis per la lipoj kaj aperigis malestiman rideton, pensante en si: mia akvoglaso estas sinsekve trinkitaj de aliuloj, ĉu mi ankoraŭ volas trinki ĝin?

"Ĉu vi ne plu amas min?" ŝi demandis dorlote, sed kun iom da plendo.

Li ne volis respondi la demandon, do li ĉirkaŭdiris: "Dormu. Morgaŭ ni devos fari fotadon kaj veturadon." Dirinte tion, li turniĝis kaj ekdormis.

Granda Sabla Lago estis vere bela: inter la ŝoseo kaj la lago estis verda tapiŝego de la malalta herbaro, sur kiu tie kaj tie svingiĝis diversaj floretoj, kaj la pura aero ĝojigis la koron; sur la lazura ĉielo ŝvebis blankaj nuboj; super la akvo libere flugis aroj da grizaj birdoj. Ĉe la rando de la herbejo, la virino ekzaltite skuis la manikojn, flirtigis la jupbaskon, kaj faris pozojn. Ankaŭ Laifu ekscite petolis ĉirkaŭ la geedzoj, svingante la voston. Li kontinue kaptis la virinon kaj la hundon en foton.

Ignorante la avertan tabulon, sur kiu skribita estis "La herbejo estas danĝera", la virino petis al li fari video-registradon pri tio, ke ŝi kuras sur la herbejo kun Laifu, Li malaprobis ŝian peton. Sed la virino paŭtis kaj argumentis: "Rigardu la herbejon! Ĉu vi ne povas klare distingi, kie estas seka tero kaj kie malseka? Ne licas ludi sur la herbejo, ĉar oni timas, ke ludantoj detruos ĝin. Venu, rapidu foti kelkajn por mi." Dirante tion, ŝi kun Laifu ekkuris foren sur la herbejo.

Kun la telefono levita en la mano, li sekvis ilin, kriante: "Atentu! Ne kuru malproksimen!"

La ekstaza virino, kun la vizaĝo al la ĉielo kaj ambaŭ brakoj etendantaj, jen sin turnis jen kuris kun ĝojaj krioj. Laifu bojadis ĉe ŝiaj piedoj. Ili kuris pli kaj pli fore, kaj ŝia ruĝa jupo similis al saltanta fajro sur la verda herbejo.

Li faris filmadon post ili, vokante: "Sufiĉe. Revenu!"

Antaŭ ol liaj vortoj finiĝis, aŭdeblis “pum”. La virino kaj Laifu samtempe malleviĝis en la ŝlimon de la marĉo plene kovrita de herboj. La ŝlimo tuj superis ŝiajn femurojn kaj ŝia korpo iompostiom sinkis suben. Flanke Laifu baraktis kaj bojadis en la kota akvo.

“Kara, savu min!” kriis konsternite la virino, kies manoj konfuze kaptadis herbamasojn sur la kota akvo, sed ŝi sinkis des pli rapide.

Forĵetinte la telefonon, li urĝe kuris antaŭen, kaj streĉite kriis al la virino: “Kuŝiĝu antaŭen, ne panikiĝu!”

Ĉe la marĉorando, li kuŝiĝis surventre sur la tero kaj rapide rampis antaŭen. Lia mano unue atingis Laifu, kaj per unu tiro li ĝin eltiris kaj ĵetis flanken. Skuadante la korpon, Laifu restis proksime, kun la vosto inter la kruroj.

“Donu la manon al mi!” kriante, li etendis sian manon al la virino. Kaj ĉi tiu larmante ankaŭ etendis sian manon antaŭen, sed ambaŭ manoj neniel povis tuŝi unu la alian. La sinkanta virino triste petegis: “Kara, rapidu tiri min!”

Li laŭeble etendis siaj manon kaj korpon.

“Kial vi savis la hundon, ne min?” la virino plore plendis.

Je ŝia demando, li ekgapis, kun la mano rigide pendanta en la aero. Subite, la ruĝa vizaĝo ĉe la hotelpordo, la lumo en la domo de Gazi, la malaperintaj kondomoj, la poŝtelefono antaŭ ĉambro 5014 — ĉiuj bildoj trafis lian kapon kaj blokis lian koron firme.

La kota akvo jam atingis ŝian bruston, kiam li aŭdis sian propran voĉon indignan malvarme elpremitan tra la dentoj: “Ĝi estas pli fidela ol vi!”

Ĉe liaj vortoj la virino tute surpriziĝis, kaj sur ŝia distordita vizaĝo ekaperis esprimo, kiun li neniam vidis. Senvorte kaj kun larmoj sur la vangoj, ŝi instinkte baraktis kaj baraktis, dum ŝia korpo laŭgrade sinkis en la kotan akvon... ♦

Al la Rivero —

Tradukis: John Huang

Verkis: Edgar Allan Poe

Bela rivero! En via hela, klara fluo
de kristala, vaganta akvo,
vi estas simbolo de la brilo
de belo — de la malkaŝita koro —
de la ludema labirinteco de l' arto
en la filino de maljuna Alberto;
Sed kiam en viaj ondoj ŝi sin rigardas —
kaj la akvo tiam brilas kaj tremetas —
ho, tiam la plej bela el riveretoj
similas al ŝia adoranto;
Ĉar en mia koro, kiel en via fluo,
profunde kuŝas ŝia bildo —
en tiu koro, kiu tremas sub la radio
de ŝiaj okuloj, kiuj sondas la animon.

Verkita ĉirkaŭ 1828; unuafoje publikigita en 1829.

La Ok Senmortuloj Transiras la Maron

Ĉina popolrakonto

Trad.: John Huang

铁拐李、汉钟离、吕洞宾、张果老、韩湘子、蓝采和、何仙姑、曹国舅

Li kun la Fera Lambastono: *Li kun la Fera Lambastono, Han Zhongli, Lü Dongbin, Zhang Guolao, Han Xiangzi, Lan Caihe, He Xianggu kaj Cao Guojiu.*

Li kun la Fera Lambastono: Ni venis rajdante sur nuboj; se ankaŭ forirante ni rajdos sur nuboj, tio ja estus tro enua. Hodiaŭ neniuj rajtu leviĝi sur nubojn! Ĉiu transiru la maron per sia propra lerteco. Kion vi diras?

Han Zhongli: Bone! Sed unu aferon ni interkonsentu antaŭe: kiu falos en la maron, tiu ne rajtos krei helpon!

Zhang Guolao: Ne fanfaronu tro frue! La fiŝoj en ĉi tiu maro plej ŝatas mordi la piedojn de dikuloj.

Li kun la Fera Lambastono: Nu, hodiaŭ ni do faru vojaĝon trans la Orienta Maro! Magia kukurbo, transformiĝu en leĝeran boaton! Fendu la ondojn, trarompu la nebulon, lasu min libere veturi. La ondoj venas de oriento, la vento iras okcidenten — inter ĉielo kaj tero, kie ne troviĝas vojo por libera vagado?

Han Zhongli: Do ankaŭ mi faru la vojaĝon! Banana ventumilo, regu la mildan venton! Per unu svingo disiĝu mil tavoloj da smeraldaj ondoj. La ĉielo estu mia tegmento, la maro mia mato; kiam mi ebriiĝos, mi simple kuŝiĝos — por kio ankoraŭ serĉi alian landon de senmortuloj?

Lü Dongbin: Kia libero, kia senzorgo!

Glavo de Pura Jango, ekbrilu per malvarma lumo!

Per unu glavo mi glitas super la ondoj kaj transiras la vastan maron.

La glavo akompanas mian vagadon, la nuboj disiĝas laŭ mia paso.

Kiam ĉielo kaj tero estas tiel vastaj,

kial ne reveni al la montoj iom pli malfrue?

He Xiangu: Brave, Lü Dongbin!

Lotuso ekfloru, smeraldaj ondoj kvietiĝu;

fadeno da delikata parfumo portas senmortulan silueton trans la akvon.

La floro, ekflorante, ne demandas pri la profundo de la akvo;

la parfumo, disvastiĝante, ne scias pri la vasteco de la maro.

Ankaŭ mi do sekvu ĉi tiun petalon de bonodoro

kaj flosu ĝis la fino de la blankaj nuboj.

Han Xiangzi: Jada fluto, eksonu!

Unu ĉiela melodio kvietigu dekmil ondojn.

En la montoj mi aŭskultas la susuron de pinoj, sur la maro la murmuradon de tajdoj;

ĉielo kaj tero abundas je puraj sonoj —

kial do timi solecon dumvoje?

Cao Guojiu: Kia belega pejzaĝo!

Jadaj tabuletoj, kuniĝu; ŝtuparo de senmortuloj, aperu!

Paŝon post paŝo mi supreniras kaj transiras la bluan maron.

Kiam venas nuboj, mi ne bezonas ilin bonvenigi;

kiam foriras la tajdo, mi ne bezonas ĝin adiaŭi.

Hodiaŭ, vagante inter ĉielo kaj tero,

mi volas esti nur senzorga gasto.

Lan Caihe: Florkorbo, balanciĝu; cent floroj, venu!

Floroj de kvin koloroj sternaĝu sur la maro.

Dum la milda vento ankoraŭ estas juna,

kie oni ne povas libere vagadi?

La printempa belo de la montoj neniam elĉerpiĝas;

kiam venas la emo, mi simple ekiras —

kial zorgi, kie troviĝas la fino de la mondo?

Zhang Guolao: Ĉiuj jam foriris; restas nur mi, la maljunulo!

Papera azeno, vekiĝu! Malpezaj estu viaj kvar hufoj!

Rajdante dorsdirekte, mi tretu la ondojn tra dekmil lioj.

Ne rapidu, ne rapidu!

Kiam mi venis, la montoj estis tie; kiam mi foriros,

la nuboj estos profundaj.

La montoj kaj akvoj antaŭe apartenu al ili;

la nebuloj kaj rozaj nuboj malantaŭe apartenu al mi.

Ne preterpasu la senmortulan pejzaĝon sen ĝin ĝui!

Edzino, ŝajnas al mi, ke mi ĵus vidis verajn vivantajn senmortulojn! ♦

Carroll vortludas — Kearney reludas

Kiel anglaj vortludoj ricevis novan vivon en Esperanto

John Huang

Noto pri la citaĵoj. La anglaj ekzemploj ĉi-sube estas kontrolitaj kontraŭ la teksto de *Alice's Adventures in Wonderland* de Lewis Carroll; la esperantaj citaĵoj estas kontrolitaj vorto post vorto kontraŭ *La Aventuroj de Alicio en Mirlando*, tradukita de E. L. Kearney kaj eldonita de la *British Esperanto Association* en 1910. La historiajn formojn, interpunkcion kaj proprajn elektojn de Kearney mi ne modernigis.

Alice's Adventures in Wonderland apartenas al tiuj libroj, kiuj ŝajnas simplaj ĝis oni provas ilin traduki. La rakonto pri knabineto, kuniklo, kato, frenezaj tetrinkantoj kaj ludkartoj estas facile resumebla. Sed la vera Mirlandon Carroll konstruis ne nur el roluloj kaj okazintaĵoj: li konstruis ĝin el lingvo.

La angla teksto senĉese misuzas ordinarajn vortojn: ĝi konfuzas simlsonajn esprimojn, dispecigas vortojn, prenas metaforojn laŭvorte, misinterpretas proverbojn kaj faras el lernejoj terminoj absurdan pseŭdosciencan. Tial laŭvorta traduko povas konservi la informon kaj samtempe mortigi la ŝercon.

La traduko de E. L. Kearney el 1910 estas aparte interesa, ĉar Kearney ofte ne demandas: “Kiu esperanta vorto egalas al ĉi tiu angla vorto?” Li demandas ion pli Carroll-an: “Kion mi povas fari per Esperanto, por ke la leganto denove renkontu lingvan kaptilon?” Foje li konservas la mekanismon; foje li inventas novan; foje li klarigas la anglan originalon; kaj foje li prudente rezignas pri neebla sona egaleco kaj lasas la absurdan situacion mem porti la humuron.

Ĉapitroj I–II: la lingvo jam komencas misfunkcii

Curiouser and curiouser

Carroll: “*Curiouser and curiouser!*”

Kearney: “*Pli kaj pli strange!*”

La fama angla frazo estas mem lingva mispaŝo: Alicio estas tiel surprizita, ke ŝi momente forgesas la ĝustan anglan komparativon. Kearney ne provas produkti intence malĝustan Esperanton. Li elektas la naturaĵon “Pli kaj pli strange!”. Tio konservas la sencon kaj la eksciton, sed perdas la metalingvan ŝercon: en la angla la eraro mem montras, ke Mirlandon jam infekti la lingvon de Alicio.

Tiu ekzemplo estas grava, ĉar ĝi montras, ke Kearney ne ĉiam kompensas. Lia traduko estas kreema, sed ne sisteme demonstracia. Li elektas siajn batalojn.

Cats and bats: inversigo pli ol vortludo

Carroll: “*Do cats eat bats? ... Do bats eat cats?*”

Kearney: “*Sed ĉu katoj manĝas vespertojn? ... Ĉu vespertoj manĝas katojn?*”

Ĉi tie la humuro ne dependas de angla homofonio, sed de dormema inversigo. Esperanto povas porti ĝin preskaŭ senperde. La strukturo katoj–vespertoj / vespertoj–katoj restas travidebla, kaj la leganto sentas la saman gliton de logiko.

Ĉapitro III: seka historio, longa teĵlo kaj nodo

Dry: kiam seka historio sekigas

Carroll: *“I’ll soon make you dry enough!”*

Kearney: *“Mi tre baldaŭ igos vin sufiĉe sekaj!”*

Kearney poste: *“Jen la plej bona sekigaĵo kiun mi konas.”*

La angla dry povas signifi kaj “ne malseka” kaj “enuige senkolora”. La Muso do provas sekigi la malsekajn bestojn per ekstreme seka historia prelego pri Vilhelmo la Venkinto. En Esperanto seka ne portas tute la saman ĉiutagan duoblan signifon. Kearney tamen konservas “sekaj” kaj eĉ plifortigas la konkretan flankon per “sekigaĵo”. La vortara dusenceco malfortiĝas, sed la absurda kaŭzo–efiko restas: historio fariĝas kvazaŭ mantuko.

Tale / tail: la rakonto fariĝas vosto

Carroll: *“Mine is a long and a sad tale!”*

Kearney: *“Mia teĵlo ... estas tre longa kaj tre malĝoja.”*

Kearney: *“Mi vidas ke ĝi estas longa,” diris Alicio rigardante kun miro ĝian voston, “sed kial vi ĝin nomas malĝoja?”*

Jen unu el la plej famaj tradukproblemoj de la libro. Tale signifas rakonton, tail voston, kaj la du vortoj sonas same. Carroll aldonas trian nivelon: la poemo estas presita laŭ la formo de musa vosto.

Kearney kreas la neordinaran formon “teĵlo” kaj eĉ titolas la ĉapitron “POST STRANGA VETKURO SEKVAS STRANGA MUS-TEJLO.” La formo ne estas ordinara traduko de rakonto aŭ vosto; ĝi estas ponto al la angla sona ŝerco. Poste li eksplicite kunigas la du konceptojn per “vostrakonto aŭ rakontvosto”. Ĉi tie la traduko ne provas kaŝi la problemon: ĝi faras el la problemo parton de la ludo.

Ĉapitroj IV–VI: malpli da pura vortludo, sed daŭra lingva absurdo

En la kvara kaj kvina ĉapitroj la plej fortaj komikaj efikoj venas pli ofte el skalo, miskompreno kaj absurda konduto ol el striktaj homofonioj. Tio mem estas utila konstato: ne ĉiu Carroll-a ŝerco devas esti deklarita “vortludo”. Kearney ĝenerale sekvas la rakontan absurdon sen artefarite enmeti novajn kalemburojn.

Cheshire kaj Ĉeŝŝa

Kearney: *“Ĝi estas Cheshire kato, kaj jen kial!”*

Kearney poste: *“Ĝis nun mi ne sciis ke la Ĉeŝŝa katoj ĉiam grimacas...”*

Ĉi tiu loko ankaŭ avertas nin kontraŭ moderniga “korektado”. Kearney unue lasas la anglan nomon Cheshire kaj per piednoto klarigas: “Cheshire (Ĉeŝŝa) estas la angla graflando...”. Poste li uzas Ĉeŝŝa. La ŝanĝo estas parto de la 1910-a teksto, ne eraro, kiun moderna redaktoro rajtas silente unuformigi.

Ĉapitro VII: la tetrinkado fariĝas laboratorio de logiko

Mean what I say / say what I mean

Carroll: *“you should say what you mean” / “I mean what I say”*

Kearney: “*vi devas ĉiam diri kion vi intencas*” / “*mi ĉiam intencas kion mi diras*”

Ĉi tie Esperanto funkcias preskaŭ perfekte. La inversigo diras–intencas estas same klara kiel say–mean. La Ĉapelisto tuj montras, kial la du propozicioj ne estas egalaj.

Kearney: “*Mi vidas kion mi manĝas*” kaj “*Mi manĝas kion mi vidas.*”

Kearney: “*Mi ŝatas kion mi ricevas*” kaj “*Mi ricevas kion mi ŝatas.*”

Kearney: “*Mi spiras dum mi dormas*” kaj “*Mi dormas dum mi spiras.*”

Jen ekzemplo, kie tradukisto ne bezonas inventi. La ŝerco estas logika, ne fonetika, kaj Esperanto portas la inversiojn kun plena klareco.

Tempo: pronomo fariĝas persono

Carroll: “*If you knew Time as well as I do ... you wouldn’t talk about wasting it. It’s him.*”

Kearney: “*Se vi konus la Tempon tiel bone kiel mi, ... vi ne uzus ‘ĝi’ priparolante ‘lin.’*”

Kearney majuskligas Tempon kaj faras la pronomŝanĝon eksplicita: ĝi fariĝas li. Sed la sekva ŝerco estas pli malfacila.

Kearney: “*tamen, lernante la muzikon, mi ĉiam devas tempbati.*”

En sia propra piednoto Kearney klarigas, ke la angla esprimo havas duoblan eblecon: Alicio intencas kalkuli aŭ marki la takton, dum la Ĉapelisto komprenas tion kiel batadon de Tempo. La tradukisto do kreas la kunmetaĵon “tempbati”, por ke la personigita Tempo povu ofendiĝi pro la batado. Poste la Reĝino akuzas la Ĉapeliston: “Li mortigas la Tempon”. La angla idiomaĵo fariĝas laŭvorta krimo ankaŭ en Esperanto.

Draw: desegni kaj ĉerpi

Carroll: “*they were learning to draw*” ... “*they drew treacle*”

Kearney: “*ili ja lernis la desegnarton*” ... “*Melason,*” li diris.

Kearney: “*Oni povas ĉerpi akvon el akvoputo, ... do egalfacile estas ĉerpi (t.e. desegni) melason el melasoputo...*”

La angla draw signifas kaj desegni kaj ĉerpi. Esperanto ne havas unu ordinaran verbon kun ambaŭ signifoj. Kearney tial ne ŝajnigas, ke la problemo ne ekzistas: li metas “ĉerpi (t.e. desegni)” kaj aldonas piednoton: “La sama angla vorto ‘draw’ havas la signifojn ‘desegni’ kaj ‘ĉerpi.’” Jen lia dua grava strategio: kiam la angla mekanismo ne estas nature reproduktebla, li lasas la esperantan scenon funkcii kaj samtempe malfermas fenestron al la originalo.

Ĉapitro VIII: proverbo transiras la landlimon

A cat may look at a king

Carroll: “*A cat may look at a king.*”

Kearney: “*Eĉ Kato rajtas rigardi Reĝon.*”

La frazo estas angla proverbo. Kearney tradukas ĝin rekte kaj piednote informas la leganton pri ĝia proverba statuso. Ĉi tie la problemo ne estas sono, sed kultura konateco: angla leganto aŭdas jam konatan formulon; esperanta leganto ne nepre. Piednoto redonas la perditan kulturan signalon.

Ĉapitro IX: la lernejo de falsaj etimologioj

Tortoise / taught us → Testud' / te-studento

Carroll: “We called him Tortoise because he taught us.”

Kearney: “La instruisto estis iu maljuna kelonio—ni kutime nomis lin Testud’—”

Kearney: “Ni ja nomis lin Testud’, ĉar li estis fame konata te-studento, kaj tre ŝatis paroli pri la te-kulturo.”

Tortoise kaj taught us preskaŭ kunfandiĝas en la angla orelo. Testudo kaj instruis nin ne faras tion. Kearney do forlasas la originalajn sonojn kaj konstruas tute novan familion: Testud’ – te-studento – te-kulturo. La informo ŝanĝiĝas; la komika procedo restas. Tio estas funkcia fideleco en sia plej pura formo.

Reading and Writing → Libro-lekado kaj Plumskrapado

Carroll: “Reeling and Writhing”

Kearney: “La Libro-lekado kaj la Plumskrapado”

Carroll misformas Reading and Writing al similsonej absurdaj vortoj. Kearney ne povas reprodukti la anglan fonetikon, do li konkretigas la lernadon: libro ne plu estas legata sed lekata; per plumo oni ne skribas sed skrapas. La lingva operacio ŝanĝiĝas, sed la lerneja grotesko restas tuj komprenebla.

La kvar operacioj fariĝas alia matematiko

Carroll: “Ambition, Distraction, Uglification, and Derision.”

Kearney: “Ambicio, Korpremo, Multimpliko, kaj Diveno.”

Kearney: “la arto multimpliki” ... “Diveno sen antaŭa impliko estas ja tute senvalora.”

La angla serio parodias Addition, Subtraction, Multiplication kaj Division per similsonej vortoj. Kearney denove ne kontentiĝas per kvar etiketoj. Li lasas “Multimpliko” produkti “implikon” kaj “multimpliki”, kaj ligas ĝin pseŭdologie al “Diveno”. Tiel la traduko akiras propran internan vortfaradan motoron.

Lessons that lessen

Carroll: *“That’s the reason they’re called lessons ... because they lessen from day to day.”*

Kearney: *“Dek horojn ... en la unua tago, naŭ en la dua kaj tiel plu.”*

Kearney: *“Ĉar en la dekunua tago nuligiĝis ĉiuj lecionoj.”*

La angla lesson / lessen estas preskaŭ perfekta vortludo. Esperanto ne ofertas leciono / malpliigi kiel sonan paron. Kearney konservas la matematikan konsekvencon: dek horoj, poste naŭ, poste malpli kaj malpli, ĝis en la dekunua tago la lecionoj nuliĝas. La sona kaŭzo perdiĝas, sed la absurda kalkulo pludivas. Ĉi tie li tradukas la rezulton de la vortludo, ne ĝian fonetikan fonton.

Take care of the sense...

Carroll: *“Take care of the sense, and the sounds will take care of themselves.”*

Kearney: *“Se vi prizorgas la sencon, la sonoj prizorgos sin mem.”*

Carroll parodias la proverbon “Take care of the pence, and the pounds will take care of themselves.” En la angla la ritmo kaj aliteracio tuj memorigas pri la konata proverbo. Kearney tradukas la novaĵon elegante per senco / sonoj, sed la esperanta leganto ne aŭtomate aŭdas la malantaŭan pence / pounds. Jen ekzemplo de kultura eĥo, kiun oni povas transdoni semantike sed ne tute sperte.

Ĉapitro X: la granda triumfo de la tradukista improvizado

De whiting al merlango

Carroll: *“Do you know why it’s called a whiting?”*

Kearney: *“Ĉu vi scias kial oni nomas tiun fiŝon merlango?”*

En la angla sekvas longa reto ĉirkaŭ whiting, la fiŝo, kaj whiting kiel blankiga materialo uzata rilate al ŝuoj. Kearney unue kreas propran pseŭdoetimologion de merlango, ludante kun la sonaj partoj de la vorto. Sed poste li faras ion rimarkinde sinceran kaj modernan:

Kearney: *“En la angla teksto li tute alie klarigis la nomon.”*

Post tio li klarigas al la esperanta leganto la anglan vortludon. Ni ricevas du ŝercojn anstataŭ unu: la esperantan improvizaĵon kaj la klarigon de la angla originalo. La tradukisto ne kaŝas sian ĉeeston; li invitas la leganton en la laborejon.

La urbo Lafrito

Kearney: *“tre ofte mi vidis ilin en la frit—”*

Kearney: *“Pri Lafrito, mi ne scias kie sidas tiu urbo...”*

Alicio komencas diri ion pri frititaj fiŝoj; la Falsa Kelonio aŭdas la nefinan “frit—” kvazaŭ ĝi estus propra nomo, “La Frito”, poste “Lafrito”. Ĉi tiu ŝerco estas aparte valora, ĉar ĝi ne estas mekanika kopio de la angla. Ĝi uzas la artikolon la kaj la esperantan radikon frit- por produkti loknomon. Kearney ĉi tie ne nur savas humuron: li produktas humuron, kiu apartenas al Esperanto.

Porpoise / purpose → aŝio / fiŝo

Carroll: *“no wise fish would go anywhere without a porpoise.”*

Kearney: “sen fokeno neniu prudenta merlango volus vojaĝi ien en la maro.”

Kearney: “Ĉu vi havas afiŝon?” ... “Jen, sidante sur la pakaĵoj, jena fiŝo!”

La angla ŝerco dependas de porpoise kaj purpose. Fokeno kaj celo ne similas. Kearney do ne persekutas neeban ekvivalenton. Li inventas alian demandon, “Ĉu vi havas afiŝon?”, kaj respondigas ĝin per “jena fiŝo”. La nova paro afiŝo / fiŝo ne tradukas la vortojn de Carroll; ĝi tradukas la momenton, en kiu la leganto subite rimarkas, ke sono puŝis la konversacion en absurdan direkton.

Ĉapitroj XI–XII: la tribunalo transformas lingvon en pruvmaterialon

Datoj fariĝas mono

Kearney: “‘Dekkvina,’ ‘Deksesa,’ korektis la Martleporo kaj la Gliro...”

Kearney: “la ĵurintaro elskribis ĉiujn tri datojn sur la ardezoj; poste kalkulis la sumon, kaj eligis solvon en spesmiloj kaj spesdekoj!”

La komiko ĉi tie estas pli logika ol fonetika: la ĵurio traktas datojn kvazaŭ nombrojn de aritmetika problemo kaj poste esprimas la rezulton kvazaŭ monsumon. Kearney adaptas la monon al la tiama esperantista mondo per spesmiloj kaj spesdekoj. La absurda tribunala precizeco ricevas lokan esperantan koloron.

Doloro for! Do, Loro, for!

Kearney: “Doloro for! Do, Loro, for!”

Jen unu el la plej klaraj kazoj, kie la esperanta traduko mem fariĝas fonto de nova lingva plezuro. Dolor’ povas esti reaŭdata kiel “do, Loro”. La Reĝo eĉ devas anonci: “Mi faris ŝercon,” antaŭ ol la korteganoj aplaŭdas. Tia loko montras la principon de kompenso: tradukisto ne ĉiam povas konservi la saman vortludon en la sama loko, sed li povas redoni al la leganto alian ludon, kiun la cellingvo mem ebligas.

Kion Kearney efektive faras?

Post ĉapitro-post-ĉapitra komparo aperas ne unu metodo sed tuta repertuaro. Kearney uzas almenaŭ kvin strategiojn:

1. Rekta konservado, kiam la ŝerco estas logika aŭ sintaksa kaj Esperanto povas ĝin porti: “Mi vidas kion mi manĝas / Mi manĝas kion mi vidas.”
2. Funkcia rekreo, kiam la angla sono ne transiras: Tortoise / taught us fariĝas Testud’ / te-studento.
3. Nova esperanta vortludo anstataŭ la malnova: porpoise / purpose cedas lokon al afiŝo / fiŝo.
4. Eksplicita klarigo de la angla mekanismo: ĉe draw kaj ĉe whiting Kearney uzas piednoton aŭ rektan komentadon.
5. Kompenso: kie la angla perdas ion neeviteble, Esperanto povas aliloke gajni ion propran, kiel ĉe “Doloro for! Do, Loro, for!”

Estas ankaŭ sesa, same grava strategio: foje li ne faras ion. “Curiouser and curiouser” fariĝas natura “Pli kaj pli strange”; lesson / lessen perdas sian sonan paron; dry perdas parton de sia angla dusenceco. Tio ne estas nepre malsukceso. Troa kompensado povus transformi la tutan libron en ekspozicion de tradukista lerteco kaj forpreni la naturan ritmon de la rakonto.

Fideleco al vortoj aŭ fideleco al Mirlando?

Ĉu tradukisto rajtas tiel libere kondukti? La demando estas pli interesa ol simpla jes aŭ ne.

Se fideleco signifas konservi ĉiun leksikan eron, granda parto de la humuro de Carroll mortas ĉe la landlimo. Sed se fideleco inkluzivas la sperton de la leganto—la momenton de miskompreno, la subitan duoblan signifon, la pseŭdologikan konkludon—tiam ŝanĝi la vortojn povas esti maniero resti pli profunde fidela.

Kearney mem ŝajnas konscii pri tio. Lia traduko ne kaŝas la anglan originalon; kelkfoje ĝi rekte atentigas pri ĝi. Tio estas aparte simpatia trajto de la 1910-a eldono. La tradukisto ne diras: “Jen la sama libro en alia lingvo.” Li kvazaŭ diras: “Jen kiel ĉi tiu libro kondukas en Esperanto; kaj se vi konas la anglan, rigardu ankaŭ kio okazis dum la transiro.”

Du Mirlandaj lingvoj

Carroll konstruis Mirlandon el reguloj, kiuj konstante rompas sin mem. Vortoj sonas kiel aliaj vortoj; proverboj estas prenataj laŭvorte; gramatiko fariĝas argumento; lerneja terminologio naskas falsan sciencon; kaj eĉ tipografio povas transformi rakonton en musan voston.

Kearney komprenis, ke oni ne povas transporti tian libron per simpla vortaro. Por traduki Mirlandon, oni devas permesi al la cellingvo mem freneziĝi iomete.

Tial lia traduko de 1910 estas interesa ne nur kiel frua literatura monumento de Esperanto. Ĝi estas eksperimento pri la esprimkapablo de la lingvo. Testud’ fariĝas te-studento; libroj estas lekataj; plumoj skrapas; merlango ricevas novan etimologion; Lafrito aperas sur imagita mapo; afiŝo enhavas fiŝon; kaj Doloro subite disiĝas en “do, Loro”.

Carroll ludis per la angla. Kearney ne povis simple kopii la ludon—do li ludis reen.

Kaj eble ĝuste en tio troviĝas la plej profunda fideleco de lia traduko: Alicio transiris el unu lingva Mirlando en alian, sed la vortoj ankoraŭ rifuzas kondukti prudente.

Fontoj kaj teksta noto

Lewis Carroll, *La Aventuroj de Alicio en Mirlando*, trad. E. L. Kearney, British Esperanto Association, Londono, 1910. La esperantaj citaĵoj en ĉi tiu artikolo estis kontrolitaj kontraŭ la teksto de tiu eldono; historiaj formoj kaj la propraj vortelektoj de Kearney estis konservitaj.

La analizo distingas inter strikta vortludo, kultura aŭ proverba aludo, logika inversigo kaj situacia absurdo; ne ĉiu komika frazo de Carroll estas traktata kiel kalemburo. ♦

Atendante Respondon

Poshraj Subedi

Hodiaŭ miaj okuloj malsekas, mi forgesis mian malsaton ie
 Hieraŭ estis peco da feliĉo, kiu perdiĝis
 Hodiaŭ, kiam mi revenas hejmen, mi forgesas la vojon
 Dum mi atendas en vico la tutan tagon
 Mi forgesas la revon pri ricevo de gasbotelo
 Malsataj infanoj dormas hodiaŭ
 Kiam ili vekiĝas, ili demandas: "Patro, eĉ la brulligno por Arjado estas finita!"
 Kial mia sorto estas ruinigita, mia patrino?
 Mi naskos infanon antaŭ ol atingi la hospitalan pordon
 Kio okazos al tiu korpo plena de doloro
 La arbaro, kiu estis serĉita por peza brulligno
 Hodiaŭ, sen gasbotelo
 Nek la forno lumiĝas, nek la mallumo malaperas
 Mi reiros hejmen, nek mi trovos la ĉefvojon!

Ni vidis la vualon de trompo sur ĉies vizaĝo, la esperon de ŝanĝo en la okuloj de tiuj,
 kiuj diras, ke la ombro estas kun ni. Ni ankaŭ vidis ĉies revojn frakasitajn, kiuj nun
 rakontos sian doloron, ni vidis la malkreskon de lojaleco, ni vidis la ŝanĝigantan esperon
 en la okuloj de niaj amatoj. Ho vivo, haltu momenton, lasu min spiri! Lasu min vivi
 longan, pacan vivon! Ni estas kaptitaj en ĉiutagaj taskoj, tamen lasu min trovi min mem!
 Estas multaj demandoj en mia menso, lasu min trovi kelkajn respondojn. ♦

LA VOJO DE LA VERDA STELO

Muhammad Naeem Javaid

En fora lando la semo kreskis,
Lingvo de paco la koron freskis.
De Vieno ĝis Lahor-o brilas,
En niaj manoj la flamo brilas.

Amikoj venas el centoj da landoj,
Diverse vestitaj, divers-akcentoj,
Sed unu voĉo, unu melodio,
Ligas la mondon per harmonio.

En Vieno mi trovis amikojn karajn,
Plumaj skriboj fariĝis vizaĝoj klaraj.
Lins, Wells, Tonkin kun vortoj saĝaj,
Estis momentoj por koroj kuraĝaj.

En Pakistano mi portis la torĉon,
Lernantoj aŭskultis, mi montris la vojon.
En kolegioj, universitataj salonoj,
Esperanto sonoris tra junaj sonĝoj.

Esperanto — ne nur vorto,
Sed ponto inter homoj, granda forto.
Kaj mia vojo, plena de fido,
Restas memoro, trezor' senlima.

Kaj dum la verda stelo gvidas,
Nia laboro la estont' pridiras.
Lingvo naskiĝinta por la homaro,
Restas en niaj manoj trezoro rara!

LA VIRINO ĈE LA NULA PUNKTO

Muhammad Naeem Javaid

Literatura, feminisma kaj filozofia

studo de la romano Woman at Point Zero (La virino ĉe la nula punkto) de Nawal El Saadawi.

La romano *Woman at Point Zero* (La virino ĉe la nula punkto) de Nawal El Saadawi, egipta doktorino kaj verkistino, ne estas nur la historio de unu virino. Ĝi estas profunda akuzo kontraŭ tuta socia sistemo, en kiu oni ekde la naskiĝo de virino ĝis ŝia morto konsideras ŝian korpon, dezirojn, laboron, amon kaj eĉ ŝian honoron kvazaŭ posedo de aliaj.

La ĉefa rolulino, Firdaŭs, ŝajne estas virino, kies vivo estas plena de malriĉeco, seksa ekspluatado, perforto, prostituado kaj soleco. Sed Nawal El Saadawi ne prezentas ŝin simple kiel viktimon. Iom post iom Firdaŭs fariĝas virino, kiu fine kuraĝas stari kontraŭ sia timo, kontraŭ tiuj, kiuj ekspluatas ŝin, kaj kontraŭ la tuta socio, kiu dum ŝia tuta vivo subigis ŝin.

La romano komenciĝas en la malliberejo Qanatir ĉe Kairo. Nawal, kiu mem estas kuracistino kaj psikiatrino, iras tien por renkonti virinon kondamnitajn al morto pro murdo. Ŝia nomo estas Firdaŭs. Nawal volas aŭdi la historion de ŝia vivo, sed komence Firdaŭs rifuzas paroli. Nur unu tagon antaŭ sia ekzekuto, ŝi konsentas rakonti sian tutan vivhistorion. De tiu momento komenciĝas rakonto, kiu samtempe fariĝas konfeso, protesto, vivrakonto kaj akuzo kontraŭ la socio.

La infanaĝo de Firdaŭs pasas en medio de malriĉeco kaj timo. Ŝia patro estas la estro de la familio, sed lia aŭtoritato ne signifas amon aŭ respondecon; ĝi signifas potencon kaj perforton. Li mistraktas sian edzinon kaj siajn infanojn. Jam kiel infano Firdaŭs komencas kompreni, ke en tiu mondo esti virino signifas ne liberecon, sed obeemon. Eĉ super ŝia propra korpo ŝi ne havas rajton decidi. La ina genitala mutilado estas la unua atako kontraŭ ŝia korpo, per kiu la socio kvazaŭ instruas al ŝi, ke la deziroj, sekseco kaj korpo de virino ne apartenas al ŝi mem. Tiu sperto ne estas nur fizika sufero; ĝi lasas profundan psikologian spuron en ŝia personeco. Jam ĉe la komenco de la romano aperas fundamenta demando: Se oni ekde la infanaĝo forprenas de virino la rajton super ŝia propra korpo, kiel ŝi poste povus akiri kontrolon super sia vivo?

Post la morto de ŝia patro, la onklo de Firdaŭs prenas ŝin en sian hejmon kaj ŝi ricevas la eblon studi. La lernejo malfermas al ŝi novan mondon. Por la unua fojo ŝi sentas, ke eble vivo ne estas nur malriĉeco, perforto kaj obeado al viro. Eduko fariĝas por Firdaŭs la unua simbolo de libereco. Sed ĝuste ĉi tie Nawal El Saadawi montras alian kontraŭdiron de la socio. Firdaŭs ricevas edukon, sed la libereco, kiun tiu edukado povus doni al ŝi, ne estas plene alirebla. La seksa misuzo fare de ŝia onklo, poste ŝia devigita geedziĝo kun la maljuna ŝejko Mahmud, montras, ke eĉ edukado ne povas fariĝi vera libereco, se la sociaj strukturoj de potenco restas senŝanĝaj.

Firdaŭs estas edzinigita al ŝejko Mahmud. Li estas multe pli maljuna ol ŝi kaj submetas ŝin al fizika kaj mensa perforto. Ĉi tie Nawal El Saadawi prezentas unu el la plej gravaj demandoj de la romano: Ĉu geedziĝo nepre estas simbolo de amo kaj protekto? Por Firdaŭs geedziĝo ne estas amo, sed posedo. Ŝia edzo ne vidas en ŝi sendependan homon, sed sian propran. Li batas ŝin, humiligas ŝin kaj konsideras ŝian korpon sia rajto. Fine Firdaŭs fuĝas el la domo. Sed baldaŭ ŝi komprenas, ke forlasi la domon ne signifas atingi liberecon. Se la mondo ekster la domo estas regata de la sama vira potenco, tiam simple forlasi la kvar murojn de la hejmo ankoraŭ ne signifas esti libera.

Firdaŭs trovas rifuĝon ĉe viro nomata Bayoumi. Komence ŝi kredas, ke ŝi fine trovis sekuran lokon. Sed baldaŭ tiu rifuĝejo fariĝas alia loko de ekspluatado. Bayoumi malliberigas ŝin, seksperfortas ŝin kaj permesas al aliaj viroj utiligi ŝian korpon. Ĉi tie Firdaŭs ekkonas alian veron: En vira socio la "sekura loko" por malforta virino ne ĉiam estas vere sekura. Ŝia malforteco fariĝas la forto de aliaj. Fine najbarino helpas ŝin eskapi.

Poste Firdaŭs renkontas Sharifa Salah el-Din, riĉan prostituitinon. Sharifa akceptas Firdaŭs en sian domon kaj instruas al ŝi kiel kompreni virojn, kiel determini la valoron de sia beleco kaj korpo, kaj kiel ne permesi al viroj havi kompletan kontrolon super ŝi. Tio estas grava turnopunkto en la vivo de Firdaŭs. Por la unua fojo ŝi sentas, ke ŝia korpo havas ian valoron. Sed Nawal ankaŭ ĉi tie ne donas simplan respondon. Sharifa samtempe donas al Firdaŭs ioman potencon kaj ekspluatas ŝin. Jen aperas komplika feminisma demando: Se virino uzas sian propran korpon por akiri ekonomian sendependecon, ĉu tio estas libereco aŭ nur alia formo de la patriarka sistemo? Fine Firdaŭs forlasas Sharifa kaj memstare fariĝas prostituitino.

Ĉi tio estas unu el la plej polemikaj kaj intelektuaj interesaj partoj de la romano. Kiam Firdaŭs fariĝas sendependa prostituitino, strange ŝi unuafoje en sia vivo akiras ioman kontrolon. Nun ŝi mem povas decidi kun kiu viro ŝi iros kaj kiun ŝi rifuzos. Ŝi gajnas monon. Ŝi havas propran loĝejon. Ŝi povas mem prizorgi siajn bezonojn. Kaj plej grave: ŝi kapablas diri "ne". Sed ĝuste ĉi tie aperas la plej akra ironio de Nawal El Saadawi. La socio konsideras prostituadon hontinda, sed tiu sama socio konsideras akceptebla la rajton de edzo super la korpo de sia edzino. En oficejo oni ne ĉiam konsideras maljusta la seksan ekspluatadon de virino, se oni nomas ĝin "laboro" aŭ "kariera progreso". En politiko la uzo de virino povas fariĝi akceptebla, se oni nomas ĝin potenco. En geedziĝo la interŝanĝo de korpo kontraŭ ekonomia sekureco fariĝas respektinda, se oni nomas ĝin "familio". Per Firdaŭs la romano demandas: Kie efektive troviĝas la fundamenta morala diferenco inter prostituado kaj socio, en kiu la beleco, korpo, amo kaj laboro de virino estas uzataj por la interesoj de aliaj? Ĝuste tiu demando estas unu el la plej grandaj fortoj de la romano.

Poste Firdaŭs forlasas prostituadon kaj eklaboras en oficejo. Ŝi esperas, ke nun ŝi povos vivi "respektindan" vivon. Sed ankaŭ la oficeja mondo ne estas multe malsama. Ankaŭ tie virino devas adaptiĝi al la deziroj, potenco kaj interesoj de viroj. Kiam ŝi rifuzas seksajn postulojn, ŝiaj profesiaj ŝancoj malpliigas.

Poste ŝi enamiĝas al Ibrahim. Ibrahim ŝajnas al ŝi doni novan esperon. Li estas revoluciulo, kaj Firdaŭs kredas, ke tiu amo povus doni signifon al ŝia vivo. Sed ankaŭ Ibrahim fine forlasas ŝin kaj edziĝas al riĉa kaj influa virino. Tio estas grava momento por Firdaŭs. Ŝi komprenas, ke ankaŭ amo en tiu mondo ne estas tute libera de sociaj interesoj kaj potenco.

La spertoj de Firdaŭs kondukas ŝin al stranga konkludo: Preskaŭ ĉiu viro en ŝia vivo volas ion de ŝi. Ŝia edzo volas ŝian korpon. Bayoumi volas ŝian senpovecon. Sharifa volas profiti finance de ŝia korpo. La oficeja sistemo volas profiti de ŝia sekseco. Ibrahim, malgraŭ sia amo, fine elektas socian kaj ekonomian avantaĝon. Tamen la problemoj de la romano ne estas simple "malbonaj viroj". La vera problemoj estas la tuta sistemo, kiu donas al viro potencon kaj traktas virinon kvazaŭ propraĵon. Marzouk estas prostituadperanto, kiu pro siaj politikaj kaj policaj kontaktoj sukcesas regi Firdaŭs. Li prenas ŝian monon, minacas ŝin kaj provas forpreni ŝian lastan reston de libereco. Fine Firdaŭs ribelas kontraŭ li. Kaj ŝi mortigas lin.

Literature tiu murdo ne estas nur la morto de unu viro. Ĝi fariĝas simbola ribelo kontraŭ la tuta sistemo, kiu dum ŝia tuta vivo instruis al Firdaŭs, ke ŝi apartenas al iu alia. Sed tuj poste la ŝtata potenco intervenas. Firdaŭs estas arestita. Ŝi estas kondamnita al morto.

Literature tiu murdo ne estas nur la morto de unu viro. Ĝi fariĝas simbola ribelo kontraŭ la tuta sistemo, kiu dum ŝia tuta vivo instruis al Firdaŭs, ke ŝi apartenas al iu alia. Sed tuj poste la ŝtata potenco intervenas. Firdaŭs estas arestita. Ŝi estas kondamnita al morto.

En la lasta etapo de ŝia vivo araba princo renkontas Firdaŭs. Por ŝia seksa servo ŝi ricevas tri mil pundojn. Sed ĉi tie Firdaŭs faras agon, kiu estas ŝlosilo por kompreni ŝian karakteron. Ŝi disŝiras la monon. Ŝi konfesas antaŭ tiu viro, ke ŝi mortigis homon. Ŝajne tio signifas, ke ŝi mem kondukas sin al perejo. Sed filozofie ĝi estas la plej libera decido de ŝia tuta vivo. Ŝi scias, ke ŝi estos punita. Ŝi scias, ke la morto estas proksima. Sed nun ŝi petas nenion de viro. Nek amon. Nek protekton. Nek monon. Nek pardonon. Por la unua fojo ŝi mem decidas pri sia sorto.

En la lasta etapo de ŝia vivo araba princo renkontas Firdaŭs. Por ŝia seksa servo ŝi ricevas tri mil pundojn. Sed ĉi tie Firdaŭs faras agon, kiu estas ŝlosilo por kompreni ŝian karakteron. Ŝi disŝiras la monon. Ŝi konfesas antaŭ tiu viro, ke ŝi mortigis homon. Ŝajne tio signifas, ke ŝi mem kondukas sin al perejo. Sed filozofie ĝi estas la plej libera decido de ŝia tuta vivo. Ŝi scias, ke ŝi estos punita. Ŝi scias, ke la morto estas proksima. Sed nun ŝi petas nenion de viro. Nek amon. Nek protekton. Nek monon. Nek pardonon. Por la unua fojo ŝi mem decidas pri sia sorto.

Firdaŭs trovas rifuĝon ĉe viro nomata Bayoumi. Komence ŝi kredas, ke ŝi fine trovis sekuran lokon. Sed baldaŭ tiu rifuĝejo fariĝas alia loko de ekspluatado. Bayoumi malliberigas ŝin, seksperfortas ŝin kaj permesas al aliaj viroj utiligi ŝian korpon. Ĉi tie Firdaŭs ekkonas alian veron: En vira socio la "sekura loko" por malforta virino ne ĉiam estas vere sekura. Ŝia malforteco fariĝas la forto de aliaj. Fine najbarino helpas ŝin eskapi.

Poste Firdaŭs renkontas Sharifa Salah el-Din, riĉan prostituitinon. Sharifa akceptas Firdaŭs en sian domon kaj instruas al ŝi kiel kompreni virojn, kiel determini la valoron de sia beleco kaj korpo, kaj kiel ne permesi al viroj havi kompletan kontrolon super ŝi. Tio estas grava turnopunkto en la vivo de Firdaŭs. Por la unua fojo ŝi sentas, ke ŝia korpo havas ian valoron. Sed Nawal ankaŭ ĉi tie ne donas simplan respondon. Sharifa samtempe donas al Firdaŭs ioman potencon kaj ekspluatas ŝin. Jen aperas komplika feminisma demando: Se virino uzas sian propran korpon por akiri ekonomian sendependecon, ĉu tio estas libereco aŭ nur alia formo de la patriarka sistemo? Fine Firdaŭs forlasas Sharifa kaj memstare fariĝas prostituitino.

Ĉi tio estas unu el la plej polemikaj kaj intelektaj interesaj partoj de la romano. Kiam Firdaŭs fariĝas sendependa prostituitino, strange ŝi unuafoje en sia vivo akiras ioman kontrolon. Nun ŝi mem povas decidi kun kiu viro ŝi iros kaj kiun ŝi rifuzos. Ŝi gajnas monon. Ŝi havas propran loĝejon. Ŝi povas mem prizorgi siajn bezonojn. Kaj plej grave: ŝi kapablas diri "ne". Sed ĝuste ĉi tie aperas la plej akra ironio de Nawal El Saadawi. La socio konsideras prostituadon hontinda, sed tiu sama socio konsideras akceptebla la rajton de edzo super la korpo de sia edzino. En oficejo oni ne ĉiam konsideras maljusta la seksan ekspluatadon de virino, se oni nomas ĝin "laboro" aŭ "kariera progreso". En politiko la uzo de virino povas fariĝi akceptebla, se oni nomas ĝin potenco. En geedziĝo la interŝanĝo de korpo kontraŭ ekonomia sekureco fariĝas respektinda, se oni nomas ĝin "familio". Per Firdaŭs la romano demandas: Kie efektive troviĝas la fundamenta morala diferenco inter prostituado kaj socio, en kiu la beleco, korpo, amo kaj laboro de virino estas uzataj por la interesoj de aliaj? Ĝuste tiu demando estas unu el la plej grandaj fortoj de la romano.

Poste Firdaŭs forlasas prostituadon kaj eklaboras en oficejo. Ŝi esperas, ke nun ŝi povos vivi "respektindan" vivon. Sed ankaŭ la oficeja mondo ne estas multe malsama. Ankaŭ tie virino devas adaptiĝi al la deziroj, potenco kaj interesoj de viroj. Kiam ŝi rifuzas seksajn postulojn, ŝiaj profesiaj ŝancoj malpliĝas.

Poste ŝi enamiĝas al Ibrahim. Ibrahim ŝajnas al ŝi doni novan esperon. Li estas revoluciulo, kaj Firdaŭs kredas, ke tiu amo povus doni signifon al ŝia vivo. Sed ankaŭ Ibrahim fine forlasas ŝin kaj edziĝas al riĉa kaj influa virino. Tio estas grava momento por Firdaŭs. Ŝi komprenas, ke ankaŭ amo en tiu mondo ne estas tute libera de sociaj interesoj kaj potenco.

La spertoj de Firdaŭs kondukas ŝin al stranga konkludo: Preskaŭ ĉiu viro en ŝia vivo volas ion de ŝi. Ŝia edzo volas ŝian korpon. Bayoumi volas ŝian senpovecon. Sharifa volas profiti finance de ŝia korpo. La oficeja sistemo volas profiti de ŝia sekseco. Ibrahim, malgraŭ sia amo, fine elektas socian kaj ekonomian avantaĝon. Tamen la problemo de la romano ne estas simple "malbonaj viroj". La vera problemo estas la tuta sistemo, kiu donas al viro potencon kaj traktas virinon kvazaŭ propraĵon. Marzouk estas prostituadperanto, kiu pro siaj politikaj kaj policaj kontaktoj sukcesas regi Firdaŭs. Li prenas ŝian monon, minacas ŝin kaj provas forpreni ŝian lastan reston de libereco. Fine Firdaŭs ribelas kontraŭ li. Kaj ŝi mortigas lin.

En malliberejo ŝi havas la eblon peti pardonon. Sed Firdaŭs rifuzas. Ĉi tie la romano atingas sian plej altan filozofian nivelon. Dum sia tuta vivo oni forprenis ŝian liberecon. Oni batis ŝin. Ŝia korpo estis en la manoj de aliaj. Ŝia geedziĝo estis decidita sen ŝia volo. Ŝia amo estis forprenita de ŝi. Aliaj profitis de ŝia laboro. Kaj kiam la ŝtato fine venas por mortigi ŝin, ŝi ne plu timas la morton. Jen la vera signifo de "Point Zero (Nula Punkto)". La nula punkto estas la loko, kie homo havas nenion plu por perdi. Kaj eble ĝuste tie li aŭ ŝi unuafoje povas esti tute libera.

Se ni sekvas la karakteran evoluon de Firdaŭs tra la tuta romano, ni vidas longan transformon: infano, viktimo, edzino, fuĝinta virino, prostituino, sendependa virino, amantino, trompita virino, ribelulino, murdinto kaj libera homo. La plej interesa afero estas, ke Firdaŭs neniam fariĝas "heroino" laŭ la tradicia senco. Ŝi faras erarojn. Ŝi prostituas sin. Ŝi amas. Ŝi koleras. Ŝi mortigas. Sed ĝuste tio estas la arto de Nawal El Saadawi: ŝi ne metas Firdaŭs en moralan skatolon. Ŝi demandas: Ĉu ni devas unue pruvi, ke virino estas "bona virino", por konsideri ŝin libera homo?

La feminismo de Nawal El Saadawi ne estas simple protesto kontraŭ viroj. Ĝi estas analizo de la tuta sistemo de potenco. Laŭ ŝi, la subigo de virino estas kreata kaj konservata per pluraj institucioj: familio; geedziĝo; religiaj kaj sociaj interpretoj; klasstrukturo; ekonomia dependeco; ŝtata potenco; seksa politiko. La vivo de Firdaŭs fariĝas renkontpunkto de ĉiuj tiuj fortoj. Tial estus tro simplige legi la romanon nur kiel "virino kontraŭ viro". Ĝi estas ankaŭ rakonto pri homo kontraŭ potenco.

La romano prezentas ankaŭ fortajn demandojn pri religio, sed estus tro simplige nomi ĝin nur kontraŭreligia verko. Nawal El Saadawi ĉefe kritikas la manieron, laŭ kiu religiaj kaj moralaj konceptoj povas esti uzataj por pravigi patriarkan potencon. En la spertoj de Firdaŭs kreiĝas terura kontraŭdiro inter religia lingvaĵo kaj la reala traktado de virino. Alivorte: moralo en la vortoj, sed ekspluatado en la agoj. Tiu kontraŭdiro estas grava parto de la intelekta protesto de Nawal El Saadawi.

La plej potenca simbolo de la romano estas la virina korpo. Unue la korpo de Firdaŭs estas sub la kontrolo de aliaj. Poste ŝi uzas sian korpon kiel ekonomian rimedon. Kaj fine ŝi provas mem decidi pri sia korpo kaj sia vivo. Jen kompleksa feminisma paradokso: Ĉu la sama korpo, kiun la socio uzas kiel instrumenton de subigo, povas fariĝi instrumento de libereco? Nawal El Saadawi ne donas facilan respondon. Ŝi lasas la leganton vivi ene de tiu demando per la vivo de Firdaŭs.

Nawal mem estas grava figuro en la romano. Ŝi estas edukita. Ŝi estas kuracistino. Ŝi estas psikiatrino. Ŝi provas kompreni la socion. Sed kompare kun Firdaŭs ŝi sentas en si ian malfortecon, kiun ŝi ne povas ignori. Firdaŭs ne havas altan edukon. Ŝi ne havas socian statuson. Ŝi ne havas politikan potencon. Sed en la lasta momento ŝi posedas ion, kio forte impresas Nawal: la kuraĝon ne timi la morton. Tiam la romano starigas tre profundan demandon: Ĉu libereco venas nur el edukado kaj socia statuso, aŭ ĉu foje la lasta "ne" de homo povas esti la plej alta formo de libereco?

La "Point Zero (Nula Punkto)" de la titolo ne estas nur la loko de morto. Ĝi estas ekzistadisma punkto. Loko, kie homo estas senigita je ĉiuj sociaj identecoj: ne plu edzino; ne plu filino; ne plu amantino; ne plu prostituitino; ne plu krimulo; kaj eĉ la identeco de vivanta homo baldaŭ malaperos. Restas nur homo, kiu ankoraŭ povas fari unu decidon: Ĉu mi vivu en timo aŭ mortu kun mia propra decido? Firdaŭs elektas la duan vojon. Tial ŝia morto estas samtempe malvenko kaj venko.

Jen la plej granda tragedio de la romano. Kiam Firdaŭs ricevas liberecon? Kiam ŝi estas mortonta. Kaj ĝuste tio estas la plej amara demando de Nawal El Saadawi: Se virino povas libere decidi pri sia korpo, sia deziro, sia laboro kaj sia vivo nur en la momento, kiam ŝi jam alfrontas la morton, kia libereco estas tiu de la socio? La venko de Firdaŭs estas tragika, ĉar ŝi ne povas vivi libera. Por esti libera ŝi devas malakcepti tiun mondon mem.

Woman at Point Zero estas potenca ne nur pro sia rakonto, sed pro la demandoj, kiuj restas en la menso de la leganto post la fino de la romano. Firdaŭs estas ekzekutita. Sed ŝia voĉo ne mortas kun ŝi. Ŝi fariĝas demando. Ŝi demandas: Kiu decidu, kio estas la honoro de virino? Kiu estas la posedanto de ŝia korpo? Kie estas la vera morala diferenco inter geedziĝo kaj prostituado? Ĉu malriĉeco kaj subigo de virino estas ligitaj unu al la alia? Ĉu edukado garantias liberecon? Ĉu religio, moralo kaj leĝo ĉiam staras ĉe la flanko de justeco? Kaj plej grave: Se homo ne havas la rajton decidi pri sia propra vivo, ĉu simple vivi povas esti nomata libereco? La lasta decido de Firdaŭs eble estas ĝuste tio: vivo ne ĉiam estas akceptebla je ĉiu prezo. Foje konservi sian dignon, memstarecon kaj sian "ne" fariĝas pli grava ol konservi la vivon mem. Tial la rakonto de Firdaŭs transcendas la historion de prostituitino. Ĝi fariĝas rakonto pri la homa libereco, komencante de la historio de la virina korpo. Kaj Firdaŭs, staranta ĉe la nula punkto, igas nin kompreni, ke eble la unua paŝo al libereco ne estas diri: "Mi estas libera." Sed estas la momento, kiam homo unuafoje kun plena forto povas diri: "Vi ne havas potencon super mi."

Poste ŝi enamiĝas al Ibrahim. Ibrahim ŝajnas al ŝi doni novan esperon. Li estas revoluciulo, kaj Firdaŭs kredas, ke tiu amo povus doni signifon al ŝia vivo. Sed ankaŭ Ibrahim fine forlasas ŝin kaj edziĝas al riĉa kaj influa virino. Tio estas grava momento por Firdaŭs. Ŝi komprenas, ke ankaŭ amo en tiu mondo ne estas tute libera de sociaj interesoj kaj potenco.

La spertoj de Firdaŭs kondukas ŝin al stranga konkludo: Preskaŭ ĉiu viro en ŝia vivo volas ion de ŝi. Ŝia edzo volas ŝian korpon. Bayoumi volas ŝian senpovecon. Sharifa volas profiti finance de ŝia korpo. La oficeja sistemo volas profiti de ŝia sekseco. Ibrahim, malgraŭ sia amo, fine elektas socian kaj ekonomian avantaĝon. Tamen la problemo de la romano ne estas simple "malbonaj viroj". La vera problemo estas la tuta sistemo, kiu donas al viro potencon kaj traktas virinon kvazaŭ propraĵon. Marzouk estas prostituadperanto, kiu pro siaj politikaj kaj policaj kontaktoj sukcesas regi Firdaŭs. Li prenas ŝian monon, minacas ŝin kaj provas forpreni ŝian lastan reston de libereco. Fine Firdaŭs ribelas kontraŭ li. Kaj ŝi mortigas lin.

En malliberejo ŝi havas la eblon peti pardonon. Sed Firdaŭs rifuzas. Ĉi tie la romano atingas sian plej altan filozofian nivelon. Dum ŝia tuta vivo oni forprenis ŝian liberecon. Oni batis ŝin. Ŝia korpo estis en la manoj de aliaj. Ŝia geedziĝo estis decidita sen ŝia volo. Ŝia amo estis forprenita de ŝi. Aliaj profitis de ŝia laboro. Kaj kiam la ŝtato fine venas por mortigi ŝin, ŝi ne plu timas la morton. Jen la vera signifo de "Point Zero (Nula Punkto)". La nula punkto estas la loko, kie homo havas nenion plu por perdi. Kaj eble ĝuste tie li aŭ ŝi unuafoje povas esti tute libera.

Se ni sekvas la karakteran evoluon de Firdaŭs tra la tuta romano, ni vidas longan transformon: infano, viktimo, edzino, fuĝinta virino, sendependa virino, amantino, trompita virino, ribelulino, murdinto kaj libera homo. La plej interesa afero estas, ke Firdaŭs neniam fariĝas "heroino" laŭ la tradicia senco.

Ŝi faras erarojn. Ŝi prostituas sin. Ŝi amas. Ŝi koleras. Ŝi mortigas. Sed ĝuste tio estas la arto de Nawal El Saadawi: ŝi ne metas Firdaŭs en moralan skatolon. Ŝi demandas: Ĉu ni devas unue pruvi, ke virino estas "bona virino", por konsideri ŝin libera homo?

La feminismo de Nawal El Saadawi ne estas simple protesto kontraŭ viroj. Ĝi estas analizo de la tuta sistemo de potenco. Laŭ ŝi, la subigo de virino estas kreata kaj konservata per pluraj institucioj: familio; geedziĝo; religiaj kaj sociaj interpretoj; klasstrukturo; ekonomia dependeco; ŝtata potenco; seksa politiko. La vivo de Firdaŭs fariĝas renkontpunkto de ĉiuj tiuj fortoj. Tial estus tro simplige legi la romanon nur kiel "virino kontraŭ viro". Ĝi estas ankaŭ rakonto pri homo kontraŭ potenco.

La romano prezentas ankaŭ fortajn demandojn pri religio, sed estus tro simplige nomi ĝin nur kontraŭreligia verko. Nawal El Saadawi ĉefe kritikas la manieron, laŭ kiu religiaj kaj moralaj konceptoj povas esti uzataj por pravigi patriarkan potencon. En la spertoj de Firdaŭs kreiĝas terura kontraŭdiro inter religia lingvaĵo kaj la reala traktado de virino. Alivorte: moralo en la vortoj, sed ekspluatado en la agoj. Tiu kontraŭdiro estas grava parto de la intelekta protesto de Nawal El Saadawi.

La plej potenca simbolo de la romano estas la virina korpo. Unue la korpo de Firdaŭs estas sub la kontrolo de aliaj. Poste ŝi uzas sian korpon kiel ekonomian rimedon. Kaj fine ŝi provas mem decidi pri sia korpo kaj sia vivo. Jen kompleksa feminisma paradokso: Ĉu la sama korpo, kiun la socio uzas kiel instrumenton de subigo, povas fariĝi instrumento de libereco? Nawal El Saadawi ne donas facilan respondon. Ŝi lasas la leganton vivi ene de tiu demando per la vivo de Firdaŭs.

Nawal mem estas grava figuro en la romano. Ŝi estas edukita. Ŝi estas kuracistino. Ŝi estas psikiatrino. Ŝi provas kompreni la socion. Sed kompare kun Firdaŭs ŝi sentas en si ian malfortecon, kiun ŝi ne povas ignori. Firdaŭs ne havas altan edukon. Ŝi ne havas socian statuson. Ŝi ne havas politikan potencon. Sed en la lasta momento ŝi posedas ion, kio forte impresas Nawal: la kuraĝon ne timi la morton. Tiam la romano starigas tre profundan demandon: Ĉu libereco venas nur el edukado kaj socia statuso, aŭ ĉu foje la lasta "ne" de homo povas esti la plej alta formo de libereco?

La "Point Zero (Nula Punkto)" de la titolo ne estas nur la loko de morto. Ĝi estas ekzistadisma punkto. Loko, kie homo estas senigita je ĉiuj sociaj identecoj: ne plu edzino; ne plu filino; ne plu amantino; ne plu prostituino; ne plu krimulo; kaj eĉ la identeco de vivanta homo baldaŭ malaperos. Restas nur homo, kiu ankoraŭ povas fari unu decidon: Ĉu mi vivu en timo aŭ mortu kun mia propra decido? Firdaŭs elektas la duan vojon. Tial ŝia morto estas samtempe malvenko kaj venko.

Jen la plej granda tragedio de la romano. Kiam Firdaŭs ricevas liberecon? Kiam ŝi estas mortonta. Kaj ĝuste tio estas la plej amara demando de Nawal El Saadawi: Se virino povas libere decidi pri sia korpo, sia deziro, sia laboro kaj sia vivo nur en la momento, kiam ŝi jam alfrontas la morton, kia libereco estas tiu de la socio? La venko de Firdaŭs estas tragika, ĉar ŝi ne povas vivi libera. Por esti libera ŝi devas malakcepti tiun mondon mem.

Woman at Point Zero estas potenca ne nur pro sia rakonto, sed pro la demandoj, kiuj restas en la menso de la leganto post la fino de la romano. Firdaŭs estas ekzekutita. Sed ŝia voĉo ne mortas kun ŝi. Ŝi fariĝas demando. Ŝi demandas: Kiu decidas, kio estas la honoro de virino? Kiu estas la posedanto de ŝia korpo? Kie estas la vera morala diferenco inter geedziĝo kaj prostituado? Ĉu malriĉeco kaj subigo de virino estas ligitaj unu al la alia? Ĉu edukado garantias liberecon? Ĉu religio, moralo kaj leĝo ĉiam staras ĉe la flanko de justeco? Kaj plej grave: Se homo ne havas la rajton decidi pri sia propra vivo, ĉu simple vivi povas esti nomata libereco? La lasta decido de Firdaŭs eble estas ĝuste tio: vivo ne ĉiam estas akceptebla je ĉiu prezo. Foje konservi sian dignon, memstarecon kaj sian "ne" fariĝas pli grava ol konservi la vivon mem. Tial la rakonto de Firdaŭs transcendas la historion de prostituino. Ĝi fariĝas rakonto pri la homa libereco, komencante de la historio de la virina korpo. Kaj Firdaŭs, staranta ĉe la nula punkto, igas nin kompreni, ke eble la unua paŝo al libereco ne estas diri: "Mi estas libera." Sed estas la momento, kiam homo unufoje kun plena forto povas diri: "Vi ne havas potencon super mi." ♦

La Interkonsento de la Verda Stelo

Poemo al la itala instruisto Franĉesko

Viktoria

Ĉar ekzistas Esperanto,
 Italio kaj Ĉinio ne estas malproksimaj.
 Ĉiusemajne ni povas renkontiĝi —
 vi estas ĉe tiu flanko de la ekrano,
 ni estas ĉe ĉi tiu flanko.
 Kvankam apartigitaj de montoj kaj maroj,
 la koroj tiel proksimas.
 Viaj profundaj okuloj,
 kvazaŭ ĉion povus vidi.
 Vian penadon, vian sindediĉon,
 ĉiuj ĉinaj lernantoj konservas en la koro.
 Kun dankemo, kiun vortoj ne povas esprimi,
 silente ni skribas nian atendon en la koron.
 Eble en la venonta printempa florado,
 ni renkontiĝos en Ĉinio.
 Ĉiu luma verda stelo sur la mapo
 bonvenigos vin per aŭtentaj lokaj manĝaĵoj:
 ravioloj, varmaj sekaj nudeloj, bovaĵbuloj —
 tiuj estas la gustoj de nia hejmlando,
 kaj la varmo de la Esperanta familio.

La Floro en Kaĝo

Moyang-sheng

Ŝi estas bela kaj ĉarma floro, tamen malliberigita en kaĝo.

Dum la mezlernejo, ŝi estis la fama belulino de la lernejo. Neniu scias, kiom da knaboj verkis amleterojn al ŝi kaj petis la manon. La beleco estas speciala pasporto. En la jaro de la mezlerneja finiĝo, ŝi sukcese akiris postenon kiel kelnerino en hotelo de la distrikta urbo.

Poste oni diris, ke ŝi havis amaferon kun iu edziĝinta viro, kio faris grandan skandalon tra la tuta urbo. Ŝi ne povis plu resti tie kaj devis eksiĝi. Ĝuste tiam, loka komercisto ekinteresiĝis pri ŝi. La komercisto negorcis por eta superbazaro apud la vojo, kaj ŝi fariĝis la mastrino de tiu superbazaro.

Apud la vojo estis tri superbazaroj, sed nur ŝia estis escepte prospera. Multaj klientoj, eĉ por aĉeti pakon da salo aŭ botelon da sojsaŭco, preferis veni al ŝi malgraŭ la pli longa distanco. Eĉ kamionistoj ŝatis veni al ŝia superbazaro por aĉeti cigaredojn, mineralakvon kaj similajn aĵojn.

Post kelka tempo, kiam ili fariĝis konataj, ili eĉ ne aĉetis aĵojn, sed kiam iliaj veturiloj pasis antaŭ ŝia superbazaro, la ŝoforoj celite malrapidigis la veturrapidecon, aŭ sonorigis la magafonon, aŭ ridetis al ŝi, kiel saluto. poste oni diris, ke la klientoj venis pro ŝia beleco.

Sed, la plej dika muro havas fendon. Kiam ŝia edzo aŭdis la onidirojn, li en kolero ĵetis ĉiujn ŝiajn kosmetikaĵojn en la rubujon. Poste, kun serioza vizaĝo, li prenis bluan laborveston kun la vortoj "lu Superbazaro" presitaj sur ĝi kaj diris al ŝi: "Portu la laborveston, ne portu pompaĵajn vestaĵojn."

La laborvesto estis larĝa kaj granda sur ŝi, kaj ŝi ŝajnis tute alia persono. Ŝi kompreneble komprenis la intencon de sia edzo.

Kelkfoje, kiam ŝi ne volis porti ĝin, li pugne kaj piede, batis ŝin senkomplete. Poste, li kaŝis ĉiujn ŝiajn belajn kutimajn vestaĵojn kaj diris kun longa vizaĝo: "Ne iru eksteren, simple gardu tiun ĉi superbazon."

Depost kiam ŝi portis la laborveston, iel la klientoj iom post iom malpliigis.

Vidante sin en la spegulo, ŝi trovis sin maljuna kaj rustika kaj ŝtele ploris. Ŝi sentis sin kiel kondamnito, kiu perdis la liberecon kaj estis malliberigita. Ŝajnis al ŝi, ke la kaĝo peze premis ŝin, el kiu ŝi ne povis eliri.

Tio, kion ŝi ĉiutage vidis, estis nur la vojo antaŭ la pordo kaj la veturiloj rapidantaj sur ĝi, kaj kelkaj maloftaj, disaj klientoj... Portante la laborveston kun makuloj de graso, ŝi sentis sin kvazaŭ ŝi estus ŝanĝita en alian personon. Ŝia svelta figuro ne plu estis videbla, ŝi aspektis kiel tutmalpurulo.

Kiel ŝi povus vivi tian vivon, kiu estis kiel memstarigita mallibereco?

ŝi pensis pri eksedziĝo, sed ŝi ne povis forlasi siajn du infanojn, kiuj studis en la mezlernejo de la distrikta urbo.

Iun vesperon, la nigra BMW-aŭto haltis antaŭ la superbazaro. El la aŭto eliris alta kaj eleganta viro. Tiu viro estis ŝia samklasano de la mezlernejo, de kiu ŝi iam ricevis plurajn amleterojn.

Aŭdinte pri ŝia "sorto", li speciale venis viziti ŝin. Ŝia koro batis forte, kaj ŝi pensis: "Dank'al Dio, mia edzo foriris por komerci, alie li certe mortigus min!"

Vidinte ŝin, la viro estis tre ŝokita kaj pensis: "Kiel la iam belulino de la lernejo fariĝis tia?"

Forironte, li diris: "Kiam mi havos tempon, mi ofte venos vin viziti." Li donis al ŝi telefonnumeron kaj donacis al ŝi belan floritan jubon.

Ĉiufoje kiam la nokto profundigis kaj ŝia edzo forestis, ŝi surmetis la floritan jubon kaj staris antaŭ la spegulo, zorgeme rigardante. Ŝi apenaŭ kredis al siaj okuloj: ŝi estis ankoraŭ tiel bela!

Tiam ŝi sentis sin ankoraŭ brile floranta floro. Ŝi havis ideon en la koro kaj diris al si silente: "Mi ne povas tiel vivi plu! Mi estas ankoraŭ juna. Mi ne povas esti malliberigita ĉi tie, mi ne povas esti rano en puto!"

Papero ne povas kaŝi fajron. Fine ŝia edzo eksciis. Ŝi ricevis batadon kaj estis batita vunde tra la tuta korpo. Ŝia edzo eĉ minacis: "Se li venos la venontan fojon, mi rompigos ŝiajn krurojn!"

La edzo instalas sep aŭ ok videokamerojn ĉirkaŭ la superbazaro, antaŭe kaj malantaŭe, por spioni ŝin kaj tiun viron.

Ŝia vivo fariĝis pli malfacila. La edzo, timante pliajn problemojn, simple ĉesis komerci kaj ĉiutage spionis ŝin. Ŝi sekrete sendis mesaĝon al li, dirante, ke li neniel venu.

Ŝi diris al sia edzo: "Mi estas jam la patrino de du infanoj, kien mi povus forkuri? Mi nur povas fidele vivi kun vi."

Vidinte ŝin ĉiutage porti la laborveston, kiel ŝi aspektis kiel floro? Lia koro iom post iom trankviliĝis.

Unu nokte, kiam ŝia edzo iris eksteren trinki, ŝi firme decidis ne maltrafi tiun ŝancon, kiu aperas nur unu fojon en mil jaroj. Ŝi sciis, ke ŝia edzo hobias trinki kaj certe revenos ebria.

Ŝi, kiu estis jam preparita, rapide pakis siajn vestaĵojn, inter kiuj estis ankaŭ tiu florita jupo. En la nokto de densa vualo, ŝi eniris aŭton kaj malaperis senposte.

Kiam ŝia edzo revenis hejmen kun ebria kapo, ŝancelante sin, li trovis sur la tablo paperon:

"Mi ne volas vivi tian malliberulan vivon. Bonvolu zorgi pri niaj du infanoj..."

La edzo ŝajnis subite fali en senfundan abismon. Li tuj sobris, stultigita, idiotita. Longe li montris la paperon sur la tablo, parolante sensencaĵojn:

"Ŝi forkuris kun iu kamionisto," li diris, "ne, kun... tiu viro... forkuris." ♦

Adiaŭ al Kembriĝo

Aŭtoro: Xu Zhimo

Trad: Mo Yangsheng

Malpeze mi foriras de vi
Kiel mi malpeze venis ĉe vi
Mi svingis l' manon al la okcidento
Adiaŭante l' nubojn sur la firmamento.

La salikoj oraj ĉe la bordo de rivero
Kiel novedzino sub la brilo en aero
En mia koro ŝvebas figuro de ondo-lumo
Kiu milde ondadas en mia koro.

Verdaj nimfoidoj sur mol-koto
En akvo reflektis la bildon de movo
En la mildaj ondoj de Kembriĝ-rivero
Mi volonte fariĝus akvherbero!

La surfaco de lageto sub ombro de ulmo
Ne estas klara fonto, sed buntumo
Disrompita inter la flosanta algo
En la akvo enfundiĝas kiel ravo.

Mi levis la pramstangon, por la revo
Vagante al la ejo de pli verda herbo
Je stelbriloj ŝarĝ-pleniĝas en la boato
Kaj la kirla kanto

Sed mi ne povas levi kanton
Tiel mi adiaŭas senvoĉe la bruon lokon
Por mi silentiĝas eĉ insektoj de somero
La kvieto estas la Kembriĝo ĉi vespero!

Senvoĉe mi foriras de vi
Kiel mi senvorte venis ĉe vi
Mi mansvingis al okcidenta ĉielo
Ne forportis pecon da numero.

再别康桥

徐志摩

轻轻的我走了，
正如我轻轻的来；
我轻轻的招手，
作别西天的云彩。

那河畔的金柳，
是夕阳中的新娘；
波光里的艳影，
在我的心头荡漾。

软泥上的青荇，
油油的在水底招摇；
在康河的柔波里，
我甘心做一条水草！

那榆荫下的一潭，
不是清泉，是天上虹；
揉碎在浮藻间，
沉淀着彩虹似的梦。

寻梦？撑一支长篙，
向青草更青处漫溯；
满载一船星辉，
在星辉斑斓里放歌。

但我不能放歌，
悄悄是别离的笙箫；
夏虫也为我沉默，
沉默是今晚的康桥！

悄悄的我走了，
正如我悄悄的来；
我挥一挥衣袖，
不带走一片云彩。

La Jaro Forkuras

Jeroubbesheth

La suno mallaŭtas en la dezerto,
La ombroj longiĝas sur la tero,
Septembro portas flustron certan:
La fino proksimas, jam en aero.

Folioj flavas, ventoj rakontas,
Ke tempo ne atendas homan voĉon,
La horloĝo batas, koro respondas -
Ni proksimiĝas al la fina sojlo.

Ho, 2026, vi preskaŭ foras!
Kion ni semis, ni nun rikoltas,
Ĉiu tago estas donaco ora,
Antaŭ ol la lasta paĝo fermiĝas.

Do leviĝu, amu forte kaj vivu,
Ĉar la fino de la jaro proksimas.

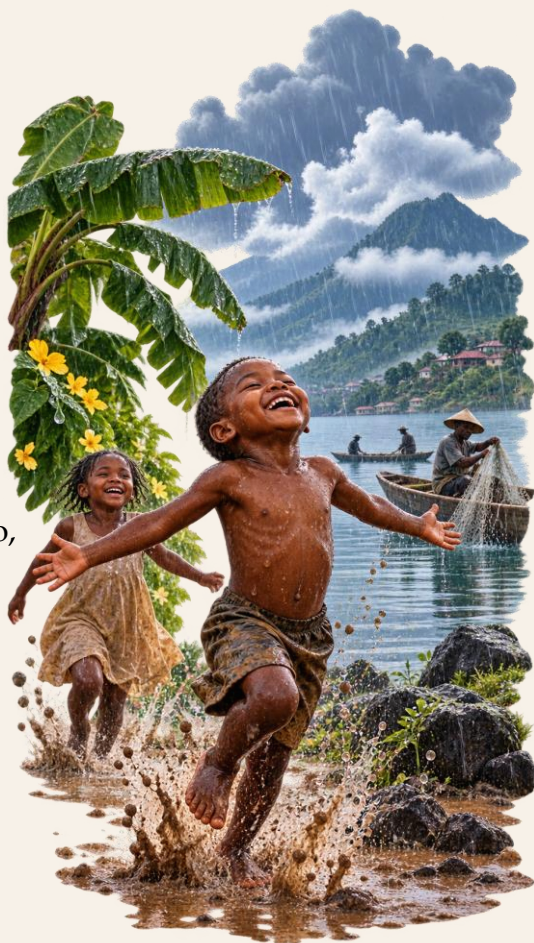
Kanto de la Pluvo en Goma

Jeroubbesheth

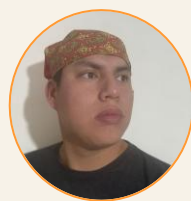
Hieraŭ nokte la ĉielo ploris,
Ne pro malĝojo, sed pro amo,
Ĝiaj larmoj falis sur la montojn de Kivu,
Sur la ruĝan teron, sur mian domon.

Pluvo, pluvo, kara amiko,
Vi venas sen invito, sed bonvena,
Vi batas la fenestrojn milde,
Kiel patrino vekanta sian infanon.
Sur la lago Kivu vi dancas,
Rondoj da akvo, ringoj da lumo,
La fiŝistoj kaŝas sin sub arboj,
Atendante vian finon, kun pacienco.

Ĉiu guto portas memoron,
De malproksima maro, de alta monto,
Ĝi vojaĝis mil kilometrojn,
Por kisi mian frunton hodiaŭ.
Infanoj kuras nudpiede en koto,
Ridas laŭte, ĝojas sen fino,
Por ili pluvo ne estas ĝeno,
Ĝi estas ludo, ĝi estas beno.

Miaj floroj ne velkos

Originalo: *Nezahualcōyotl*

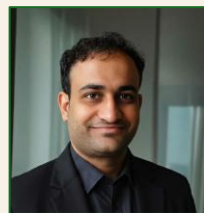
Tradukinto: *Abiudo Suarez Korteso (Meksiko)*

Miaj floroj ne velkos,
miaj kantoj ne ĉesos.
Mi, la kantisto, levas ilin,
ili estas dividitaj, ili estas disŝetitaj.
Eĉ kiam la floroj
velkas kaj flaviĝas,
ili estos prenitaj tien,
al la interno de la domo
de la birdo kun oraj plumoj.

La Numero 1 Zoroastra-Esperantista Detektiv-Agentejo

Anand Manikutty

Rakonto Unu: *La Kazo de la Malaperintaj Navĵotaj Diamantoj*

Ĉapitro kvar

Humata, Hukhta, Huvarshta

En la mateno de la malkaŝo, la familio Contractor kunvenis en la salono kun la entuziasmo de homoj ĉeestantaj sian propran impostan kontrolon.

Neniu aspektis feliĉa.

A aprobis.

Feliĉaj suspektatoj kutime estis danĝeraj.

K sidis trankvile apud li kun kajero.

Li kunportis tri plumojn.

A konsideris tion pruvo pri malbona juĝkapablo.

SinJORino Contractor eniris laste.

"Nu?" ŝi postulis.

"Ĉu vi scias, kiu prenis la diamantojn?"

"Mi kredas, ke jes."

La ĉambro silentiĝis.

Ekstere, la maro preter Malabar Hill brilis en la posttagmeza suno.

Interne, pluraj generacioj de akumulita familia angoro atendis malpacience.

A ĉirkaŭrigardis.

"Antaŭ ol ni komencos, mi ŝatus gratuli vin ĉiujn."

Neniu ŝajnis kontenta.

"Pri kio?" demandis Shernaaz.

"Vi ĉiuj kune sukcesis krei unu el la plej komplikaj diskutoj pri infano sen iam konsulti la infanon mem."

Farah palpebrumis.

"Kion tio signifas?"

"Tio signifas," diris A, "ke vi ĉiuj diskutis la navĵoton dum monatoj."

Li montris ĉirkaŭ la ĉambro.

"Vi diskutis la lokon."

Fingro moviĝis.

"La gastojn."

Alia fingro.

"La manĝaĵon."

Alia.

"La ceremonion."

Alia.

"La familian tradicion."

Alia.

"La diamantojn."

Li paŭzis.

"Kaj tamen iel neniu pensis demandi Ardeshir, kion li volas."

Neniu parolis.

Tio ĝenerale signifis, ke oni trafis la celon.
A turnis sin al la knabo.

"Ardeŝir."

La adoleskanto rigardis malsupren.

"Ĉu vi volus rakonti al ili?"

Longa silento sekvis.

Tia silento, kiun nur familioj kapablas produkti.

Fine Ardeŝir parolis.

Mallaŭte.

"Mi ne sciis kiel."

Lia avino fiksrigardis lin.

"Kiel kion?"

"Kiel diri tion al ĉiuj."

La vortoj komence venis malrapide.

Poste ili akiris forton.

"Mi sciis, kiel grava tio estas por ĉiuj el vi."

Li rigardis ĉirkaŭ la ĉambro.

"Vi ĉiuj parolis pri tio ekde kiam mi estis malgranda."

Neniu interrompis.

"Mi ne kontraŭis ĝin."

Li hezitis.

"Mi simple ne estis certa."

La ĉambro restis senmova.

"Mi volis tempon."

Lia voĉo iomete rompiĝis.

"Mi volis, ke iu demandu min."

SinJORINO Contractor peze sidiĝis.

Eble por la unua fojo dum la tuta afero ŝi aspektis maljuna.

A lasis la silenton fari sian laboron.

Poste li daŭrigis.

"Ardeŝir prenis la diamantojn."

Kolektiva elspiro trapasis la ĉambron.

Neniu ŝoko.

La plej multaj jam suspektis tion.

Kio surprizis ilin estis la kialo.

"Li ne prenis ilin pro mono."

A rigardis al Jamshed.

"Vi povas trankviliĝi. Kriptovalutoj restas senkulpaj ĉi-okaze."

Jamshed aspektis iom ofendita.

"Li forigis la diamantojn ĉar li kredis, ke la ceremonio estos prokrastita se ili malaperos."

Farah kovris sian buŝon.

Rustom fermis la okulojn.

La klarigo estis preskaŭ dolore simpla.

Kaj ĝuste tial tute nevidebla.

Neniu serĉis timigitan knabon.

Ili serĉis ŝteliston.

"Kie ili estas?" demandis Meher mallaŭte.

Ardeŝir aspektis embarasita.

Poste pli embarasita.

Poste neimageble embarasita.

"En la globo."

Ĉiuj fikse rigardis.

"En la globo?"

"La globo en la studĉambro?"

"La ornama globo?"

"Jes."

A kapjesis.

"Mi kontrolis hieraŭ."

K aspektis ravita.

"Vi kontrolis interne de globo?"

«La sperto instruis al mi, ke infanoj ne nepre timas lokojn, kiujn plenkreskuloj trovas intelektu timigaj.»

Duonhoron poste la diamantoj estis retrovitaj.

Tute nedifektitaj.

La manumligiloj brilis.

La malgranda ceremonia pinglo brilis.

Sinjorino Contractor tenis ilin zorge.

Dum momento neniu parolis.

La mistero estis solvita.

Tamen neniu aspektis kiel venkinto.

A konsideris tion sana signo.

La plej bonaj solvoj malofte produktas venkintojn.

Nur komprenon.

Fine Meher rigardis sian nepon.

"Kial vi ne diris al mi?"

La knabo senhelpe levis la ŝultrojn.

"Ĉar ĉiuj ŝajnis tiel certaj."

La maljunulino rigardis lin.

Poste, surprize por ĉiuj ĉeestantoj — inkluzive de ŝi mem — ŝi ekridis.

Ne laŭte.

Ne histerie.

Simple la elĉerpita rido de homo, kiu pasigis semajnojn batalante kontraŭ la malĝusta problemo.

"Ni akuzis duonon de la familio."

"La plej grandan parton de la familio," korektis K.

"La plej grandan parton de la familio."

Ŝi skuis la kapon.

"Kaj ĉio ĉar neniu faris unu demandon."

"Jes," diris A.

"Unu demandon."

La navĵoto okazis tri semajnojn poste.

Pli malgranda ol origine planite.

Pli simpla.

Malpli multekosta.

Signife malpli drama.

Plej grave, ĝi okazis ĉar Ardeshir elektis, ke ĝi okazu.

Ne ĉar impeto portis lin tien.

Ne ĉar tradicio puŝis lin tien.

Ne ĉar lia familio supozis tion.

Ĉar li decidis.

A ĉeestis nur mallonge.

Li malŝatis ceremoniojn.

Ili kutime enhavis paroladojn.

Dum li prepariĝis foriri, K aliĝis al li apud la enirejo.

"Ĉu vi scias," diris K, "mi ankoraŭ opinias, ke tio estis stranga kazo."

"Ĉiuj familiaj kazoj estas strangaj."

"Ne."

K observis la gastojn interbabili.

"La diamantoj neniam estis la vera afero."

A rektigis siajn okulvitrojn.

"Ne."

"La mistero ne estis ŝtelo."

"Ne."

"La mistero estis komunikado."

A pripensis tion.

Poste kapjesis.

"Bonega observo, sinjoro K."

K aspektis kontenta.

"Dankon."

A rerigardis la ceremonion.

Familioj.

Tradicioj.

Atendoj.

Amo.

Miskomprenoj.

Ĉio implikita kune.

Poste li malforte ridetis.

"La diamantoj simple havis la ĝentilecon malaperi unue."

Kaj per tio, la Detektivejo Zoroastrana Numero 1 fermis la kazon.

FINO ♦

La Kazo de la Malaperintaj Navĵotaj Diamantoj

Taglibro de Pipi

Avo Bovo

22a, julio, 2025

Avo Bovo estis bovisto. Li estis solfilo de Krizantemo, vidvino. Li la tutan vivon neniam tuŝis virinon. Lia sorto ŝanĝiĝis pro unu ŝtoneto.

En la aŭtuno de la jaro, kiam li estis 18-jara, lin trafis katastrofo.

Matene de iu tago, la valo estis envolvita en densa nebulo. Li pelis bovojn en la valon kaj paŝtis ilin sur la milde leviĝanta deklivo.

Subite li videtis, ke unu bovo enŝteliĝis en maizan kampon. Li kliniĝis, levis de la tero unu ŝtoneton, de malproksime forte ĵetis ĝin tiudirekten intencante elpeli la bruton el la kampo.

Li tute ne atendis, ke la elĵetita ŝtoneto estigis plagon. Anstataŭ la bruto ĝi trafis la forkon de la pufa pantalono de Lunarka, kiu kurbiĝante falĉis fojnon ĉe la rando de la kampo.

Lunarka estis filino de Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita, la plej riĉaj vilaĝanoj en la vilaĝo. Ŝi estis 17-jara, bela kaj amorveka, kun ovala vizaĝo, sveltaj brovoj, grandaj okuloj, eta buŝo, vespa talio, rondaj mamoj kaj pufa pugo.

La ŝtoneto ne nur faris truon en la forko de ŝia pantalono, sed ankaŭ forte dolorigis ŝin, tiel ke ŝi ne povis digi siajn larmojn. Pri tio Avo Bovo havis nenian ideon.

Ambaŭmane kovrante la forkon de pantalono kaj plorante, ŝi trenis sin hejmen.

Vidante tion, Ledŝuo demandis: "Kio estas al vi? Kio okazis?"

Lunarka snufe diris: "Doloras, min doloras ĉi tie!"

Ŝuo Trivita demandis: "Doloras? Kial? Ĉu vi frapiĝis aŭ ...? Kiu faris tion?"

"Estas, estas Avo Bovo, kiu, kiu ..." Lunarka balbutis pro timo kaj pudoro.

Aŭdinte tion, Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita plonĝis en la valon por reguligi la kontojn kun Avo Bovo.

La densa nebulo jam svenis. Svingante vipon, Avo Bovo ĝoje zumis kanton.

Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita atingis lin. Sen alia vorto, ili tigre alsaltis lin. Ledŝuo kaptis lin je la brusto per unu mano, kaj per la alia vangofrapis lin tien-reen. Lia nazo sangis kvazaŭ roĝo. Ŝuo Trivita eĉ gratvundis lian vizaĝon kaj disŝiris lian veŝton.

Je tio Avo Bovo ŝtoniĝis. Li diradis al ili: "Miaj bonaj oĉjo kaj onjo, temas pri kio? Pro kio vi batas min? Ĉu io misa pri mi? Kio misis pri mi? Ne plu batu min, mi petas!"

"Fermu la faŭkon, vi juna kanajlo! Brutulo! Diablo prenu! Vi aŭdacas langumadi? Kiel vi aŭdacas! Venu kun ni al la Popola Komunumo!"

Kun la lastaj vortoj, Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita fortrenis lin en la direkton de la Popola Komunumo.

Survoje Avo Bovo senĉese petegis: "Miaj bonaj oĉjo kaj onjo, lasu min! Mi kulpas neniun krimon. Kial vi devas treni min al la Popola Komunumo? Se mi misis aŭ ofendis vin, ni estas inter ni, ĉu bone?"

Ĉiuj petegoj far Avo Bovo restis vanaj. Li estis ĵetita en malliberejon. Li tiele falis en la polmojn de Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita.

Avo Bovo, etiketita kiel "kanajlo", estis irigita de vilaĝo al vilaĝo kaj publike denunciata. Ekde tiam li fifamiĝis.

Tio malhonoris lian patrinon, Krizantemo. Ŝi sentis, ke ŝi ne havis vizaĝon por vidi homojn. Ŝi, ne povante suferi la malhonoron, nokte pendumis sin hejme.

Du tagojn post la suicido de Krizantemo, Avo Bovo estis elliberigita. Kiam li vidis la mortintan patrinon pendantan en la aero, li tuj surgenuiĝis, ŝin ĉirkaŭprenis kaj freneze lulis, laŭte plorkriante: "Panjo, panjo! Mi revenis! Mi ne estas kanajlo! Mi estis maljuste akuzita!"

Li prenis rizŝrankon por ĉerko kaj enĉerkigis sian patrinon kaj entombigis ĉe la patro.

Avo Bovo ankoraŭ estis bovisto. Tage li pelis kaj paŝtis bovojn kaj petole ĉirkaŭsaltadis ilin surmonte. Vespere li, kun kapo malalte tenata, devis honeste kaj atente akcepti la kritikon fare de la malriĉaj kamparanoj kaj malsuperaj mezkamparanoj.

Li silentiĝis. Li ne emis paroli aŭ ridi, estis ne komunikiĝema, nenion dirante de la mateno ĝis la nokto. Tiu, kiu tion ne sciis, eble kredus, ke li estas muta. Ĉiuj en la vilaĝo, ĉu junaj aŭ maljunaj, ĉu viraj aŭ inaj, povis ofendi lin, batis lin, insultis lin kaj mokis lin, sed li restis silentema, neniam respondis. Li ofte iris sola al la tombejo en la montaro malantaŭ la vilaĝo, por plori aŭ murmuri ion apud la tombo de la gepatroj, ĉu tage, ĉu nokte.

Pasis dek jaroj. Li maturiĝis. Sed li ankoraŭ estis bovisto, fraŭla. Neniu knabino en la ĉirkaŭaĵo volis edziniĝi al li pro tio, ke li havis la famon de "kanajlo".

Ni revenu al Lunarka kaj ŝiaj gepatroj, Ledŝuo kaj Ŝuo Trivita.

La mano de Lunarka estis ankoraŭ libera. Oni kredis, ke ŝi jam kuŝis kun Avo Bovo, tial neniu knabo volis peti ŝian manon. En la printempo de la jaro, kiam ŝi estis 25-jara, ŝi estis deflorita de Sovaĝa Azeno, kiu, maljuna fraŭlo en la vilaĝo, kun kolosa kapo kaj grandaj oreloj, voluptema, estis amoranto de Ŝuo Trivita. La familia nomo de Sovaĝa Azeno estis Lü, kiu ĉine estas la homofono de "azeno", kaj lia karesnomo estis Azeno. Ĉar li havis azenan vizaĝon kaj krudan karakteron, oni nomis lin Sovaĝa Azeno. Ŝuo Trivita ofte ŝtele seksumis kun Sovaĝa Azeno post la dorso de Ledŝuo. Ŝuo Trivita faris Ledŝuon kokrito, sed tiu sciis nenion pri tio. Ledŝuo kaj Sovaĝa Azeno reciproke nomis sin bonaj fratoj kaj bonaj amikoj. Ledŝuo, se tiel diri, estis centprocenta trompita koko.

Tiun tagon Sovaĝa Azeno ree adultis kun Ŝuo Trivita. Ili banis sin en la amora ĝojo sur la briklito, kiam Ledŝuo entrudiĝis en la domon. Ĉe ilia vido, li bolis de kolero. Li mortigis Sovaĝan Azenon per kuireja tranĉilo. Ledŝuo estis kondamnita al morto. Kelkajn monatojn poste Lunarka naskis filon, kiu estis de Sovaĝa Azeno. Ili vivis en la honta abismo kaj trinkis la maldolĉan kalikon. Tio, oni diris, estis fatala puno.

Pasis dudek jaroj. Avo Bovo jam estis mezaĝa. Li restis fraŭla.

Iuj vilaĝanoj plurfoje provis svati lin al Lunarka. Ĉiun fojon li skuadis nee la kapon, same kiel kolportisto skuas la tamburinon.

Tamen, je onia surprizego li algluiĝis al la juna vidvino Ŭang Luneto, kiu estis juna, bela, bonkora kaj kvieta, kaj kies edzo Granda Li mortis de ftizo antaŭ unu jaro. Iam venis al ŝi multaj svatistinoj kaj svatiĝantoj, kiuj promesis al ŝi mondon da riĉaĵo kaj oceanon da amo. Sed unu post alia ŝi rifuzis ilin. Ŝi nur sentis inklinon por Avo Bovo.

Avo Bovo, en la liberaj horoj post la bovpaŝtado, ofte helpis ŝin pri la terkulturado, akvĉerpado, kortbalaado kaj hakado de brulligno. Pro tio en la vilaĝo cirkulis murmuroj pri ili. Iuj diris ke Avo Bovo estis maljuna bovo, kiu nutris intencon pinĉi delikatan herbon kaj aliaj diris ke Ŭang Luneto estis malĉastulino, kiu tentis Avo Bovon por havi amaĵiston ... Tio faris, ke Avo Bovo kaj Ŭang Luneto estis devigitaj distanciĝi unu de la alia.

Unu profundan nokton, proksiman al la Eta Novjaro, mankis luno, mankis steloj, kaj la frosto pinĉis. Ĉe la orienta rando de l' vilaĝo abruptis ondado da furiozaj bojoj, kiuj tranĉis la noktan silenton kaj elŝiris Avo Bovo el la dormo. Li saltis el la braklito, ĵetis mantelon sur siajn ŝultrojn, kaj eliris eksteren. Starante en la korto, li direktis sian rigardon tien, de kie eksplodis bojado. La oranĝkolora lumo aperis tie, la densa fumo ondumis kaj la flamoj lekis la ĉielon. La domo de Ŭang Luneto fajris. Li perdis neniom da tempo antaŭ ol sagi tien. Kiam li atingis la lokon, li vidis ke la fajro estas tro grandega, por ke li mem estingu ĝin.

En la domo la densa fumo svenigis Ŭang Luneto, ke ŝi perdis la konscion. Senhezite Avo Bovo sin ĵetis en la brulantan domon. Ŭang Luneto kuŝis senkonscia sur la briklito. Li levis ŝin per siaj brakoj kaj portis ŝin eksteren. Kaj poste li refoje sin ĵetis internen por savi ion.

Subite la tuta domo enfalis kun bruego. Kiam oni tiris lin el sub la ruinoj, li ankoraŭ spiris, sed liaj haroj kaj vestoj estis jam forbruligitaj. Ŭang Luneto denove ricevis la konscion. Je lia vido, ŝi tuj prenis lin sur sian sinon, kaj larmoj torentis el ŝiaj okuloj. Kun fermitaj okuloj, li diris al ŝi per febla voĉo: "Luneto, via domo forbruliĝis, tio ne gravas. Vi loĝu en mia domo. En mia kapkuseno kaŝiĝis 2000 ĵuanoj, por vi, ĉiuj miaj ŝparaĵoj. Mi neniam, neniam tuŝis iun ajn virinon. KREDU, KREDU ..." li faris la lastan spiron antaŭ ol fini paroli.

La tuta vilaĝo ploris pri li. Ŭang Luneto farigis grandan ĉerkon por li kaj entombigis lin antaŭ la tombon de liaj gepatroj.

15a, julio, 2025

Mi naskiĝis en malgranda vilaĝo kronita de montoj. Kiam mi estis eta, ni ne havis sufiĉon por manĝi. La montoj liveris al ni abundajn nutraĵojn. Printempe, kiam la azaleo ekfloris, ni iris sur la monton por ŝirkolekti manĝeblajn sovaĝajn herbojn kaj kapti kankrojn en la roĵo. Somere ni kolektis fungojn. Aŭtune ni kolektis juglandojn, grandfruktajn ĉinajn kratagojn, avelojn, sovaĝajn pirojn kaj vinberojn. Vintre ni lazis fazanojn kaj leporojn.

Iun someran matenon, kiam ankoraŭ aŭroris, mi kaj mia tria frato frue leviĝis el la briklito kaj iris en la profundon de la monto por kolekti fungojn. Regis densa nebulo sur la monto. Kolektinte multajn fungojn, ni estis pretaj reiri hejmen, sed ni tute ne povis nin orienti. Ni perdis la vojon. Ni ne sciis kiu vojo kondukos nin hejmen. Mi ekploris de timo. Maltrankvila kiel formiko en varma poto, mia tria frato paŝis febre tien kaj reen. Subite li frapis al si la kapon, dirante: "La feko! Via feko! Ĉu vi ankoraŭ memoras la lokon, kie vi ĵus eligis fekon? Se ni trovus ĝin! Se ni blinde palpserĉos nian vojon en la densa nebulo, ni tre malproksimos de la ĝusta direkto. Kion ni devos fari, tio estas trovi tiun fekon kaj atendi ĉirkaŭ ĝi ĝis la nebulo foriĝos. Ni rapidu serĉi ĝin! "

Do ni kun streĉita atento serĉis ĝin ĉie laŭ la streta pado. Ni serĉis longan tempon, sed ne trovis ĝin. Ni havis lacecon en niaj kruroj kaj decidis halti por la momenta paŭzo. Ni sidiĝis ĉe la pado. Pasis iom da tempo antaŭ ol ni vidis ke la nebulo pli kaj pli maldensiĝis. En la fino svenis la nebulo, kaj poste aperis la ĉielo.

Kiam ni stariĝis, ni subite trovis, ke la feko ĝuste sidas ne fore de ni kaj jam kovriĝis per armeo da muŝoj. Je la vido de la feko ni trafe orientis nin kaj rapidpaŝe nin direktis suden. Post duonhora irado ni grimpis sur monton. La suno jam staris ĉe la zenito kaj ridetis al ni. Starante sur la montkresto kaj ŝirmante permane niajn okulojn, ni dissendis nian rigardon malproksimen al la montpiedo, ĉe kiu kuŝis nia vilaĝo. Komencis tagmeziĝi. Super ĉiu domo en la vilaĝo leviĝis kolono da fumo, signo de preparado de tagmanĝo ...

Ni kuris, flugis, rapidis en la direkto al la vilaĝo. Kiam ni atingis la hejmon, jam estis la horo por tagmanĝo.

7a, julio, 2025

Mi estas nomata Pipi. Mi estas laŭprofesie terkulturisto, denaska povra terkulturisto. Mia hobia estas Esperanto. Mi estas granda esperantisto. Mi jam randas malsatmorton.

Por perlabori mian vivrimedon mi estis devigita labori en la kamparo. Sub la malica suno, kun nuda torso kaj pantalonetoj, mi trenas plugilon kaj plugas teron kiel azeno. Mi fosas mian sulkon kaj mia ŝvito pluvigas. Mi manĝas mian panon en la ŝvito de mia frunto.

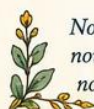
Estante granda esperantisto, kiel mi povas labori azene en la kampo?

Mi estas skelete malgrasa. Al mi mankas forto por terkulturado. Rigardu miajn du maldikajn brakbastonetojn en ŝrumpinta pala haŭto! Vidu, kion mi disponas? Mi eĉ ne povas levi sarkilon. Kiel mi kulturu teron? Ho, la ĉielo! Ho, la tero! Kompatu min! Ĉio, kion povas miaj maljunaj manoj nun, estas skribado de Esperanto. Mia profesio devus esti skribado de Esperanto! Sed ... Nenia sedo! Tio estas mia sorto! Kion vi opinias pri tio?

8a, julio, 2025

Alies maizplantidoj kreskis ĝistalie altaj. Kial la miaj estis nur du spanojn altaj? Mi estis verda de ĵaluzo. Mi tre ĉagreniĝis pro la malrapida kreskado de miaj plantidoj. Kiel mi povis kreskigi ilin? Kion mi faru? Kion mi faru pri ili? Tiu afero ĉiam hantis mian menson. Hieraŭ mi finfine elkovis brilan ideon. Mi suprentiris ilin unu post alia. Mia laboro tuj efikis. Jen ili jam kreskis multe pli alten. Miaj lipoj tiriĝis je ĝoja rideto. Mi estas genio, ĉu? La genio ĉie sukcesas! ♦

Novaj amikoj,
novaj demandoj,
novaj aventuroj.

Alicio kaj Georgo en Aŭstralio

— Eta aventuro en la Mirlando —

En Mirlando,
ĉio estas eble.

1. Nekutima renkontiĝo

Alicio, promenantе tra nekonata lando, subite vidas surprizan scenon.

2. Seriozaj demandoj

Alicio, kiel ĉiam, ekmeditas tre serioze.

3. Georgo klarigas

Georgo ŝajnas tre kontenta pri sia nekutima vojaĝo.

4. Kion signifas "vojaĝi"?

La demandoj de Alicio fariĝas ĉiam pli komplikaj.

5. La Ĉeŝŝa kato opinias

La Ĉeŝŝa kato ĉiam havas respondojn — aŭ almenaŭ interesajn demandojn.

6. Plu al novaj aventuroj

Kaj tiel Georgo, en sia komforta poŝveturilo, kondukas Alicion al la sekva surprizo.

En Mirlando, la plej ordinaraj aferoj povas subite fariĝi la plej mirindaj.

Fotografia rubriko

*Fotado: Ran Hua
Trad.: John Huang*

Titolo: Portistoj ĉe Jangzio

Dato: Aprilo 2025

Loko: Ŝizhu-gubernio, Ĉongĉingo

Parametroj: ISO 400; 1/80 s; f/4,5

Fokusa distanco: 55 mm

Priskribo de la verko:

Ĉi tiu dokumenta fotografia verko, titolita **“Portistoj ĉe Jangzio”**, per profundaj lumoj kaj ombroj eternigas momenton, kiam du maljunaj portistoj ripozas antaŭ malnova ligna pordo. En la antaŭplano, maljunulo kun blanka kaptuko kaj flikita vestaĵo ekbruligas sian pipon; maldikaj fumfadenoj ĉirkaŭvolvas lian veterbatitan vizaĝon. Apude, bambuplektita dorskorbo kaj sako rakontas pri la peza ŝarĝo portata sur liaj ŝultroj. Malantaŭe, lia kunulo trankvile sidas sur ŝtona ŝtupo. La masiva ĉizita ligna pordo kaj la malnova lanterno en la fono elvokas fortan etoson de la pasinta Ba-Ŝu-regiono.

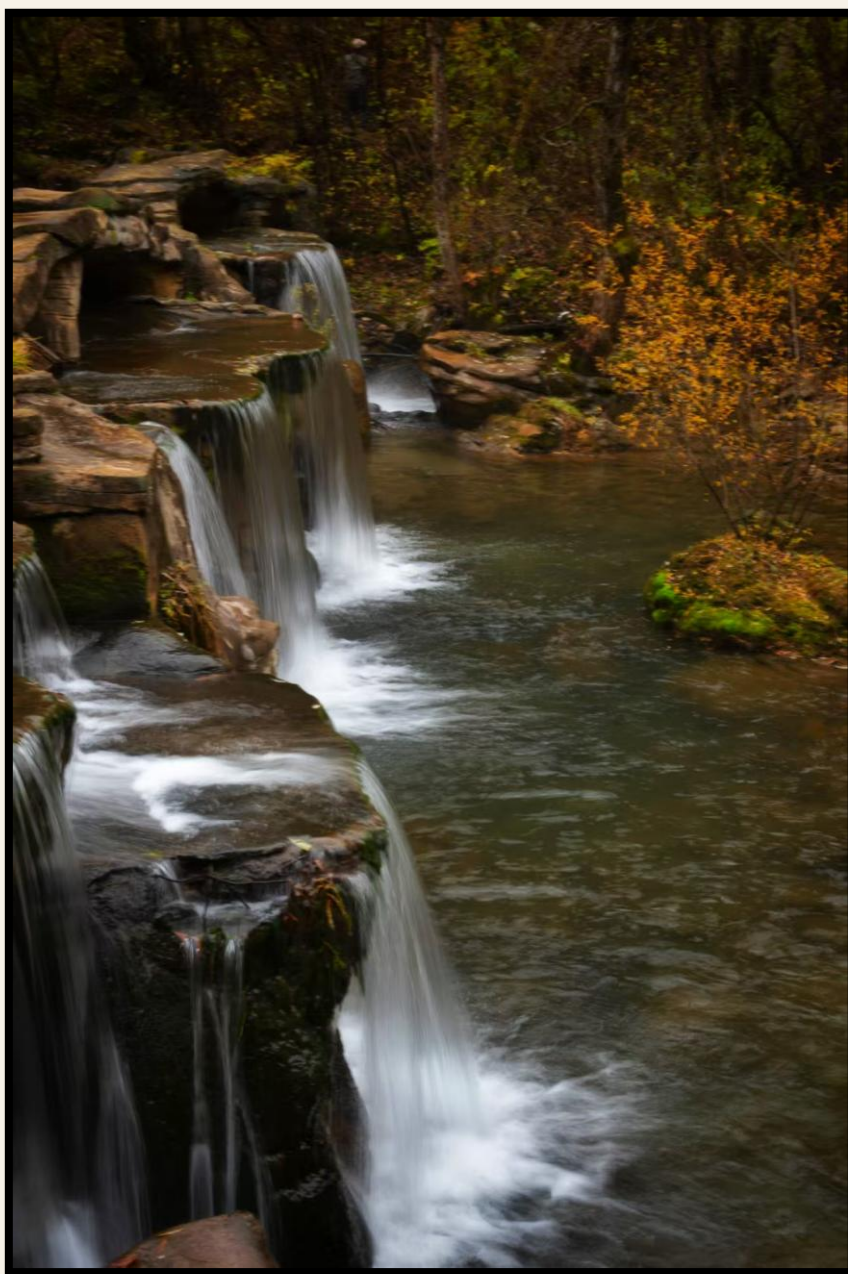
La **“portistoj”** iam estis sinonimo de persistemo sur la krutaj antikvaj vojoj ĉe ambaŭ bordoj de la Tri Gorĝoj de Jangzio. Per siaj piedoj ili elpaŝis la vojojn de la vivo, kaj per siaj dorsoj ili portis ĝian pezon. Per malhela tona prilumado la aŭtoro enfokusigas la sulkajn vizaĝojn kaj malglatajn manojn de la figuroj. La verko ne nur registras la spurojn de tradicia laboro, sed ankaŭ omaĝas la spiriton de tiuj, kiuj spite al severa naturo daŭre vivtenis sin kaj antaŭeniris sub peza ŝarĝo.

La jaroj pasas, kaj la ritmaj laborvokoj iom post iom malproksimiĝas, sed tiu peza vivoforto kaj la memoro pri la hejmlando restas eterne konservitaj en la silenta bildo.

Pri la fotisto:

Ran Hua. Profesia plentempa advokato kaj membro de la Fotista Asocio de la distrikto Wuhou en Ĉengdu, Siĉuano. Li ŝatas fotografadon en sia libera tempo kaj okupiĝas pri ĝi jam pli ol dek jarojn. Lia komenca celo en fotografado estas malkovri kaj registri belecon en la ĉiutaga vivo, kaj samtempe, sub la influo de belo, ankaŭ zorgi pri korpa ekzercado.

Titolo: Jada Lageto
Dato: Oktobro 2025
Loko: Liuhou, Ŝenŝjio
Parametroj: ISO 100;
 1/4 s; f/8
Fokusa distanco:
 55 mm

Ĉi tiu fotografia verko, titolita **“Jada Lageto”**, per longa ekspozicio kaptas montaran rivereton kun pluraj sinsekvaj akvofaloj. Maldekstre, la akvo serpentumas malsupren laŭ naturaj rokaj ŝtupoj kovritaj de verda musko. Sub la efiko de la longa ekspozicio ĝi transformiĝas en blankan silkan rubandon, kvazaŭ nebulon, kaj formas vidan kontraston inter mildeco kaj forto kun la malhelbrunaj rokoj. Dekstre kuŝas profunda kaj kvieta lageto kun delikate ondanta akvosurfaco; ĉe la bordo brilas aro da orflavaj aŭtunaj folioj, aldonante varman aŭtunan koloron al la silenta montara pejzaĝo.

Per la nomo **“Jada Lageto”**, la verko celas esprimi, ke ankaŭ sur la tero troviĝas pejzaĝoj ne malpli belaj ol tiuj en mitoj. La murmura akvo sonas kvazaŭ ĉiela muziko, dum la oraj folioj kaj aŭtunaj rokoj reciproke reliefigas unu la alian, kreante etoson eteran, trankvilan kaj kvazaŭ ekster la ordinara mondo. La longa ekspozicio donas al la fluanta akvo senton de la pasado de tempo, tiel ke la rigardanto preskaŭ povas imagi sin en la pejzaĝo, aŭdante la fluadon de la akvo kaj sentante la malvarmetan aŭtunan aeron.

La verko ne estas nur registrado de la natura medio, sed ankaŭ vida interpreto de la orientazia pejzaĝa estetiko pri **“pura kvieto kaj liberigo de la ordinara mondo”**, invitante la rigardanton al renkonto kun la naturo, kiu kvazaŭ purigas la koron de la polvo de la ĉiutaga vivo. ♦

Alvoko por la Konkurso „Virina Aŭtoro de la Jaro”

Literatura Vivo redakcio

Kun granda ĝojo ni anoncas la konkurson „**Virina Aŭtoro de la Jaro**”, kies celo estas rekoni, honori kaj popularigi la literaturan verkadon de virinoj en Esperanto.

Rekomendo de legantoj

La opinio de la legantoj estas tre grava por ni!

Kiun vi proponas por la titolo „Virina Aŭtoro de la Jaro”?

Se vi konas talentan verkistinon, kiu laŭ via opinio meritas tiun ĉi honoran titolon, bonvolu sendi al ni vian rekomendon.

Konkursa periodo

1-a de aŭgusto 2026 – 30-a de novembro 2026

Bonvolu aldoni al via rekomendo:

- la nomon de la aŭtorino;
- mallongan klarigon, kial vi rekomendas ŝin;
- kaj, se eble, ŝiajn kontaktinformojn aŭ ligilon al ŝia retejo aŭ socia paĝo.

Bonvolu sendi viajn rekomendojn al:

 info@literaturavivo.com

Ni elkore invitas vin partopreni en ĉi tiu iniciato kaj helpi nin malkovri kaj honori elstarajn verkistinojn de la Esperanta literaturo.

Ne maltrafu ĉi tiun ŝancon rekomendi verkistinon, kies talento kaj literatura kontribuo meritas la titolon „Virina Aŭtoro de la Jaro”. ♦

Gratulo okaze de la fondiĝo de la IKEF-Filio pri Literaturo kaj Virina Vivo

Karaj membroj kaj amikoj de IKEF,

Kun granda ĝojo mi volas anonci al vi bonan novaĵon.

Post konsultado kaj interkonsiliĝo en la Estraro de IKEF, la estraranoj esprimis sian subtenon al la propono fondi novan filion de IKEF. La nova filio jam havas **8 komencajn membrojn**, tiel plenumante la postulon de IKEF pri minimume **5 membroj** por la fondo de filio. Tial, kiel Prezidanto de IKEF, mi ĝojas oficiale anonci la fondiĝon de la **IKEF-Filio pri Literaturo kaj Virina Vivo** kaj kore gratuli ĝian iniciatinton kaj prezidantinon **Erika Godó** kaj ĉiujn fondajn membrojn!

La nova filio celas antaŭenigi literaturon kaj internacian kulturen interŝanĝon, subteni la kreadon kaj voĉojn de virinoj, kaj kunligi verkistojn, tradukistojn, redaktorojn, eldonistojn, legantojn kaj aliajn kulturajn agantojn. Ĝi estas malfermita al ĉiuj, sendepende de sekso, kiuj interesiĝas pri literaturo, virina vivo kaj internacia kultura kunlaboro.

Tiaj celoj bone kongruas kun la ĝenerala misio de IKEF: antaŭenigi internacian komunikadon, kunlaboron kaj interkompreniĝon inter esperantistoj. Mi kredas, ke la nova filio alportos al nia asocio novajn ideojn, novajn voĉojn kaj novan energion.

Mi aparte dankas Erika pro ŝia iniciato kaj pro ŝia longdaŭra, sindona kontribuo al IKEF. Mi ankaŭ sincere dankas ĉiujn fondajn membrojn, kiuj subtenis la iniciaton kaj kune donis al la nova filio bonan komencon.

Mi esperas, ke la **IKEF-Filio pri Literaturo kaj Virina Vivo**, kune kun la aliaj filioj de IKEF, aktive kunlaboros, disvolvos novajn projektojn kaj kontribuos al la plua evoluo de nia asocio.

Ni kune laboru por porti la agadon kaj la mision de IKEF al nova nivelo!

Ankoraŭfoje, korajn gratulojn al Erika kaj al ĉiuj membroj de la nova filio pro ĝia fondiĝo, kaj mi deziras al ĝi vigan, kreeman kaj sukcesan estontecon!

Amike,

John Huang

Prezidanto de IKEF

www.ikef.info

VOĈOJ DE LA MONDO

KION LITERATURO RAKONTAS AL NI PRI LA HOMO?

Kion literaturo rakontas al ni pri la homo?

La literatura projekto de „**Literatura Vivo**” kaj **IKEF**, kun la temo „**Literaturo kaj Virina Vivo**”, invitas verkistojn, poetojn, tradukistojn kaj literaturamantojn el diversaj landoj por esprimi siajn pensojn kaj spertojn pri la homa vivo.

Temoj de la projekto

La projekto akcentas la diversajn aspektojn de la homa vivo, inkluzive:

Amo: La profunda ligo inter individuoj, la ĝojo kaj doloro, kiujn ĝi alportas.

Perdo: La doloroj de perdi ŝatatojn kaj la vojo al resaniĝo.

Memoro: Kiel niaj memoroj formas nian identecon kaj influas niajn decidojn.

Soleco: La sento de izoleco kaj la serĉado de konekto.

Ĝojo: La belaj momentoj, kiuj lumigas nian vivon.

Espero: La forto, kiu gvidas nin tra malfacilaj tempoj.

Libereco: La serĉado de sendependeco kaj la rajtoj de la individuo.

Rilatoj: La interagoj, kiuj difinas nian socian vivon.

Ŝanĝo: La konstanta evoluo de ni mem kaj de la mondo ĉirkaŭ ni.

Revoj kaj Novaj Komencoj: La spertoj de transformiĝo kaj la eblecoj, kiujn la estonteco alportas.

Akceptataj verkoj

La projekto akceptas diversajn formojn de literaturo:

- Poezio
- Prozo
- Leteroj
- Taglibraj fragmentoj
- Tradukoj
- Aliaj literaturaj formoj
- Verkoj de klasikaj aŭtoroj ĝis nuntempaj verkistoj estas bonvenaj.

Publikigo

La kontribuoj estos publikigitaj en Literatura Vivo, kreante internacian kolekton de diversaj literaturaj voĉoj kaj homaj spertoj.

Partoprenu!

Se vi interesiĝas, bonvolu sendi viajn kontribuojn ĝis 31-a de decembro 2026 al la sekvaj retadresoj: info@literaturavivo.com aŭ goderika@gmail.com ♦

LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY 2027

LITERATURA KONKURSO KÁLMÁN KALOCSAY

Temoj:

Partoprenantoj estas invitataj sendi siajn verkojn en la sekvaj kategorioj:

- poemo
- prozo
- traduko

Terminaj datoj:

Akcepto de verkoj: De la 1-a de Oktobro 2026 ĝis la 31-a de Marto 2027

Anoncado de gajnintoj: en la 112-a UK en Melburno en 2027

Reguloj:

La verkoj devas esti originalaj kaj ne publikigitaj antaŭe.

Limigo de longo:

Poemo: maksimuma longo ne fiksita

Prozo: maksimumaj 3 paĝoj

Traduko: maksimuma longo ne fiksita

Partoprenantoj povas sendi maksimume du verkojn en ĉiu kategorio!

La gajnintoj de la unua premio ne rajtas partopreni en la konkurso en la sama branĉo dum la sekvaj du jaroj!

🧑🏻‍⚖️ Juĝado:

La juĝkomisiono konsistas el spertaj verkistoj. La kriterioj por juĝo inkluzivas:

- Kreivo
- Stilo
- Enhavo

🎁 Premioj:

- Unua premio en ĉiu kategorio: Libro-premio kaj atestilo
- Dua premio en ĉiu kategorio: atestilo
- Tria premio en ĉiu kategorio: atestilo

Ĉiuj premiitaj verkoj estos publikigitaj en Literatura Vivo.

La gajnintoj de la unua loko estos intervjuitaj!

📧 Sendu viajn verkojn al kalocsayliteraturakonkurso@gmail.com retroŝtadreso.

🔗 Pliaj Informoj

Por pli da informoj, vizitu nian retejon <https://www.literaturavivo.com>

(aŭ <https://www.sinoatlantic.com/vivo/index.html>)

